

Svešvaloda II

Metodiskie ieteikumi mācību priekšmeta
padziļinātā kursa īstenošanai

Svešvaloda II

Metodiskie ieteikumi mācību priekšmeta padziļinātā kursa īstenošanai

Metodiskais līdzeklis ir izstrādāts Eiropas Sociālā fonda projektā "Kompetenču pieeja mācību saturā" (turpmāk – Projekts).

Metodisko līdzekli izstrādāja **Dita Lapiņa, Laura Katkeviča, Tatjana Bicjutko.**

Metodiskā līdzekļa izstrādē piedalījās **Ingūna Melne, Svetlana Brasnujeva, Darija Bespalova, Anīta Jonasta.**

Recenzente **Ina Baumane.**

Projekts pateicas visām izglītības iestādēm un skolotājiem, kuri nodrošināja metodiskā līdzekļa aprobāciju un dalījās ar saviem mācību piemēriem.

ISBN **978-9934-24-118-5**

SATURS

Priekšvārds	4
1. Svešvaloda II: būtiskākais par saturu, pieeju un atbalstu	4
1.1. Padziļinātā kursa mērķis un atšķirība no pamatkursa	4
1.2. Standarts un padziļinātā kursa programmas paraugs	7
1.3. Valsts pārbaudes darbs	9
1.4. Pieejamais atbalsts	10
2. Kā plānot mācību procesu?	11
2.1. Plānošana kursa līmenī	12
2.2. Plānošana temata līmenī	14
Tematiskā plāna piemērs (detalizēta versija) 5. tematam "Informācijas sintēze (stenda referāts)"	16
Tematiskā plāna piemērs (detalizēta versija) 6. tematam "Izteiktā viedokļa pamatojums"	37
2.3. Plānošana nodarbības līmenī	65
3. Kā summatīvi vērtēt skolēnu sniegumu?	70
3.1. Summatīvā vērtēšana kursā	70
3.2. Nobeiguma pārbaudes darbi	71
Nobeiguma pārbaudes darba piemēri 5. tematā "Informācijas sintēze (stenda referāts)"	72
Svešvaloda II (angļu valoda)	75
Svešvaloda II (krievu valoda)	87
Svešvaloda II (vācu valoda)	100
Nobeiguma pārbaudes darba piemēri 6. tematā "Izteiktā viedokļa pamatojums"	108
Svešvaloda II (angļu valoda)	108
Svešvaloda II (franču valoda)	116

Priekšvārds (ievads)

Vidējās izglītības pakāpes noslēdzošais un saturiski komplicētākais posms ir padziļinātais kurss, jo tajā skolēns veido dziļu konceptuālo izpratni par kursā aktualizētajām likumsakarībām, kursa saturs ir padziļināts un paplašināts. Īstenojot šo kursu, skolotājam nepieciešams laiks un prasmes detalizēti plānot mācību procesu un vērtēšanu, lai sasniegtu mācību mērķus pēc iespējas efektīvāk. Metodiskais līdzeklis veidots kā praktisks atbalsts skolotājam, piedāvājot konkrētus mācību procesa plānošanas un vērtēšanas piemērus.

Materiāls paredzēts gan skolotājiem, gan mācību jomu koordinatoriem, gan izglītības iestāžu metodiķiem pilnveidotā mācību satura un pieejas īstenošanai saskaņā ar Ministru kabineta 2019. gada 3. septembra noteikumiem Nr. 416 "Noteikumi par valsts vispārējās vidējās izglītības standartu un vispārējās vidējās izglītības programmu paraugiem" (turpmāk tekstā – vispārējās vidējās izglītības standarts, arī – standarts).

Materiālu veido trīs sadaļas:

1. nodaļā "Svešvaloda II: būtiskākais par saturu, pieeju un atbalstu" ir skaidrots padziļinātā kursa mērķis, atšķirība no optimālā līmeņa kursa, apkopoti nozīmīgākie resursi kursa plānošanai un īstenošanai.
2. nodaļā "Kā plānot mācību procesu?" skaidroti plānošanas principi dažādiem līmeņiem – kursam, tematam, stundai, piedāvāts temata plānojuma piemērs, modelēta atpakaļvērsts plānošanas pieeja padziļinātā kursa īstenošanai.
3. nodaļā "Kā vērtēt skolēna sniegumu?" skaidrota vērtēšanas pieeja, piedāvāts kursa summatīvās vērtēšanas plāna piemērs, modelēta skolēnu snieguma vērtēšana četrās svešvalodās: angļu, vācu, krievu, franču. Angļu valodā piedāvāti vairāki skolēnu darbu paraugi, jo kurss Angļu valoda II skolās tiek īstenots visbiežāk. Savukārt vācu, krievu un franču valodās paraugiem izvēlēts viens būtiskākais temats atbilstoši katras svešvalodas vajadzībām. Piedāvātie paraugi kalpo arī kā piekļuves nosacījumi kursa Svešvaloda II eksāmenam.

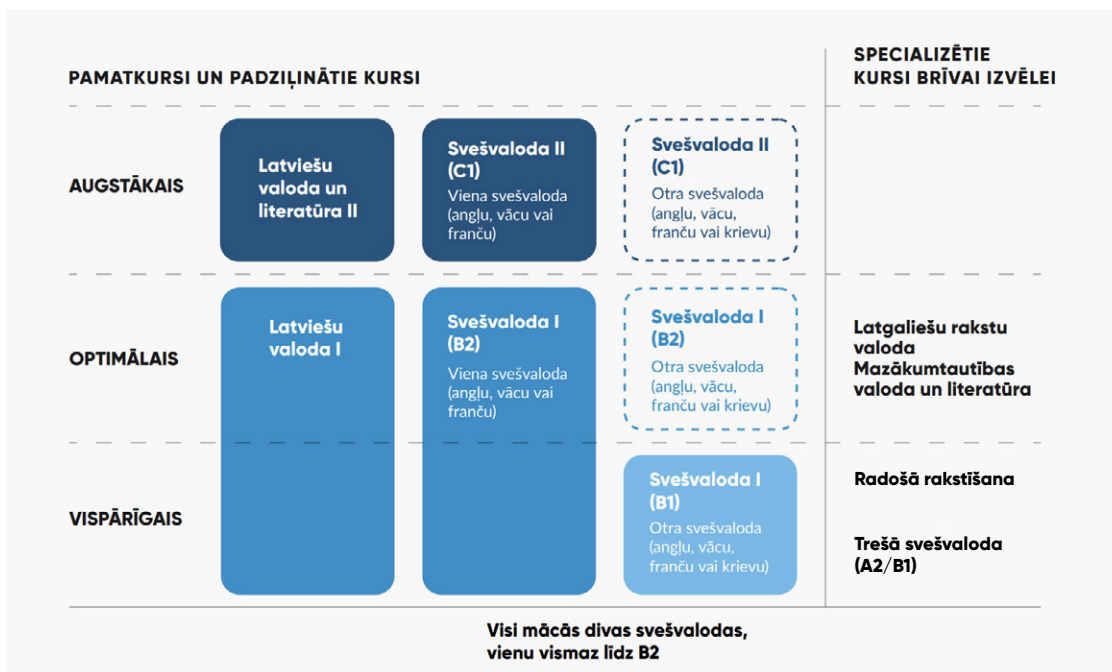
1. Svešvaloda II: būtiskākais par saturu, pieeju un atbalstu

1.1. Padziļinātā kursa mērķis un atšķirība no pamatkursa

Vispārējās vidējās izglītības standarts ar samazinātu mācību priekšmetu skaitu piedāvā iespēju jauniešiem veltīt vairāk laiku, mācoties to, kas viņu interesē un ar ko viņš vēlas saistīt savu nākotni.

Padziļinātais kurss Svešvaloda II dod iespēju skolēniem jau vidusskolas posmā apgūt nepieciešamās zināšanas, izpratni un prasmes – apzināti, atbildīgi, radoši un patstāvīgi pārraugot savu izzīņas darbību, risinot problēmas nepazīstamās, sarežģītās situācijās, veidojot dziļu konceptuālu izpratni mācību jomā, saskatot starpdisciplināras likumsakarības un mācoties patstāvīgi plānot, īstenot, uzraudzīt un izvērtēt darba radīšanas procesu. Apgūstot kursa Svešvaloda II mācību saturu augstākajā mācību satura apguves līmenī, skolēns svešvalodā prasmīgi lasa un klausās garus, sarežģītus multimedālus tekstus – daiļliteratūru, filmas, dažādu veidu tekstus plašsaziņas līdzekļos un citos avotos –, lai saprastu retāk lietotus vārdus un izteicienus, sarežģītas teikumu konstrukcijas, autora tieši un netieši paustā nozīmi, analizētu tos daudzvalodu un daudz kultūru kontekstā, kas palīdz uztvert autora viedokli un laikmetu. Kursā tiek attīstīta skolēnu prasme veidot skaidrus, labi strukturētus tekstus par daudzveidīgiem tematiem, kā arī tiek attīstītas prasmes mutvārdos paust argumentos balstītu viedokli, organizēt debates/konferences un tajās piedalīties.

Kursa Svešvaloda II apguves priekšnosacījums ir apgūts pamatkurss Svešvaloda I svešvalodā, kurā skolēns šo kursu mācīsies (t. i., vēlamas attiecīgās svešvalodas zināšanas vismaz B2 līmenī). Padziļinātā kursa saturs paplašina pamatkursā Svešvaloda I apgūto mācību saturu. Skolēns padziļina svešvalodas prasmes pasaules kultūras mantojuma izpētei un saziņai starptautiskā vidē, analizē dažādus tekstus daudzvalodu un vēsturiskā kontekstā, veido skaidru, labi strukturētu, noteiktam stilam un saziņas nolūkam atbilstošu runu vai tekstu un izprot un lieto plašu vārdu krājumu un gramatiskās konstrukcijas apgūstamajā svešvalodā. Atbilstoši satura apjomam padziļināto kursu skolēns mācās 210 stundas, bet pamatkursā Svešvaloda I divām svešvalodām paredzētas 420 mācību stundas, kuras skola sadala starp divām svešvalodām pēc saviem ieskatiem.

1. attēls

Katram padziļinātajam kursam ir definēti apguves mērķi un uzdevumi skolēnam, kas aprakstīti vispārējās vidējās izglītības standarta 9. pielikumā "Kursu apraksti". Kursam Svešvaloda II tie ir:

- 1) padziļināt svešvalodas prasmes pasaules kultūras mantojuma izpētei un saziņai starptautiskā vidē;
- 2) analizēt dažādus tekstus daudzvalodu un vēsturiskā kontekstā;
- 3) veidot skaidru, labi strukturētu, noteiktam stilam un saziņas nolūkam atbilstošu runu vai tekstu;
- 4) izprast un lietot plašu vārdu krājumu un gramatiskās konstrukcijas apgūstamajā svešvalodā.

Pieeja, ka viena izglītības posma ietvaros mācību saturs ir strukturēts pēc apguves līmeņiem un skolēns atbilstoši savai izvēlei apgūst to līmeni, kuru ir izvēlējis, Latvijā iepriekš nav tikusi realizēta. Tādēļ, pirmo reizi plānojot mācību procesu, skolotājam vēlams ieraudzīt, nošķirt un pielāgot mācību procesu un uzdevumus atbilstoši tam mācību satura apguves līmenim, kuru skolēns konkrētajā brīdī apgūst.

Kurss Svešvaloda II veidots no astoņiem tematiem jeb mācību procesa darbiem:

1. Kurša prasībām atbilstoša teksta izvēle (literārs darbs ar vismaz vienu ekranizējumu un tulkojumu un reklāma (pēc izvēles)).
2. Teksta lasīšana un pierakstu veidošana (lasītāja dienasgrāmata).
3. Teksta izpratne un jaunrade (teksta fragmenta tulkojumi un analīze).
4. Ekranizējumu analīze (kino recenzija).
5. Informācijas sintēze (stenda referāts).
6. Izteiktā viedokļa pamatojums (argumentētā esēja).
7. Pētījuma rezultātu komunikācija (prezentācijas sagatavošana un uzstāšanās konferencē).
8. Konferences organizēšana, tās rezultātu un savas dalības analīze.

Lai veiksmīgi apgūtu kursu, skolēnam vēlams veidot portfolio, kurā apkopoti dažādi mācību procesa darbi. Tematu/darbu secība var tikt pielāgota, un tos visa kursa laikā var veikt atkārtoti. Trīs no šiem tematiem/darbiem (5., 6., 7.) var kalpot arī kā padziļinātā kursa eksāmena piekļuves nosacījumi, ja to izpildes kritēriji atbilst Valsts izglītības satura centra (VISC) Valsts pārbaudes darbu programmas svešvalodā (angļu, vācu, franču, krievu) prasībām augstākajā mācību satura apguves līmenī (turpmāk – augstākais apguves līmenis, arī – augstākais līmenis).

Nākamajā attēlā piedāvājam kopsavilkumu par abu apguves līmeņu atšķirībām. Detalizēti ar šo nošķirumu skolotājs var iepazīties jau minētajā 9. pielikumā.

Optimālā un augstākā apguves līmeņa nozīmīgākās atšķirības

Optimālais līmenis Svešvaloda I	Augstākais līmenis Svešvaloda II
1. Valodas loma sabiedrībā	
Analizē valodu lomu savas identitātes izveidē.	Veido savu lingvistisko identitāti daudzvalodu vidē.
Analizē un skaidro saziņas situācijas dalībnieku lomas un nolūkus.	Analizē saziņas situācijā izmantotos valodas līdzekļus .
Mērķtiecīgi meklē nepieciešamo informāciju svešvalodā.	Kritiski izvērtē informāciju svešvalodā.
Formulē secinājumus, spriež no konkrētā uz vispārīgo un no vispārīgā uz konkrēto.	Salīdzina dažādus viedokļus par pētāmo objektu, apraksta sava pētījuma rezultātus, formulē secinājumus un loģiski tos pamato.
Izsaka savas emocijas un pamato savas domas. Noskaidro citu cilvēku attieksmi un tās iemeslus.	Analizē un apraksta savu un citu cilvēku rīcību un emocijas.
Uzsāk, uztur saziņu un nesaprašanās gadījumā to atjauno.	Noskaidro pārpratumu un nesaprašanās iemeslus un panāk vienošanos .
Pedalās diskusijās.	Pedalās debatēs .
Lieto svešvalodas starpdisciplināriem mācību mērķiem.	Patstāvīgi lieto svešvalodas starpdisciplināriem mācību mērķiem.
2. Teksts un tekstveide	
Atpazīst dažādu valodu un stilu elementus, stereotipus un neverbālās saziņas elementus.	Analizē sociolingvistiskos elementus un neverbālos saziņas elementus.
Lasa un klausās ar izpratni, patstāvīgi izvēloties savam mērķim atbilstošu stratēģiju.	Kritiski izmanto daudzveidīgas teksta uztveres stratēģijas savu mērķu sasniegšanai.
Salīdzina tekstus un tos pārveido no viena veida citā atbilstoši auditorijas vajadzībām.	Kritiski izvēlas , prasmīgi izmanto un analizē dažādus tekstu veidus svešvalodā.
Analizē tekstu saturu un autoru argumentus, izvērtē to kvalitāti un ticamību.	Analizē un kritiski izvērtē dažādu tekstu informācijas kvalitāti un avotu ticamību.
Nosaka un salīdzina tekstveides līdzekļus.	Nosaka un analizē tekstveides līdzekļus.
Veido loģisku plānu strukturāli daudzveidīgam tekstam, raksta esejas vai gatavo referātus, izmantojot mērķim atbilstošu teksta struktūru (arguments, pretarguments, secinājums).	Pārliecinoši plāno un veido dažādus tekstus svešvalodā (piemēram, kopsavilkumu vai komentāru), izceļot svarīgākos argumentus. Noformē tekstu atbilstoši akadēmiskā stila prasībām.
Publisko paša radītus tekstus, izvēloties auditorijai atbilstošu prezentācijas veidu un valodu.	Publisko paša radītus savām akadēmiskajām interesēm atbilstošus tekstus.

Optimālais līmenis Svešvaloda I	Augstākais līmenis Svešvaloda II
3. Valodas sistēma	
Vērtē savu un klasesbiedru svešvalodu zināšanu līmeni un pamato savu viedokli.	Vērtē savu un klasesbiedru svešvalodas apguves līmeni, pamato savu viedokli un sniedz ieteikumus .
Salīdzina dažādu vārdu lomu teikumā, vārdu saskaņošanas un saistījuma veidus dzimtajā valodā un svešvalodā.	Analizē vārdu lomu, vārdu saskaņošanas un saistījuma veidus dažādās valodās.
Kritiski izvērtē un radoši lieto savu vārdu krājumu personiskajā, sociālajā un lietīšķajā saziņā.	Atšķir vārdu lietojumu tiešā un pārnestā nozīmē .
Saziņā izmanto daudzveidīgas teikuma struktūras un vārdu krājumu.	Ievēro gramatiskās likumsakarības runā un rakstos. Izmanto dažādus teikuma veidus, ievērojot žanra un stila specifiku . Analizē formālo un neformālo izteiksmes līdzekļu atbilstību valodai un situācijai.

B2 līmeņa valodas bagātība un pareizība/precizitāte (CEFR)	C1 līmeņa valodas bagātība un pareizība/precizitāte (CEFR)
Valodas bagātība ļauj sniegt skaidrus aprakstus, izteikt viedokļus par vispārīgākajām tēmām, īpaši nemeklējot vārdus, izmantojot dažas sarežģītas teikumu formas.	Valodas bagātība ļauj izvēlēties formulējumu, lai skaidri izteiktos atbilstošā stilā par plašu vispārīgu, akadēmisku, profesionālo vai brīvā laika tēmu loku, neierobežojot to, ko vēlas pateikt.
Valodas pareizība un precizitāte ir salīdzinoši augsta. Nepieļauj kļūdas, kas rada pārpratumus, un lielāko daļu savu kļūdu spēj izlabot.	Konsekventi uztur augstu gramatiskās pareizības un precizitātes pakāpi; kļūdas ir retas, grūti pamanāmas un parasti tiek labotas uzreiz, kā tās rodas.

1.2. Standarts un padziļinātā kursa programmas paraugs

Standarts

Nozīmīgākais dokuments, kurš izglītības iestādei un skolotājam obligāti jāņem vērā un ir juridiski saistošs, plānojot un īstenojot mācības saturiski, ir vispārējās vidējās izglītības standarts. Tajā ir definētas prasības mācību satura apguvei – izmērāms mācību procesa rezultāts, kas pilnveidotajā standartā katrā mācību jomā formulēts kā skolēnam sasniedzamie rezultāti. Tie ietver zināšanas un pamatprasmju mācību jomās, caurviju prasmēs un vērtībās balstītus tīkus un ir apgūstami mācību priekšmetos starpdisciplināri, kā arī iesaistoties plašākās skolas dzīves norisēs. Sasniedzamie rezultāti skolēnam augstākajā apguves līmenī Svešvaloda II kursā ir standarta 2. pielikumā "Plānotie skolēnam sasniedzamie rezultāti valodu mācību jomā".

Vidējās izglītības pakāpē mācību saturs ir izstrādāts, fokusējoties uz skolēnam būtiskāko, lai veidotos lietpratība (kompetence) kā komplekss skolēna mācīšanās rezultāts ilgākā laika posmā. Mācību saturs ir organizēts saskaņā ar mācību satura būtiskākajiem pamatjēdzieniem jeb lielajām idejām, kas skolēnam jāapgūst, lai viņam veidotos vienota izpratne par apkārtējo pasauli un sevi tajā. Lielās idejas veido obligātā mācību satura strukturālo ietvaru. Tām atbilstoši aprakstītas prasības mācību satura apguvei jeb plānotie skolēnam sasniedzamie rezultāti.

Valodu mācību jomas lielās idejas, par kurām skolēns veido izpratni arī padziļinātajā kursā Svešvaloda II:

1. Valodas loma sabiedrībā

- Katrai saziņas situācijai ir konteksts, kurā laiks, vieta un dalībnieki, savstarpēji vienojoties, nosaka saziņas saturu un formu.
- Mēs izmantojam valodu, lai veidotu attiecības, apmainītos ar informāciju, noskaidrotu un izteiktu viedokli, izprastu, plānotu un novērtētu savu un citu rīcību.
- Valoda ir līdzeklis citu mācību priekšmetu apguvē, lai paplašinātu jau apgūtās zināšanas un iegūtu starptautisku pieredzi.

2. Teksts un tekstveide

- Teksts ir izpētes objekts, kas ļauj izprast verbālās un neverbālās saziņas īpatnības attiecīgajā valodā.
- Zināšanas par rakstīto un runāto tekstu formu daudzveidību ļauj izvērtēt teksta saturu un mērķtiecīgi izmantot tekstus savām personiskajām, profesionālajām un akadēmiskajām vajadzībām.
- Teksta plānošana, veidošana, uzlabošana un publiskošana ir radošs process, kura laikā autors saskaņo savas idejas ar attiecīgās valodas normām.

3. Valodas sistēma

- Valodas apguves stratēģijas ir nepieciešamas, lai apzinātu savas esošās zināšanas, mobilizētu nepieciešamos leksikas un sintakses resursus un plānotu valodas izaugsmi.
- Lingvistiskā kompetence ir spēja saziņā lietot fonētikas, morfoloģijas, leksikas un sintakses zināšanas.
- Valodas lietotāja identitāti veido dažādu valodu resursu prasmīga izmantošana.

2. attēls. Mācību saturs plānošanas līmeņi

Mācību programmas paraugs

Mācību programmas Svešvaloda II paraugs (turpmāk – programmas paraugs) ir piedāvājums skolotājam, kādā veidā īstenot sasniedzamos rezultātus skolēnam augstākajā apguves līmenī. Programmas paraugā mācību saturs ir grupēts tematos, piedāvājot temata izpētes jautājumus un temata apguves norisi. Noderīgs materiāls skolotājam plānošanai ir programmas parauga 4. pielikums, kurā piedāvāti vērtēšanas uzdevumu piemēri.

Programmas paraugi pieejami šeit:

- [Angļu valoda II](#)
- [Vācu valoda II](#)
- [Franču valoda II](#)
- [Krievu valoda II](#)

Programmas paraugam ir ieteikuma raksturs. Skolotāji var izmantot programmu pēc šī parauga vai arī atbilstoši standarta sasniedzamajiem rezultātiem izstrādāt savu.

1.3. Valsts pārbaudes darbs

Valsts pārbaudes darba mērķis ir:

- novērtēt skolēnu sniegumu padziļinātājā kursā Svešvaloda II atbilstoši standartā minētajiem skolēnam sasniedzamajiem rezultātiem valodu mācību jomā optimālajā un augstākajā mācību satura apguves līmenī;
- iegūt datus skolēnu snieguma un mācību satura izvērtēšanai, metodisko ieteikumu izstrādei un profesionālās pilnveides plānošanai izglītības iestādes, dibinātāja un valsts līmenī, lai identificētu un izvērtētu, cik lielā mērā plānotie sasniedzamie rezultāti ir sasniegti;
- iegūt datus, lai sertificētu apgūto vai atlasītu skolēnus pēc vienotiem kritērijiem turpmākās izglītības iespējām, kā arī pārvaldītu iegūtos datus izvērtēšanai un lēmuma pieņemšanai par atbalstu vai mācību satura īstenošanas atbildību.

Plānotā centralizētā eksāmena saturs, uzbūve, piekļuves nosacījumi, nepieciešamie resursi un vērtēšanas principi aprakstīti **Valsts pārbaudes darba programmā** (2022./2023. gada valsts pārbaudes darba programmas skat. Valsts izglītības satura centra mājaslapā). Katru mācību gadu šī programma tiek precizēta atbilstoši plānotā centralizētā eksāmena saturam.

Eksāmena uzdevumu piemēri pieejami **Valsts pārbaudes darba paraugā** (vietnē mape.gov.lv) un VISC publicētajos 2022./2023. mācību gada pārbaudes darbos (vietnē visc.gov.lv). Skolotājs šos paraugus var izmantot mācību procesa laikā, piedāvājot skolēniem vingrināties uzdevumos, izvērtēt piedāvātās skolēnu atbildes no aprobācijas un izstrādāt līdzīgus uzdevumus.

Rīcības vārdi

Ikdienas mācību procesā skolotājam ir aktuāli izmantot eksāmena programmā publicētos rīcības vārdus un to skaidrojumu. Rīcības vārdi ir darbības vārdi, kas norāda uz konkrētu sniegumu, kas no skolēna attiecīgajā uzdevumā tiek sagaidīts – tie ļauj konsekventi izmantot vērtēšanas kritērijus gan eksāmenā, gan ikdienas mācību procesā. Skolotājam šo vārdu lietošana palīdz stundu darba uzdevumu un pārbaudes darbu veidošanā, jo norāda uz izziņas darbības līmeni, kas skolēnam būs jāizmanto, lai attiecīgo uzdevumu izpildītu. Piemēram, ja skolēns zina, ka uzdevuma nosacījumos minēts vārds “analizē”, tad tas nozīmē, ka jāveic vairākas secīgas darbības – veselais jāsadala daļās, jānosaka tā iekšējās atšķirības vai citas pazīmes, jāraksturo, kādas tās ir, un jāvērtē atbilstoši uzdevuma kontekstam. Vērtētājs attiecīgi zina, kas ir sagaidāmais skolēna sniegums, un tas ļauj izstrādāt vērtēšanas kritērijus.

1. tabula. Biežāk lietotie rīcības vārdi svešvalodu uzdevumos, to skaidrojums

Darbības vārds	Skaidrojums
Analizēt	Detalizēti apskatīt, raksturot veselumu (objektu, jēdzienu, faktu, procesu, pazīmi, problēmu, risinājumu u. tml.) un tā daļas pēc noteiktiem kritērijiem, lai noskaidrotu būtiskākās īpatnības (pazīmes, īpašības, sakarības, struktūru u. tml.).
Argumentēt	Izveidot skaidrojumu ar argumentiem, ievērojot noteiktu argumentācijas struktūru (apgalvojums–pierādījums–lōģisks spriedums).
Izteikt	Runājot vai rakstveidā izpaust (kādu domu, faktu u. tml.).
Izvērtēt	Vērtējot, izspriežot noteikt, izsecināt kvalitāti, atbilstību noteiktām prasībām. <i>Novērtēt.</i>
Klasificēt	Veidot grupu hierarhisku struktūru pēc noteiktiem kritērijiem.
Nosaukt	Piešķirt, dot vārdu, nosaukumu.
Noteikt	Noskaidrot, pazīt, konstatēt atšķirīgās pazīmes (īpatnības, faktus, viedokļus, problēmas, argumentus u. tml.).

Darbības vārds	Skaidrojums
Novērtēt	Vērtējot, izspriežot noteikt, izsecināt kvalitāti, atbilstību noteiktām prasībām. <i>Izvērtēt.</i>
Pamatot	Izveidot skaidrojumu, izmantojot atsauci uz konkrētu informāciju (fakti, dati, cēloņi, novērojumi, iemesli, spriedumi u. tml.).
Paskaidrot	<i>Skaidrot.</i> Detalizēti, saprotami, sistēmiski sniegt pārskatu (izklāstu, faktu kopumu, atzinumu u. tml.), formulēt galveno ideju (notikumus, procesus, parādības, iemeslus u. tml.), padarot to saprotamu.
Piedāvāt	Veidot iespējamu, vēlamu, derīgu, piemērotu risinājumu, atlasot, izmantojot informāciju un pamanot iespējas.
Plānot	1. Veidot (kāda objekta) plānu, projektu. 2. Veidot plānu (kā) attīstībai, norisei, darbībai; domās apsvērt (ko), lai (to) īstenotu.
Raksturot	Noteikt, aprakstīt, vērtēt būtiskās, raksturīgās īpašības, pazīmes.
Salīdzināt	Noteikt kopīgās un/vai atšķirīgās īpašības, pazīmes pēc būtības salīdzināmiem veselumiem (objektiem, jēdzieniem, faktiem, procesiem, pazīmēm, problēmām, risinājumiem u. tml.), atsaucoties uz abiem (vai visiem).
Secināt	Veidot atzinumu, spriedumu, pamatojoties uz iegūtajiem faktiem, iepriekš veiktu analīzi, vērojumiem, cēloņsakarībām u. tml.
Skaidrot	Detalizēti, saprotami, sistēmiski sniegt pārskatu (izklāstu, faktu kopumu, atzinumu u. tml.), formulēt galveno ideju (notikumus, procesus, parādības, iemeslus u. tml.), padarot to saprotamu.
Spriest	Veidot spriedumu.
Uzlabot	Panākt, ka kļūst kvalitatīvāks, piemērotāks noteiktām lietošanas, izmantošanas prasībām.
Veidot	Ar mērķtiecīgu darbību panākt, ka kaut kas rodas, gūst vēlamu veidu, formu, atbilst noteiktām prasībām.
Vērtēt	Veidot noteiktu spriedumu, atzinumu, secinājumu par atbilstību vai neatbilstību noteiktiem kritērijiem, pamatojoties uz zināšanām, pieredzi, pierādījumiem.

1.4. Pieejamais atbalsts

Padziļinātā kursa Svešvaloda II mācīšanās papildus šim metodiskajam materiālam pieejami:

- **Digitālie mācību līdzekļi četrām svešvalodām: angļu, vācu, franču un krievu.** Astoņu tematu ietvaros piedāvātie materiāli veidoti, pamatojoties uz kursa Svešvaloda II paraugprogrammām angļu, vācu, franču un krievu valodai. Tie palīdz skolēnam sasniegt standartā formulētos rezultātus, veicot astoņus darbus, kuru pamatā ir konkrētas grāmatas piemērs. Skolēniem tiek dota iespēja izvēlēties arī citu grāmatu (pēc izvēles) un pildīt dotos uzdevumus saistībā ar to. Digitālajos mācību līdzekļos iekļauti darbu **piemēri un uzdevumi**, aicinot veikt dažāda veida tekstu analīzi, kas attīsta skolēnu analītiskās un pētniecības prasmes. Skat. vietnē skolo.lv – e-kursa paraugi:

- [Angļu valoda II](#)
- [Vācu valoda II](#)
- [Franču valoda II](#)
- [Krievu valoda II](#)

- **Metodiskais līdzeklis skolotājiem “Kā attīstīt caurviju prasmes?”.** Materiāls veidots kā praktisks rīks, lai skolotājs varētu mācīt caurviju prasmes atbilstoši skolēnu vecumam, attiecīgi ietverot četrus plānošanas soļus:

1. Izpēte, ko mani skolēni jau var paveikt.
2. Izvērtēšana, ko es jau daru, lai attīstītu savu skolēnu prasmes.
3. Konkrētu darbību plānošana, pamatojoties uz secinājumiem.
4. Detalizēta mācību aktivitāšu plānošana.

Padziļinātajā kursā Svešvaloda II īpaši vēlams pievērst uzmanību kritiskās domāšanas un problēmrisināšanas, pašvadītas mācīšanas, sadarbības un digitālās pratības prasmēm, šīs caurviju prasmes iestrādātas arī standarta sasniedzamajos rezultātos augstākajā apguves līmenī. Materiāls pieejams vietnē mape.gov.lv.

- **Pašmācības e-kurss padziļinātā kursa skolotājam.** Platformā skolo.lv padziļinātajā kursā pieejams pašmācības e-kurss skolotājam, kurā apkopoti teorētiskie materiāli (prezentācijas, videolekcijas u. c.) no īstenotās pedagogu profesionālās pilnveides un izstrādāti uzdevumi, kas ļauj skolotājam veidot izpratni par kursa saturu vai konkrēto saturu, kas jāapgūst arī skolēnam.

- **Atbalsts novadā un skolā:**

- **Mācību jomas koordinators un valodu mācību jomas kolēģi**

Neskaidrību gadījumā un situācijās, kad nepieciešama konsultācija, skolotājs var lūgt atbalstu mācību jomas koordinatoram, piemēram, lai tiek organizēta tikšanās skolotājiem, kuri šo kursu māca – tādējādi skolotājiem ir iespēja dalīties pieredzē, ar materiāliem, saplānot kopīgu nodarbību, uzdevumus vai vērtēšanas rīkus. Mācību jomu koordinatori sniedz metodisko, saturisko atbalstu tieši par mācību jomas satura jautājumiem.

- **Sadarbība skolas ietvaros: ar optimālā līmeņa skolotājiem**

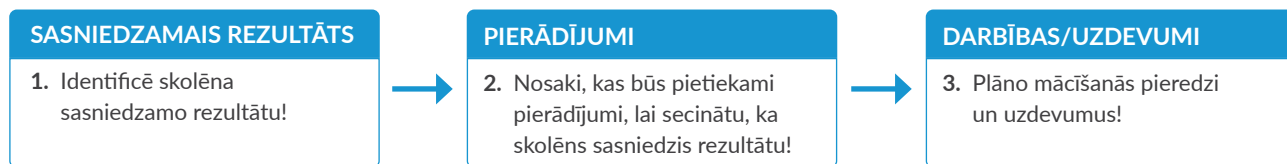
Skolotājs, kurš māca padziļināto kursu Svešvaloda II, visbiežāk pasniedz svešvalodu arī citos mācību apguves līmeņos, tāpēc ir liela iespēja, ka skolotājs attiecīgos skolēnus jau pazīst. Tomēr, ja tā nav, skolotājam vēlams sadarboties ar kolēģiem, kuri mācījuši skolēniem optimālā līmeņa kursu – noskaidrot, kādas ir kopējās skolēnu zināšanas, prasmes un pieredze darbā ar tekstiem un pētniecībā. Tādējādi skolotājs var atsaukties, veidot saiknes starp skolēna jau apgūto un padziļinātā līmeņa kursā apgūstamo, piemēram, ar ko atšķiras eseja optimālā līmeņa kursā no esejas kursā Svešvaloda II.

2. Kā plānot mācību procesu?

Pedagoga profesijas, iespējams, nozīmīgākais elements un prasme ir plānošana – kā izplānot mācību procesu, izmantojot efektīvus metodiskos paņēmienus, lai ikviens skolēns sasniegtu mācīšanās mērķus? Plaši izmantota, zinātniski pierādīta un praktiski noderīga pieeja ir atpakaļvērsta plānošana (citviet saukta arī par “uz mērķi vērsto plānošanu”), kuru radījis skolotājs un izglītības pētnieks Grants Viginss (*Grant Wiggins*), aprakstot to vairākās grāmatās, pirmais viņa darbs “Understanding by Design” izdots 1998. gadā. Atpakaļvērstās plānošanas pieejas pamatā ir ideja, ka, lai mācīšanās būtu efektīva, vispirms skaidri jādefinē skolēna mācīšanās rezultāts. Tieši tas noteiks gan vērtēšanu, gan to, kādi uzdevumi, aktivitātes skolēnam tādēļ jāveic. Turklāt atpakaļvērstās plānošanas soļi nemainās – tie ir tie paši, plānojot dažādos līmeņos un mācīšanās kontekstos (temats, noslēguma darbs, stunda/-s, atsevišķi uzdevumi).

Pētnieki Grants Viginss un Džejs Maktejs (*Jay McTighe*) norāda, ka tradicionālajai mācīšanās plānošanai ir raksturīgi divu veidu nevēlami paradumi – plānot mācību stundas, fokusējoties uz aktivitātēm, kā skolēni tiks nodarbināti (ko interesantu skolēni darīs), vai arī kā primāro mācību mērķi izvirzot iespēju skolēniem uzzināt pēc iespējas vairāk informācijas par konkrēto tēmu. Aktivitātes kā mērķis ir raksturīgas vairāk sākumskolas un pamatskolas jaunāko klašu posmam, savukārt koncentrēšanās uz intensīvu, pēc iespējas plašāku zināšanu apguvi – pamatskolas vecākajam posmam, vidusskolai.

Augstākā līmeņa kursā skolēnam paredzēts gan apjomīgs mācību saturs, kurā jāveido uz zināšanām balstīta izpratne, gan jāapgūst prasmes, kas paredz praktisku darbošanos un vingrināšanos, tādēļ mērķtiecīgai plānošanai ir izšķiroša nozīme.

3. attēls. Atpakaļvērstās plānošanas soli

1. solis. Identificē sasniedzamos rezultātus.

Kas skolēniem būtu jāzina un jāsaprot, jāprot darīt? Kāds saturs šajā tematā ir būtiskākais? Skolotājs veic konkrētā mācību priekšmeta standarta sasniedzamo rezultātu izpēti un šķelšanu, iespējams, arī apzina mācību priekšmetu parauga saturisko grupējumu un akcentus. Identificē, kādas ir konkrētā mācību satura prioritātes.

2. solis. Nosaka, kas būtu pietiekami pierādījumi rezultāta sasniegšanai.

Kā es zināšu, ka skolēns ir sasniegjis rezultātu? Kas būtu pietiekami pierādījumi skolēna zināšanām, izpratnei un prasēm? Šī sadaļa skolotājam rosina domāt kā vērtētājam. Ļoti konkrēti paraudzīties uz pierādījumiem, kas liecinās par skolēna sniegumu un mācīšanās procesa efektivitāti.

3. solis. Plāno mācīšanās pieredzi un uzdevumus.

Pēc tam, kad ir skaidri definēts skolēnam sasniedzamais rezultāts un parametri, kā to noteikt, skolotājs var pievērsties mācību procesa plānošanai. Kādas zināšanas (fakti, jēdzieni, principi) un prasmes (procesī, procedūras, stratēģijas) skolēniem būs nepieciešamas, lai apgūtu saturu un sasniegtu izvirzīto rezultātu? Kādas aktivitātes nodrošinās skolēnus ar nepieciešamajām zināšanām un prasēm? Paturiet prātā mērķi – kas skolēniem jāiemācās un kādi vingrināšanās uzdevumi jāveic! Kā, kādā secībā to vislabāk darīt? Kādi materiāli un resursi būtu vispiemērotākie, lai mērķi sasniegtu? Kā saplānot mācību procesu tā, lai skolēna spējas palielinātos, gan viņam darbojoties, gan izmantojot atgriezenisko saiti?

Viena iespēja, kā skolotājam saņemt atgriezenisko saiti par mācību mērķtiecīgumu, ir stundas laikā nejausi izvēlētam skolēnam pavaicāt:

- Ko tu dari?
- Kāpēc tev to tika lūgts darīt?
- Ko tas tev palīdzēs izdarīt?
- Kā tas saistās ar to, ko esi mācījies, darījis iepriekš?
- Kā tu parādīsi, ka esi apguvis šo...?

2.1. Plānošana kursa līmenī

Padziļinātā kursa plānošanā jāņem vērā dažādi aspekti, svarīgākie no tiem – apgūstamais saturs (standarta sasniedzamie rezultāti), laiks un skolēnu sagatavotība. Taču kursa kopējo plānu var ietekmēt arī skolas stundu saraksta plānojums, noteiktais laiks eksāmenu piekļuves nosacījumu iesniegšanai, arī laikapstākļi (ja nepieciešams, lai noteikta satura apguve notiek ārpus skolas), kultūras norises, kas noteikta satura apguvei var palīdzēt vai traucēt, kā arī kursa projektu darba īstenošana. Lai kādi būtu ārējie apstākļi, kas koriģē kursa plānojumu, skolotājam ir būtiski koncentrēties un vienmēr atgriezties pie standarta sasniedzamajiem rezultātiem – kas skolēniem dotajā laikā ir jāapgūst, kāda pieredze jāgūst. Posmā, kurā plānojam kursu kopumā, skolotājam vissvarīgāk ir gūt izpratni par standarta sasniedzamajiem rezultātiem, lai, plānojot temata apguvi, jau detalizēti un atlasot mācību materiālus, varētu secīgi strukturēt apgūstamo saturu.

Iespējamie soļi, sākot padziļinātā kursa Svešvaloda II plānošanu:

1. **Standarta sasniedzamo rezultātu izpēte.** Kas ir jāiemāca? Kāda pieredze skolēnam jāgūst?

2. **Kādas zināšanas, izpratne skolēnam jāiegūst?** Kādas vispārīgas prasmes skolēnam jāapgūst? Kādas specifiskas (raksturīgas tikai konkrētajai jomai, mācību priekšmetam) prasmes skolēnam jāapgūst?

Zināšanas, izpratne	Prasmes, prasmju grupas	Zināšanu un prasmju kombinācijas/ kompleksie sasniedzamie rezultāti	Komentāri

- 3. Skolēnu sagatavotība un skolotāja iepriekšējā pieredze.** Kuras standarta sasniedzamo rezultātu zināšanas un prasmes maniem skolēniem ir pilnīgi jaunas vai maz attīstītas optimālā līmeņa kursa laikā? Kuras zināšanas un prasmes maniem skolēniem varētu būt pietiekamā līmenī? Kāds diagnosticējošais darbs būtu jāizveido, lai es precīzāk zinātu, cik gatavi mani skolēni ir apgūt jaunu saturu? Kas šādā darbā būtu jāiekļauj? Kas no mācību satura man jau ir zināms, par ko man bijusi pieredze mācīšanās, bet kurās jomās noderētu konsultācijas ar kolēģiem vai papildinformācija?
- 4. Valsts pārbaudes darba programmas un parauga izpēte.** Kādas zināšanas, izpratne un prasmes eksāmenā tiek mērītas? Kas tajā kopīgs un kas atšķirīgs ar standarta sasniedzamo rezultātu prasībām? Kādi ir eksāmena piekļuves nosacījumi skolēnam?
- 5. Mācību priekšmeta programmas parauga izpēte.** Kā grupēti un tematizēti standarta sasniedzamie rezultāti? Cik ilgs laiks katram tematam tiek atvēlēts, un kādas ir piedāvātās kursa apguves prasības? Kurā tematā skolēniem būtu atbilstoši izstrādāt darbu, kas nepieciešams eksāmena piekļuves nosacījumu izpildei? Vai šāda tematu secība ir efektīvākā manu skolēnu vajadzībām un mācību vides specifikai?
- 6. Kurša "lielās bildes" plānošana – secība, laiks, temata nobeiguma vērtēšanas darbu plānošana.** Kāda būs tematu secība un tematam atvēlētais mācību laiks? Vai palikšu pie piedāvātā plānojuma mācību programmas paraugā vai veikšu kādas izmaiņas un precizēšu savu programmu? Kāda būs summatīvā vērtēšana kursa ietvaros? Cik un kādi varētu būt temata vai temata daļu nobeiguma pārbaudes darbi? (Skat. 3.1. nodaļu par kursa vērtēšanas plānošanu.)

Kursa plānošanā skolotājs var izmantot programmas paraugu vai arī izstrādāt savu programmu atbilstoši standarta sasniedzamajiem rezultātiem.

Kursa Svešvaloda II programmas paraugā iekļauti astoņi paveicamie darbi. Trīs no tiem (5. temats "Informācijas sintēze (stenda referāts)", 6. temats "Izteiktā viedokļa pamatojums (argumentētā esēja)" un 7. temats "Pētījuma rezultātu komunikācija (prezentācijas sagatavošana un uzstāšanās konferencē)") var būt pielāgojami, lai nodrošinātu skolēnam piekļuvi augstākā līmeņa eksāmenam. Tāpēc apguves laika plānošanā jāņem vērā eksāmena piekļuves nosacījumu iesniegšanas termiņš – ne vēlāk kā astoņas nedēļas pirms eksāmena. Kā jau tika minēts iepriekš, tematu apguves secība nav stingri noteikta un tos var veikt atkārtoti visa kursa laikā. Tāpat skolotājs var papildināt kursu ar citiem tematiem, pielāgot stundu skaitu vai arī aizstāt kādu tematu ar citu. Tālāk piedāvāts viens variants tematu un stundu skaita sadalījumam, ņemot vērā kursa Svešvaloda II paraugprogrammas saturu un ievērojot eksāmena piekļuves nosacījumu iesniegšanas termiņu:

1. Kurša prasībām atbilstoša teksta izvēle. (12 stundas)
2. Teksta lasīšana un pierakstu veidošana (lasītāja dienasgrāmata). (21 stunda un papildu patstāvīgais darbs)
3. Teksta izpratne un jaunrade (teksta fragmenta tulkojumi un to analīze). (12 stundas)
4. Ekranizējumu analīze (kino recenzija). (14 stundas)
5. Informācijas sintēze (stenda referāts). (17 stundas)
6. Izteiktā viedokļa pamatojums (argumentētā esēja). (31 stunda)
7. Pētījuma rezultātu komunikācija (prezentācijas sagatavošana un uzstāšanās konferencē). (23 stundas)
8. Konferences organizēšana, tās rezultātu un savas dalības analīze. (26 stundas)

Tukšās vietas paredzētas skolotāja individuālajam plānam.

	1. nedēļa (6 stundas)						2. nedēļa (6 stundas)						3. nedēļa (6 stundas)						4. nedēļa (6 stundas)						
Septembris	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2	6	6	6	6	6	6	2
Oktobris	6	6	6	6	6	2	7	7	7	7	7	2	7	7	7	7	7	2							
Novembris	4	4	4	4	4	2	5	5	5	5	5	2	6	6	6	6	6	2	4	4	4	4	4	2	
Decembris	7	7	7	7	8	2	3	3	3	3	8	2	3	3	3	3	8	2							
Janvāris	3	3	3	3	8	2	4	4	4	4	8	2	5	5	5	5	8	2	5	5	5	5	8	2	
Februāris	5	5	5	5	8	6	6	6	6	6	8	6	6	6	6	6	8	6	6	6	6	6	8	6	
Marts	7	7	7	7	8	7	7	7	7	7	8	8	8	8	8	8	8	8							
Aprīlis	8	8	8	8	8	8																			
Maijs																									

2.2. Plānošana temata līmenī

Skolotāja dārgākais resurss ir laiks. Plānojot mācību stundas uz nākamo dienu vai nedēļu, viņam nav laika domāt par kursa, temata apguvi kopsakarībās: kas ir temata lielās idejas, par ko skolēnam ir jāgūst izpratne? Kas tieši skolēnam temata beigās ir jāzina un jāprot? Kādi varētu būt tipiskākie maldīgie priekšstati, pārpratumi par temata saturu? Kādas ir temata saturs prioritātes, un kāds ir manu skolēnu šī brīža sagatavotības līmenis, lai šo saturu apgūtu?

Detalizēta tematiskā plānošana pirms mācību uzsākšanas vai skolēnu brīvlaikā palīdz skolotājam iegūt laiku, lai konkrētāk plānotu stundas, atlasītu vai veidotu konkrētus materiālus izmantošanai stundās, domātu par visu skolēnu iesaisti, metožu izvēli u. c.

Tematiskās plānošanas atbalsta instruments ir tematiskais plāns, veidne, kas palīdz strukturēt plānošanas procesu. Tematiskais plāns parāda, kā ar skolēniem tiks sasniegti plānotie temata rezultāti, ņemot vērā konkrēto skolēnu iepriekš iegūtās zināšanas, prasmes un mācīšanās vajadzības. Nav iespējams viens "pareizais" tematiskais plāns visiem gadījumiem – tas vienmēr būs atkarīgs no tā, kādi ir skolēni, kurus pēc šī tematiskā plāna mācīsim.

Būtiski tematisko plānu veidot kā temata apguves gaitā izmantojamu instrumentu, kuru var papildināt un pielāgot skolēnu vajadzībām, kas izkristalizējas temata apguves laikā. Lai izveidotu elastīgu un reālajai situācijai atbilstošu tematisko plānu, to var veidot pa daļām – katru atsevišķo tematu plānojot pa vienam vai blokos vēl pirms temata apguves uzsākšanas.

KĀDA IR JŪSU PIEREDZE TEMATISKĀ PLĀNA VEIDOŠANĀ?

Izvēlieties apgalvojumu, kas visprecīzāk raksturo jūsu līdzšinējo pieredzi, veidojot tematiskos plānus.

- Tematiskais plāns ir dokuments, kas man ļoti noderējis gan gada plānošanā, gan ikdienas stundu plānošanā un īstenošanā.
- Tematiskais plāns ir bijis noderīgs, lai iegūtu pārskatu par mācību gadu, bet to maz izmantoju, īstenojot konkrētus tematus, stundas.
- Tematiskais plāns ir bijis formalitāte, no kuras manā ikdienas darbā bijis maz praktisku ieguvumu.
- Man ir dažāda pieredze ar tematiskajiem plāniem. Mainoties prasībām, vadībai, skolai, esmu veidojis gan man noderīgus, gan maz noderīgus tematiskos plānus.

Apdomājiet, kā jūs padarītu tematisko plānu jēgpilnu, izmantojamu ikdienas darbā! Kam šādā plānā vēl ir jābūt? Kādi ir jābūt tā izstrādei?

Tematiskā plāna veidne un piemērs

Tematiskā plāna veidnes struktūras piemērs atpakaļvērstajai plānošanas pieejai

TEMATISKAIS PLĀNS

Kurss:

Temats:

Stundu skaits:

Temata mērķis:

1. Temata vienums (apakštemats), stundu skaits	2. Sasniedzamais rezultāts	3. Pierādījumi, kas liecinās, ka rezultāts sasniegts. Kritēriji	4. Darbības, kas skolēnam jāveic, lai virzītos uz sasniedzamo rezultātu	5. Resursi, komentāri

Skaidrojums un jautājumi, kas jāņem vērā, izmantojot doto tematiskā plāna struktūru:

- 1. Temata vienums (apakštemats), stundu skaits.** Kādi būs galvenie šī temata apakštemati/sasniedzamo rezultātu bloki? Vai izmantošu mācību priekšmeta programmas paraugā piedāvāto temata apguves norisi vai veidošu to pats? Kādā secībā tos kārtošu? Cik stundas paredzēšu katram blokam?
- 2. Stundā, stundu blokā sasniedzamais rezultāts.** Izmantojam mācību priekšmeta programmas paraugā piedāvātos sasniedzamos rezultātus, temata izpētes jautājumus, temata apguves norisi, lai formulētu sasniedzamo rezultātu katrai stundai šī temata ietvaros. Sasniedzamajam rezultātam nav jābūt piesaistītam 40 minūšu posmam. Šī dokumenta ietvaros izmantojot jēdzienu "stunda", vienmēr domājam plašāk – stunda, blokstunda, nodarbība u. c. laika vienība, kurā skolotājs plāno sasniedzamo rezultātu apguvi.

3. **Pierādījumi, skolēna darbības, kas liecinās, ka rezultāts sasniegts.** Sašķelam stundā sasniedzamo rezultātu līdz tik konkrētām darbībām, kuras varēsim stundā novērtēt, t. i., konkretizējam, kādas skolēnu zināšanas, prasmes, darbības pierādīs, vai viņi ir sasnieguši izvirzīto sasniedzamo rezultātu. Sagaidāmo skolēnu darbību precizēšanas process palīdz skolotājam vēlreiz pārlicināties, vai iepļānotais sasniedzamais rezultāts ir konkrētajā laika posmā sasniedzams un izmērāms.
4. **Mācību darbības, kas skolēnam jāveic,** lai skolēns virzītos uz stundā sasniedzamajiem rezultātiem. Rakstām, kādas galvenās mācību darbības skolēnam jāpiedzīvo, lai izveidotu izpratni vai apgūtu prasmi, kas minēta sasniedzamajā rezultātā.

KĀDS IR SKOLĒNA CEĻŠ UZ DAŽĀDIEM SR?

SR veids	Ko dara skolēns, lai apgūtu SR?	Kā parāda apgūto?
A. Zina ... ko? (nosaukumus, simbolus, faktus...)	atceras + apgūst stratēģiju, kā atceras	Nosauc, definē ...
B. Ir izpratne ... par ko? (jēdzienu - uzbūvi, procesu, nozīmi..., lai...)	novēro vai/un jautā (... ..) + spriež (... ..) + skaidro (... ..) + t. i., mācās domāt + paust savu domu skaji	Veido pamatojumu
C. Veic praktisku procedūru (strādā ar ierīci - mērinstrumentu, ...)	dara, izpildot noteiktus soļus secībā	Izpilda procedūru
D. Piemīt prasme ... (atrast atslēgas vārdus, klasificēt vielas...)	dara, izpildot secīgus soļus + apgūst stratēģiju, kā dara + stratēģiju, kā atpazīt nākamreiz izpratne par ... procedūru prasmei + t. i., mācās domāt + vadīt savu mācīšanos	Demonstrē prasmi, atpazīstot un lietojot stratēģiju
E. Risina problēmu	plāno un rīkojas jaunā situācijā + spriež kompleksi + izvēloties un lietojot vajadzīgās stratēģijas	Atrisina problēmu

5. **Resursi, komentāri.** Piedāvājam kursa Svešvaloda II tematiskā plāna piemēru, uzsverot, ka programmas paraugā katrā tematā norādītie sasniedzamie rezultāti un temata apguves norise ļauj skolotājam ērti saplānot stundas. Tematiskā plāna piemērs apzināti veidots ļoti detalizēti, ar atsaucēm uz digitālajiem mācību līdzekļiem, taču skolotājs, veidojot savu tematisko plānu, katru tematu var aprakstīt arī vispārīgāk, koncentrējoties uz atpakaļvērstās plānošanas trim būtiskākajām sadaļām.

Tematiskā plāna piemērs (detalizēta versija) 5. tematam "Informācijas sintēze (stenda referāts)"

Temata apguvei ieteicamais laiks: 20–30 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: iemācīties veikt kvantitatīvus un kvalitatīvus pētījumus, kombinēt un integrēt dažādus informācijas avotus un reprezentācijas veidus svešvalodā, lai izpētītu tematu.

Kurss: Svešvaloda II (angļu valoda)

Stundu skaits	Sasniedzamais rezultāts (skolēnam noteiktajā stundā/-s)	Pierādījumi, kas liecinās, ka rezultāts sasniegts. Kritēriji	Darbības, kas skolēnam jāveic, lai virzītos uz sasniedzamajiem rezultātiem	Resursi, metodiskie komentāri
1. Stenda referātu piemēru analīze, drošu avotu izvēle, stenda referāta temata un satura apspriešana, tekstuālo un grafisko līdzekļu integrēšana stenda referātā, secinājumu formulēšana, izmantoto avotu uzskaitē.				
2–4	Izvēlas pētāmo aspektu un pamato izvēli. Prot noteikt citātu klasificēšanas kategorijas un klasificēt izvēlētos citātus kategorijās.	Pētāmais aspekts nosaukts precīzi, ir pamatojums, kas balstās literārajā darbā. Padziļinātai apguvei ir definētas vismaz trīs citātu klasificēšanas kategorijas, skolēns ir sagrupējis citātus atbilstoši kategorijām.	<p>Task 1. Explore the literary work you are reading looking for quotes and problems which will spark your interest. Share at least one idea in a discussion forum. Write what exactly you would like to explore more and why it could be interesting.</p> <p>Iespējamie papilduzdevumi</p> <p>Task 1a. You can find quotes, concepts, and concerns discussed in the book by asking the following questions: what is the topic, what is the theme, how does the author use symbols to represent this topic, and what is the main character's perception of the world?</p> <p>Task 1b. Create categories for your quotes, concepts, and issues discussed throughout the book, and describe the criteria for each.</p>	<p>Pieklūve uzdevumam skolo.lv platformā, uzdevums ir iekļauts temata izklāsta prezentācijā.</p> <p>Metodiskais komentārs pedagogam</p> <p>Pētāmā aspekta izvēle un citātu klasificēšana rosina teksta padziļinātu lasīšanu un analīzi. Klasificējot citātus, nozīmīgs var būt arī konteksts, autors, viņa personība un kultūras pieredze.</p> <p>Lai palīdzētu skolēnam paplašināt izpratni par konteksta nozīmi literāra darba interpretācijā, var dot papildu ieteikumus:</p> <ol style="list-style-type: none"> Lasīt literāro darbu vairākas reizes. Skolēnam ir jāsaprot, ka literārā darba analīze nav tikai darba izlasīšana vienu reizi. Lasot darbu vairākkārt, skolēns var gūt dziļāku izpratni par stāsta struktūru, tēmām un simboliem. Uzdot jautājumus. Skolēnam jāuzdod jautājumi, kas palīdz viņam labāk izprast literāro darbu un izvēlēties pētāmo aspektu, piemēram: <i>Kāda ir stāsta galvenā tēma? Kā autors izmanto simbolus, lai atklātu šo tēmu? Kāda ir galvenā varoņa attieksme pret pasauli?</i>

Stundu skaits	Sasniedzamais rezultāts (skolēnam noteiktajā stundā/-s)	Pierādījumi, kas liecinās, ka rezultāts sasniegts. Kritēriji	Darbības, kas skolēnam jāveic, lai virzītos uz sniedzamajiem rezultātiem	Resursi, metodiskie komentāri
				<p>3. Izvēlēties pētāmo aspektu. Pēc vairākkārtējas darba izlasīšanas un jautājumu uzdošanas skolēnam jāizvēlas citāti, idejas un problēmjautājumi, kas grāmatā aktualizēti. Pēc tam skolēns var izvēlēties kādu no tēmām, grāmatas tēliem vai simboliem un turpināt to tālāku izpēti, meklējot papildu pierādījumus tekstā.</p> <p>4. Pamatot izvēli. Skolēnam jāpamato sava izvēle, izmantojot literāro darbu un kritiķu atsauksmes. Var izmantot citātu piemērus, kas pamato skolēna izvēlēto pētāmo aspektu, un analizēt, kā šie citāti palīdz atklāt literārā darba jēgu. Svarīgi ir atcerēties, ka literārā darba analīze ir subjektīva, un skolēnam jācenšas pamatot savu viedokli ar atbilstošiem argumentiem no teksta.</p> <p>Kategoriju noteikšana iespējama pēc iedziļināšanās tematā un integrētu zināšanu un prasmju izmantošanas. Skolēnam var dot arī papildu norādes:</p> <p>1. Grāmatas tēmas un tematu izpēte. Skolēni nosauc grāmatā aizskarto tematu, izmanto <i>domu karti</i>, lai pievienotu apakštematus. Piemēram, ja grāmata ir par mīlestību, iespējamās kategorijas varētu būt "mīlestība un attiecības", "personiskā izaugsme" vai "sociālie un politiskie aspekti".</p> <p>2. Izveido kategorijas, pamatojoties uz grāmatas apakštematiem un citātu raksturu, definē kritērijus, pēc kuriem noteikt citātu atbilstību, piemēram, var ņemt vērā sekojošus aspektus – tematiku, emocijas, kontekstu, mērķauditoriju u. c.</p> <p>3. Katrai kategorijai piešķir nosaukumu, kas labi atspoguļo tās saturu. Piemēram, ja grāmata ir par mīlestību, var izveidot kategorijas "attiecību modeļi", "sociālais statuss" u. c.</p> <p>4. Izvēlas svarīgākos citātus, kas attiecas uz katru no kategorijām. Kategorijas veido, pamatojoties uz citātu saturu, tematu un emocionālo noskaņu.</p>

Stundu skaits	Sasniedzamais rezultāts (skolēnam noteiktajā stundā/-s)	Pierādījumi, kas liecinās, ka rezultāts sasniegts. Kritēriji	Darbības, kas skolēnam jāveic, lai virzītos uz sniedzamajiem rezultātiem	Resursi, metodiskie komentāri
2-4	Zina svarīgāko informāciju par pētniecības procesu, izprot pētniecības procesa būtību dažādu jomu kontekstā.	Skolēns ir apkopojis informāciju par pētniecības procesu. Skolēns spēj atbildēt uz satura izpratnes jautājumiem par pētniecības procesu. Skolēns spēj reflektēt par simulācijas spēlē veikto pētniecības procesu.	<p>Task 2. <i>Your chosen topic can turn into your research. However, before you continue you should find out more about research itself. Watch the video and make notes. Do the quiz after watching the video.</i></p> <p>Iespējamie papilduzdevumi</p> <p>Task 2b. <i>Work in groups and join the research simulation game "Survivalist Exploration". Follow the instructions given by your teacher.</i></p> <p><i>Task description for the research simulation game "Survivalist Exploration" based on Henry David Thoreau's literary work "Walden; or, Life in the Woods":</i></p> <p><i>Welcome, researchers! You will embark on a journey inspired by Henry David Thoreau's literary work "Walden; or, Life in the Woods" in this immersive game. Prepare to enter the forest surrounding Walden Pond and put yourself in the footsteps of an intrepid survival. Your aim is to use your research abilities, problem-solving ability, and understanding of "Walden; or, Life in the Woods" to overcome obstacles and thrive in nature. You can use the book excerpts and other resources provided.</i></p>	<p>Pieklūve uzdevumam skolo.lv platformā, uzdevums ir iekļauts temata izklāsta prezentācijā.</p> <p>Izmantotais tiešsaistes materiāls: https://youtu.be/mV0bUQpz468</p> <p>Metodiskais komentārs pedagogam</p> <p>2b. uzdevums paredz izpratnes paplašināšanu par pētniecības procesu un tā kontekstu, kā arī savstarpējo mijiedarbību starp dažādām zinātnes jomām. Lai izmantotu teorētiskās zināšanas praksē, var izmantot, piemēram, spēli „Izdzīvotāja atklājumi” („<i>Survivalist Exploration</i>”), kas veidota pēc amerikāņu rakstnieka un domātāja Henrija Deivida Toro romāna “Voldena jeb Dzīve mežā” (<i>Walden; or, Life in the Woods</i>) motīviem – tā palīdzēs skolēniem izmantot praktiski iegūtās teorētiskās zināšanas par pētniecības procesu, sasaistot to ar dažādu elementu izpēti literārā darbā. Tas veicinās kritisko domāšanu, radošumu un izpratni par literatūras nozīmi pētniecībā. Spēles laikā skolēni iegūs datus, ko varēs izmantot tālākajā temata apgūvē.</p> <p>Spēli var organizēt kā grupu darbu, katrai grupai dodot savu uzdevumu, bet noslēgumā kopīgi klasē pārrunājot spēles laikā iegūtās pētniecības prasmes un zināšanas.</p> <p>Iespējamais spēles izstrādes koncepts:</p> <ol style="list-style-type: none"> Literārā darba izvēle. “Voldena jeb Dzīve mežā” ir autobiogrāfisks darbs, kurā Toro apraksta savu dzīvi vienkāršībā, dzīvojot pie Voldenas ezera, un pēta dabas un cilvēka attiecības. Izdzīvošanas uzdevumu izveide. Izveidojiet uzdevumus, kas saistīti ar “Voldena jeb Dzīve mežā” tēmu un Toro pieredzi. Skolēni var izpētīt grāmatā aprakstītos dabas resursus ap Voldenas ezeru un atrast veidus, kā viņi nodrošinātu sevi ar pārtiku, ūdeni un patvērumu līdzīgos apstākļos. Skolēni var arī veikt pētījumu par dabas cikliem vai pētīt Toro pieredzi garīgā un emocionālā līmenī.

Stundu skaits	Sasniedzamais rezultāts (skolēnam noteiktajā stundā/-s)	Pierādījumi, kas liecinās, ka rezultāts sasniegts. Kritēriji	Darbības, kas skolēnam jāveic, lai virzītos uz sniedzamajiem rezultātiem	Resursi, metodiskie komentāri
			<p>Group 1. Collecting Resources <i>Explore the abundant natural resources surrounding Walden Pond to gather food, water, and building materials. Use your research abilities to identify edible plants, locate clean water sources, and locate adequate materials for shelter construction. Remember the ideas of sustainability and coexistence with nature promoted by Thoreau in "Walden; or, Life in the Woods".</i></p> <p>Group 2. Nature Understanding <i>Immerse yourself in nature studies, just like Thoreau did at Walden Pond. Observe and record the flora, wildlife, and natural occurrences you come across. Use the templates supplied to document your observations and reflections. Use your research skills to better comprehend the complex interactions between living beings and their surroundings.</i></p> <p>Group 3. Interviews with fictional characters <i>Create interesting fictional characters based on Thoreau's experiences and ideas. Use the interview templates given to ask thought-provoking questions about their relationship with nature, life philosophies, and insights on simple living. Analyse their comments to obtain a better understanding of the topics of "Walden; or, Life in the Woods".</i></p>	<p>3. Resursu un materiālu izstrāde. Atlasiet fragmentus no literārā darba "Voldena jeb Dzīve mežā", karšu paraugus no Masačūsetsas štata, dabas novērojumu paraugus un piemērus intervijas jautājumiem ar iedomātiem tēliem, atbalsta materiālus par darba saturu un galvenajiem tematiem.</p> <p>4. Pētniecības procesa simulācija. Skolēni sadalās grupās un izmanto dažādas pētniecības metodes, veic izdzīvošanas uzdevumus, kā pamatu izmantojot literāro darbu "Voldena jeb Dzīve mežā". Piemēram, var veikt novērojumus dabā par kādu no grāmatā aprakstītajām dabas parādībām, analizēt literāros fragmentus, veidot intervijas ar tēliem vai veikt eksperimentus, lai iepazītos ar Toro idejām. Noslēgumā skolēni apkopo iegūtos rezultātus.</p> <p>5. Rezultātu analīze un refleksija. Kad skolēni spēli ir pabeiguši, klasē var kopīgi izvērtēt rezultātus jeb to, kā noritēja pētniecības process, izmantojot grāmatu "Voldena jeb Dzīve mežā". Palīdziet skolēniem veidot sasaisti starp pētniecības procesu un literārā teksta elementiem, piemēram, dabas aprakstiem, filozofiskām pārdomām vai emocionālo pieredzi!</p> <p>6. Refleksijas sarunu var veidot kā grupas diskusijas vai kā frontālu klases diskusiju, piemēram, izmantojot refleksijas jautājumus par spēles norisi:</p> <p>a) Raksturo savu emocionālo pieredzi un sajūtas, lasot dabas raksturojumus un Toro aprakstus par dzīvi pie Voldenas ezera! Kā šie apraksti ietekmēja, mainīja tavas sajūtas un uztveri par dabu?</p> <p>b) Kādas pētniecības metodes un paņēmienus tu izmantoji, lai analizētu un izprastu Toro filozofiskās pārdomas par vienkāršību, sasaisti ar dabu un dzīves būtību? Kā pētniecības metodes palīdzēja saprast Toro idejas un tās pielietot reālajā dzīvē?</p>

Stundu skaits	Sasniedzamais rezultāts (skolēnam noteiktajā stundā/-s)	Pierādījumi, kas liecinās, ka rezultāts sasniegts. Kritēriji	Darbības, kas skolēnam jāveic, lai virzītos uz sniedzamajiem rezultātiem	Resursi, metodiskie komentāri
			<p>Analysis and Reflection</p> <p><i>After you've finished the game, think about your adventure and how your research skills and understanding of "Walden; or, Life in the Woods" influenced your decision-making and survival techniques. Consider the impact of Thoreau's views on your wilderness experience and discuss the connections between his philosophy and the difficulties you encountered.</i></p> <p><i>You will not only improve and use your research skills through this simulation game, but you will also obtain a profound respect for Thoreau's "Walden; or, Life in the Woods" and its enduring relevance. Prepare to be immersed in nature, to uncover hidden insights, and to construct your own path to survival and self-discovery. Best wishes, researchers!</i></p>	<p>c) Kādas bija galvenās atziņas, ko tu ieguvi, pētot un analizējot dabas ciklus un to mijiedarbību ar cilvēka dzīvi, kā tas ir raksturots romānā "Voldena jeb Dzīve mežā"? Kāda nozīme ir dabas aprakstiem literārā darbā, lai saprastu cilvēka eksistences dziļumu un savstarpējās attiecības ar apkārtējo vidi?</p> <p>d) Kādas pētniecības metodes un paņēmienus izmantoji, veicot izdzīvošanas uzdevumus un novērojumus par dabas resursiem "Voldena jeb Dzīve mežā" kontekstā? Kā šīs prasmes palīdzēja tev saprast Toro dabas aprakstus un filozofiskās domas?</p> <p>e) Vai tava pieredze un izpratne par dabas un cilvēka attiecībām ar apkārtējo vidi pēc šīs spēles mainījās? Pamato savu atbildi!</p> <p>f) Cik efektīvi tev spēlē izdevās izmantot pētniecības prasmes? Kā tu varētu uzlabot savu pieeju pētniecības procesā un saistīt literāros elementus ar savu personīgo pieredzi un vērtībām?</p> <p>g) Vai tu varētu iedomāties kādu citu literatūras darbu un tēmas, ko varētu izmantot pētniecības spēlē, un kā tās ietekmētu tavu izpratni par literārā darba pētniecības procesa sasaisti ar citām jomām?</p>

Stundu skaits	Sasniedzamais rezultāts (skolēnam noteiktajā stundā/-s)	Pierādījumi, kas liecinās, ka rezultāts sasniegts. Kritēriji	Darbības, kas skolēnam jāveic, lai virzītos uz sniedzamajiem rezultātiem	Resursi, metodiskie komentāri
2-4	<p>Identificē atšķirības starp kvantitatīvu un kvalitatīvu pētījumu.</p> <p>Analizējot iegūto teorētisko informāciju, izsaka spriedumus, un reflektē par savu pētījuma ideju.</p>	<p>lesaistās dialogā/ polilogā par kvantitatīvu un kvalitatīvu pētījumu, argumentēti diskutējot, pārliedzinoši prezentējot savu viedokli un paškritiski izvērtējot gan savu, gan citu viedokļus.</p> <p>Klasificē iegūtos datus, pamatojoties uz apgūto teorētisko informāciju par kvalitatīvu un kvantitatīvu pētījumu.</p>	<p>Task 3. <i>There are two types of research: quantitative and qualitative. Do you know the difference? Read the descriptions below and then take a quiz. Think about your idea that you shared in a discussion forum. Are you interested more in numbers or opinions/experiences?</i></p> <p>Iespējamie papilduzdevumi</p> <p>Task 3a. <i>Using the data acquired during the simulation game Survivalist Exploration, decide whether you will do qualitative or quantitative research to examine the data. Then talk about your ideas with your group members.</i></p>	<p>Pieklūve uzdevumam skolo.lv platformā, uzdevums ir iekļauts temata izklāsta prezentācijā.</p> <p>Metodiskais komentārs pedagogam</p> <p>Kvantitatīva un kvalitatīva pētījuma izpratnes veidošanai var izmantot vairākas aktivitātes:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Skaidrot atšķirības starp kvantitatīvo un kvalitatīvo pētījumu. Kvantitatīvās pētniecības mērķis ir iegūt statistiski nozīmīgus datus, izmantojot standartizētas metodes, kas var būt skaitliskas vai matemātiskas. Kvalitatīvā pētniecība bieži vien pamatojas uz kvalitatīvu datu iegūšanu, piemēram, intervijas, novērošanu vai dokumentu analīzi. 2. Piemēru analīze. Var palīdzēt skolēnam saprast kvantitatīvu un kvalitatīvu pētījumu atšķirības, sniedzot piemērus no literatūras, ko lasa pats pedagogs, vai pētniecības projektiem, ko viņš ir veicis. 3. Kvantitatīva un kvalitatīva pētījuma jautājumu atšķirība. Kvantitatīvā pētniecība bieži tiek izmantota, lai atbildētu uz jautājumiem: <i>Cik daudz?</i>, <i>Cik bieži?</i>, <i>Kad?</i> vai <i>Kā?</i> Savukārt kvalitatīvā pētniecība var būt piemērota, lai atbildētu uz jautājumiem: <i>Kāpēc?</i>, <i>Kā?</i> un <i>Ko?</i> 4. Datu analīze kvantitatīvā un kvalitatīvā pētījumā. Kvantitatīvajā pētniecībā tiek izmantota statistiskā datu analīze, izmantojot standartizētas metodes, piemēram, korelācijas analīzi, regresijas analīzi utt. Kvalitatīvā pētniecībā datu analīze ir bieži subjektīva un pamatota ar interpretāciju un kategorizēšanu. Ja iepriekšējā uzdevumā tika izspēlēta simulācijas spēle, var izmantot iegūtos datus, lai vingrinātos tos klasificēt atbilstoši pētījuma veidam.

Stundu skaits	Sasniedzamais rezultāts (skolēnam noteiktajā stundā/-s)	Pierādījumi, kas liecinās, ka rezultāts sasniegts. Kritēriji	Darbības, kas skolēnam jāveic, lai virzītos uz sniedzamajiem rezultātiem	Resursi, metodiskie komentāri
1-2	Identificē atšķirību starp hipotēzi un pētījuma jautājumu.	Apkopota informācija par pētījuma jautājumu formulēšanu.	<p>Task 4. <i>In the video in task 1 you saw that research involves formulating a hypothesis or a research question to know what exactly you are going to study. Do you know the difference between a hypothesis and a research question? Read the descriptions below to find out. Go back to the task 1 (a discussion forum with ideas) and look at your chosen topic. Think about the choice.</i></p>	<p>Piekļuve uzdevumam skolo.lv platformā, uzdevums ir iekļauts temata izklāsta prezentācijā.</p> <p>Izmantotie tiešsaistes materiāli:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) video par pētījuma jautājumu https://www.youtube.com/watch?v=zyKCO-PJmtw; b) teksts par pētījuma jautājumu: https://research.com/research/how-to-write-a-research-question; c) diskusijas forums pētījuma plāna apspriešanai vietnē skolo.lv. <p>Metodiskais komentārs pedagogam</p> <p>4.-8. uzdevums rosina skolēnus veidot individuāla pētījuma plāna melnrakstu ar galvenajiem izpētes jautājumiem, starprezultātiem un sniedzamajiem rezultātiem, ņemot vērā izvēlēto literāro darbu, pētījuma saturu, laika plānojumu, personīgo motivāciju un intereses.</p> <p>Lai atbalstītu skolēnu melnraksta veidošanā, var izmantot papildu norādes:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tēmas izvēle. Iedrošīniet skolēnus izvēlēties tēmu, kas viņus interesē un kas ir saistīta ar viņu izvēlēto vidusskolas programmu, interesējošo mācību jomu vai personīgajām interesēm! Diskutējiet par dažādām tēmām un palīdziet skolēniem izvēlēties to, kas rada viņos vēlmi izzināt vairāk! 2. Pētnieciskā jautājuma vai hipotēzes definēšana. Palīdziet skolēniem formulēt konkrētu pētniecības jautājumu vai hipotēzi, kas atspoguļo viņu interesi un tēmas pamatproblēmu! Uzsveriet, ka jautājumam vai hipotēzei jābūt skaidrai un konkrētai, tādējādi nodrošinot iespēju vēlāk to rūpīgi izpētīt! 3. Pētījuma plāna uzmetums. Iedrošīniet skolēnus izveidot pētījuma plāna uzmetumu, kurā norādītas galvenās darbības, lai atbildētu uz pētījuma jautājumu vai pārbaudītu hipotēzi! Palīdziet skolēniem identificēt nepieciešamos resursus un metodes, kas tiks izmantotas datu iegūšanai vai informācijas meklēšanai!

Stundu skaits	Sasniedzamais rezultāts (skolēnam noteiktajā stundā/-s)	Pierādījumi, kas liecinās, ka rezultāts sasniegts. Kritēriji	Darbības, kas skolēnam jāveic, lai virzītos uz sniedzamajiem rezultātiem	Resursi, metodiskie komentāri
4-8	<p>Analizējot iegūto teorētisko informāciju par pētījuma jautājumu un hipotēzi, formulē un reflektē par savu pētījuma jautājumu.</p> <p>Zina (var nosaukt) pareizi formulēta pētījuma jautājuma pazīmes.</p> <p>Formulē vai, darbojoties grupā, palīdz formulēt citiem iespējamus temata izpētes jautājumus.</p> <p>Zina (var nosaukt) pētniecības procesa posmus – izstrādāt pētniecības jautājumu, savākt un analizēt datus, veikt secinājumus un izvērtēt rezultātus.</p>	<p>Raksturota temata problemātika, definēti iespējamie temata izpētes jautājumi izvēlētajā literārā darba kontekstā.</p> <p>Uzrakstīts pētījuma jautājums.</p>	<p>Task 5. <i>In task 4 you were asked to think what exactly you want to find out. Decide: Will you go into quantitative or qualitative research? Or will it be a combination of both? What do you want to find out? Write a research question yourself. Then watch the video and read the article to consider if your question meets the quality requirements.</i></p> <p>Task 6. <i>Do this exercise to find out if you can spot successful research questions. Tick all the successful ones.</i></p> <p>Task 7. <i>Now that you have thought of your research question or hypothesis, let us look at the steps of research itself. Can you put them in the correct order?</i></p>	<p>4. Papildu informācijas meklēšana. Dodiet skolēniem norādes par tiešsaistes resursiem, kur iespējams meklēt papildu informāciju pētījumam par izvēlēto tematu, varat piedāvāt uzticamus tiešsaistes avotus un platformas (piemēram, https://www.researchgate.net, https://scholar.google.com/, https://www.jstor.org/ u. c.). Tas palīdzēs skolēniem paplašināt izpratni par tematu un ļaus skatīt pētījumu plašākā kontekstā.</p> <p>5. Pētījuma plāna melnraksts. Rosiniet skolēnus izveidot sākotnējā pētījuma plāna melnrakstu, pamatojoties uz pētījuma plāna uzmetumu un iegūto papildu informāciju! Norādiet, ka melnrakstā jāiekļauj pētniecības jautājums vai hipotēze, datu iegūšanas un informācijas meklēšanas plāns, kā arī iespējamie rezultāti vai secinājumi!</p>

Stundu skaits	Sasniedzamais rezultāts (skolēnam noteiktajā stundā/-s)	Pierādījumi, kas liecinās, ka rezultāts sasniegts. Kritēriji	Darbības, kas skolēnam jāveic, lai virzītos uz sniedzamajiem rezultātiem	Resursi, metodiskie komentāri
	<p>Zina sava pētījuma mērķus un izpētes soļus izvēlētajā literārā darba kontekstā.</p> <p>Izveido pirmo melnrakstu individuālam pētījuma plānam atbilstoši izvēlētajam literārajam darbam.</p>	<p>Izveidots pirmais melnraksts individuālam pētījuma plānam atbilstoši izvēlētajam literārajam darbam</p>	<p>Task 8. <i>A discussion. Publish the first draft of your research plan. Make your research plan answering the questions:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>What is your topic of research? What is your research question/hypothesis?</i> • <i>Why is it topical for you and others?</i> • <i>What methods will you use to get data/information?</i> • <i>Where will you look for information?</i> <p><i>After making your plan, see the next questions below to make sure your plan is clear:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Is your research question/hypothesis clear, manageable and relevant?</i> • <i>Will your chosen methods provide you with the data/information that you need?</i> <p><i>Revise your research plan if necessary and publish it in a discussion forum.</i></p>	

Stundu skaits	Sasniedzamais rezultāts (skolēnam noteiktajā stundā/-s)	Pierādījumi, kas liecinās, ka rezultāts sasniegts. Kritēriji	Darbības, kas skolēnam jāveic, lai virzītos uz sniedzamajiem rezultātiem	Resursi, metodiskie komentāri
1-2 1-8	<p>Dialogā vai polilogā reflektē un sniedz konstruktīvu atgriezenisko saiti par klasesbiedru darbiem, pēc atgriezeniskās saites saņemšanas pilnveido, uzlabo, precizē savu pētījuma plānu.</p> <p>Identificē savas pētījuma jomas un jautājumus, ko pētīt.</p>	<p>Veikta pētījuma plāna pirmā melnraksta pārskatīšana, precizēšana, pilnveide.</p> <p>Izveidota domu karte vai Venna diagramma par pētījuma tematu un apakštematiem.</p>	<p>Task 9. Choose one of your classmate's research plans and give feedback in the discussion forum. Consider the feedback you have received from your classmate. Decide if you need to make any changes.</p> <p>Task 10. When your plan is ready, it is time to start. You need to know what exactly you need to research to be able to find the answer to your research question or test your hypothesis?</p>	<p>Pieklūve uzdevumam skolo.lv platformā, uzdevums ir iekļauts temata izklāsta prezentācijā.</p> <p>Izmantotais tiešsaistes diskusijas forums pētījuma plāna apspriešanai vietnē skolo.lv.</p> <p>Metodiskais komentārs pedagogam</p> <p>9., 10. uzdevums rosina skolēnus reflektēt par izveidoto melnrakstu individuālajam pētījuma plānam ar galvenajiem izpētes jautājumiem, starprezultātiem un sniedzamajiem rezultātiem, ņemot vērā izvēlēto literāro darbu, pētījuma saturu, laika plānojumu, personīgo motivāciju un intereses.</p> <p>1. Lai atbalstītu skolēnus atgriezeniskās saites veidošanā, var piedāvāt izmantot atgādni par konstruktīvas atgriezeniskās saites sniegšanu:</p> <p><u>Feedback Checklist</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Be empathetic and respectful: Remember that your classmate has put time and effort in their work. Pay attention to their efforts and acknowledge positive aspects you have found in their work. • Focus on facts and evidence: Provide references to specific points in the research plan, based on facts and data. Use evidence from the text to support your feedback. • Provide constructive critique: Identify weaknesses and areas for improvement in the research plan but focus on potential improvements and give your suggestions on how to fulfil them. Present positive recommendations and possible alternatives for enhancing the research plan. • Use the "Sandwich Method": Start and end the feedback with a positive comment or acknowledgment of positive things in your classmate's research plan. Ensure that criticism is expressed in positive and supportive language. • Be specific and clear: Give detailed feedback on specific issues and avoid general opinions (e.g., "Your research plan is good", "You have a good structure" etc.) Clearly indicate areas where the research plan could be improved.

Stundu skaits	Sasniedzamais rezultāts (skolēnam noteiktajā stundā/-s)	Pierādījumi, kas liecinās, ka rezultāts sasniegts. Kritēriji	Darbības, kas skolēnam jāveic, lai virzītos uz sniedzamajiem rezultātiem	Resursi, metodiskie komentāri
				<ul style="list-style-type: none"> • Avoid personal attacks: Remember that the feedback is directed at the research plan, not your classmate personally. Avoid critical or offensive remarks about your classmate's personality or way of thinking. • Be responsive to questions: If your classmate asks for further clarification on your feedback, be prepared to answer their questions. • Pre-consider your feedback: Before giving feedback, reflect on your comments to ensure they are constructive and helpful. Aim for delivering positive, high-quality, valuable feedback that encourages your classmate to continue their research. <p>2. Pētījuma plāna pārskatīšanai var piedāvāt skolēniem vadlīnijas pētījuma plāna uzlabošanai: <u>Guidelines for Research Review</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Listen to the feedback: Carefully listen and understand the feedback provided by your classmate. Pay attention to both the positive aspects and areas for improvement. Acknowledge the valuable in different perspective offered by your reviewer. • Reflect on the suggestions: Consider the constructive suggestions given by your classmate regarding specific areas that require improvement. Reflect on how these suggestions can strengthen your research plan. • Clarify doubts: If there are any parts of the feedback that are unclear, don't hesitate to ask the reviewer for clarification. Understanding the feedback is essential to make improvements. • Revise your research objectives: Review and re-evaluate your research objectives in context of the given feedback. Ensure that they are clear, achievable, and align with the overall purpose of your research.

Stundu skaits	Sasniedzamais rezultāts (skolēnam noteiktajā stundā/-s)	Pierādījumi, kas liecinās, ka rezultāts sasniegts. Kritēriji	Darbības, kas skolēnam jāveic, lai virzītos uz sniedzamajiem rezultātiem	Resursi, metodiskie komentāri
				<ul style="list-style-type: none"> • Revise your research questions: Based on your classmate's feedback, refine your research questions, so they are specific, focused, and relevant to the research objectives. Ensure that they address the main issues of your research, ask your classmate if they see it the same way as you. • Revise your research methodology: Reconsider your qualitative and quantitative research data. Discuss with your reviewer whether any additional information is needed to enhance the validity and reliability of your approach. • Review and finalize: After making the revisions, review your updated research plan to ensure that you have incorporated all changes appropriately. If possible, discuss it with other classmates to get additional perspective. • Express gratitude: Once you have improved your research plan based on your classmate's feedback, express your gratitude to the reviewer for their valuable input and guidance. <p>3. Pētījuma jomas definēšanai var piedāvāt skolēniem veidot domu karti vai Venna diagrammu ar pētījuma tematu un apakštematiem. Var piedāvāt skolēnam arī analizēt viņa tematu, izmantojot palīgjaudājumus ar piemēriem par tematu „daba un vienkāršs dzīvesveids” grāmatas “Voldena jeb Dzīve mežā” kontekstā.</p> <p><i>What are the main elements related to your central topic?</i> <i>Elements: nature, simplicity, self-reliance, minimalism etc.</i></p> <p><i>What are the key areas that the main topic can be divided into?</i> <i>Key areas: living in harmony, practicing self-reliance, experience solitude.</i></p> <p><i>What specific factors contribute to the understanding of the central topic?</i> <i>Aspects: Thoreau's experiences in the wilderness, observations of wildlife and nature's cycles, experiments in living simply.</i></p> <p><i>Are there any different viewpoints related to the main topic?</i></p>

Stundu skaits	Sasniedzamais rezultāts (skolēnam noteiktajā stundā/-s)	Pierādījumi, kas liecinās, ka rezultāts sasniegts. Kritēriji	Darbības, kas skolēnam jāveic, lai virzītos uz sniedzamajiem rezultātiem	Resursi, metodiskie komentāri
				<p><i>Perspectives: Environmentalist perspective, philosophical perspective on living in solitude, contrasting views on modern consumerism.</i></p> <p><i>Are there any historical, geographical, or chronological aspects that can be explored separately from the book?</i></p> <p><i>Historical: Thoreau's time in the mid-19th century, historical simplicity movements.</i></p> <p><i>Geographical: Exploring nature in different settings (forest, mountains, rivers, etc.).</i></p> <p><i>Can the central topic be broken down based on cause-and-effect relationships?</i></p> <p><i>Cause-and-effect: Examining how disconnecting from nature leads to environmental issues, and vice versa.</i></p>
	<p>Mērķtiecīgi atrod un iegūst pētījumam nepieciešamo informāciju, pārveido to saviem nolūkiem un ētiski izmanto (precīzi noformējot atsauces).</p> <p>Uzzina, kur un kā meklēt pētījumam nepieciešamo informāciju, kā darbojas citēšana, parafrāze un kopsavilkums.</p>	<p>Atlasīti un apkopotī citāti no papildresursiem par izvēlēto pētījuma jautājumu ar precīzi noformētām atsaucēm.</p>	<p>Task 11. Look for information or evidence to answer your new questions/explore your sub-topics. In order to choose the most appropriate (scholarly) sources, consider the following search engines. You may come across scientific papers or research papers that are many pages long. It is not absolutely necessary to read each and every sentence. Instead, read only sections to see if this paper is of any use to you. When you have found the piece of information you were looking for, decide how you will use it in your research (poster). Visit this research article online and read it. See examples of a paraphrase and summary of this text below.</p> <p>There are many ways how to provide a reference to a source in your text. You can read the following suggestions.</p>	<p>Pieklūve uzdevumam skolo.lv platformā, uzdevums ir iekļauts temata izklāsta prezentācijā.</p> <p>Izmantotie tiešsaistes materiāli:</p> <p>a) pārfrāzēšanai un kopsavilkumam izmantotais tiešsaistes materiāls: https://theconversation.com/your-style-of-social-media-use-may-be-connected-to-your-wellbeing-195863;</p> <p>b) citēšanas ieteikumi: https://www.plagiarism.org/article/how-do-i-cite-sources.</p> <p>Metodiskais komentārs pedagogam</p> <p>Apakštemata apgūšanā var izveidot nelielu kopprojektu ar latviešu valodas un literatūras skolotāju, salīdzinot citātu un atsauču noformēšanu latviešu un angļu valodā.</p>

Stundu skaits	Sasniedzamais rezultāts (skolēnam noteiktajā stundā/-s)	Pierādījumi, kas liecinās, ka rezultāts sasniegts. Kritēriji	Darbības, kas skolēnam jāveic, lai virzītos uz sniedzamajiem rezultātiem	Resursi, metodiskie komentāri
2. Stenda referāta izveides posmu apspriešana, informācijas izvietošana un strukturēšana, plānošana, citātu izvēle no analizētā darba, teksta rediģēšana, dizains.				
3-6	<p>Identificē un formulē stenda referātos atrodamo informāciju un stenda referātu dizaina elementus.</p> <p>Analizējot stenda referātu piemērus, izsaka spriedumus, kāda informācija un dizaina elementi stenda referātā ir būtiski.</p> <p>Iesaistās dialogā/ polilogā, argumentēti diskutējot, pārliecinoši prezentējot savu apkopoto informāciju par stenda referātu piemēriem un grupā definētajām vadlīnijām, un paškritiski izvērtē gan savu, gan citu viedokļus.</p> <p>Pamatojoties uz identificēto un apkopoto informāciju stenda referātu analizē un diskusijā par stenda referāta veidošanas vadlīnijām, reflektē un izvērtē savas zināšanas par stenda referāta veidošanas principiem.</p>	<p>Apkopotas vairākas idejas par stenda referātu piemēros iekļauto informāciju un dizaina elementiem.</p> <p>Izveidota <i>domu karte</i>, kas apkopotās idejas sagrupē atbilstoši būtiskajiem analīzes aspektiem un attēlo grupu darbā definētās būtiskākās vadlīnijas stenda referāta izveidei.</p> <p>Izpildīts tiešsaistē pieejamais tests par stenda referāta dizaina un izkārtojuma prasībām.</p>	<p>Task 12. Now that you have done your research part it is time to think about the presentation. You are going to make a research poster. Study these examples of research posters (site 1 and site 2). Make notes.</p> <p>Task 13. You definitely noticed that the posters you saw had some common features. That is because there are guidelines how to make research posters. Together with your classmates (or alone) study these three different websites (site 1, site 2 and site 3) and write down what advice you think is best. Consider: design and layout, information on the poster.</p> <p>Task 14. Find at least one example of the poster (in the site you visited before) that has followed all of the guidelines that you think are important. Present your chosen poster to your classmates in class or in a discussion forum.</p> <p>Task 15. Take the quiz regarding the design and layout requirements of the research posters.</p> <p>Task 15a. Reflect on your understanding of poster design and layout in small groups or pairs. Take turns answering reflection questions chosen at random. Use examples from the poster analysis to support up your point of view.</p>	<p>Piekluve uzdevumam skolo.lv platformā, uzdevums ir iekļauts temata izklāsta prezentācijā.</p> <p>Izmantotais tiešsaistes diskusijas forums stenda referātu piemēru apspriešanai vietnē skolo.lv.</p> <p>Metodiskais komentārs pedagogam</p> <p>12.-14. uzdevuma galvenais mērķis ir attīstīt skolēnu prasmi analizēt stenda referātus, vērtīgi izpētīt piemērus, to saturu, metodiku, vizuālo noformējumu, dizaina elementus, organizāciju un valodu, lasītāja/ skatītāja iesaisti u. tml. Pamatuzdevums ir izprast stenda referāta padziļinātas izpētes nozīmi pētījuma satura, ideju atklāšanā un multiplicēšanā.</p> <p>Stenda referāta piemēru analizē var rosināt skolēnus izmantot <i>domu karti</i>, kurā ir iekļauti būtiskākie analīzes aspekti:</p> <p><i>Title and Introduction, Objectives and Research Questions, Methodology, Results and Findings, Discussion and Interpretation, Conclusion, Visual Presentation and Design, Organization and Flow, Clarity of Language, Citations and References, Audience Engagement, Impact and Contribution, Overall Quality</i></p> <p>Lai rosinātu aktīvu pašrefleksiju par apgūtajām zināšanām attiecībā uz stenda referāta dizaina un satura vadlīnijām un prasībām, iespējams izmantot refleksijas jautājumus, lai grupā salīdzinātu un pārrunātu individuālos novērojumus, veidotu kopīgus secinājumus un rosinātu idejas sava stenda referāta izveidei (15a. uzdevums).</p>

Stundu skaits	Sasniedzamais rezultāts (skolēnam noteiktajā stundā/-s)	Pierādījumi, kas liecinās, ka rezultāts sasniegts. Kritēriji	Darbības, kas skolēnam jāveic, lai virzītos uz sniedzamajiem rezultātiem	Resursi, metodiskie komentāri
			<ul style="list-style-type: none"> • <i>How has studying the poster examples influenced your approach to presenting research data visually?</i> • <i>What ideas or strategies will you use to visualize information in your poster?</i> • <i>What new ideas or creative approaches did the poster examples inspire for your own poster design? How will you incorporate these ideas into your work?</i> • <i>What steps will you take to improve your poster-making skills based on the information gained from analysing the examples?</i> • <i>How confident do you feel about creating your own research poster after analysing the examples?</i> • <i>What additional support or resources do you need to succeed?</i> • <i>What challenges do you expect during the poster-making process, and how do you plan to overcome them?</i> • <i>Based on your analysis of the poster examples, what are your main goals for creating an effective and impactful research poster?</i> 	

Stundu skaits	Sasniedzamais rezultāts (skolēnam noteiktajā stundā/-s)	Pierādījumi, kas liecinās, ka rezultāts sasniegts. Kritēriji	Darbības, kas skolēnam jāveic, lai virzītos uz sniedzamajiem rezultātiem	Resursi, metodiskie komentāri
1-2	Identificē vārdu krājumu, teikuma konstrukcijas, darbības vārdu laikus, kārtu u. c. lietošanu stenda referātu piemēros, formulējot secinājumus, kāda varētu būt to lietojuma nozīme jeb funkcionalitāte.	Izrakstīti piemēri, kuros vērojama akadēmiskās valodas vārdu krājuma, teikumu konstrukciju, darbības vārdu laiku un kārtu lietošana. Izteikti spriedumi vai secinājumi par akadēmiskās valodas lietojumu stenda referāta veidošanā.	<p>Task 16. <i>Let us consider the language of research posters. Visit the sites again (site 1 and site 2) and make notes on the language (tenses, voice, etc.) used in different parts of the posters.</i></p> <p>Task 16a. <i>The main goal of analysing grammar and syntax in a research poster is to examine how sentences are structured, how words are used, and, most importantly, how effectively the language conveys the intended message. Work in groups and decide which of the given aspects each of you will focus on. Choose one of the given sites (site 1 or site 2) to go deeper into language analysis, then discuss your findings with your groupmates.</i></p> <p>Sentence Structure: <i>Analyse the variety of sentence structures used in the poster. Look for simple, compound, and complex sentences.</i></p> <p>Use of Punctuation: <i>Check for the usage of punctuation marks, such as commas, periods, semicolons, and colons. See how quotation marks and parentheses are used when citing.</i></p> <p>Verb Tenses: <i>Analyse the consistent use of verb tenses throughout the poster. Check for any shifts in tense that could cause confusion. Evaluate what tense is used to describe research methods, results, and conclusions.</i></p>	<p>Piekluve uzdevumam skolo.lv platformā, uzdevums ir iekļauts temata izklāsta prezentācijā.</p> <p>Izmantotie tiešsaistes materiāli:</p> <p>a) akadēmisko vārdu krājums: https://www.phrasebank.manchester.ac.uk/;</p> <p>b) akadēmiskās valodas konteksts: https://academic-englishuk.com/academic-context/.</p> <p>Metodiskais komentārs pedagogam</p> <p>Lai reflektētu un formulētu secinājumus par akadēmiskās valodas lietojumu stenda referāta izstrādē, var rosināt skolēnus vispirms strādāt individuāli, bet pēc tam kopā grupā identificēt un izrakstīt teikumus, kas atbilst akadēmiskās valodas normām, formulēt un pārrunāt secinājumus. Atbalstam var piedāvāt skolēniem analīzes darba lapu, kura veidota par akadēmiskās valodas būtiskākajiem aspektiem (Task 16a).</p>

Stundu skaits	Sasniedzamais rezultāts (skolēnam noteiktajā stundā/-s)	Pierādījumi, kas liecinās, ka rezultāts sasniegts. Kritēriji	Darbības, kas skolēnam jāveic, lai virzītos uz sniedzamajiem rezultātiem	Resursi, metodiskie komentāri
			<p><u>Pronoun Usage</u>: Check for clear and appropriate pronoun references to avoid misunderstanding. Ensure that pronouns agree in number and gender with the referred noun.</p> <p><u>Subject-Verb Agreement</u>: Verify how the subject and verb in each sentence agree in number (singular or plural). Look for examples where subject-verb agreement may be unclear or incorrect.</p> <p><u>Word Choice</u>: Analyse the choice of words used in the poster: terminology, descriptive phrases, discipline-specific vocabulary.</p> <p><u>Use of Transitions</u>: Evaluate the use of transitional words and phrases to connect ideas and create a smooth flow of information. Look for cohesive devices that help readers navigate through the content.</p>	

Stundu skaits	Sasniedzamais rezultāts (skolēnam noteiktajā stundā/-s)	Pierādījumi, kas liecinās, ka rezultāts sasniegts. Kritēriji	Darbības, kas skolēnam jāveic, lai virzītos uz sniedzamajiem rezultātiem	Resursi, metodiskie komentāri
3. Stenda sagatavošana (A1 formāta lapu izvietojumam), darbu kopīga apskate un apspriešana				
1-2	Apgūst prasmi izmantot digitālos rīkus (PowerPoint) stenda referāta veidošanā.	Izvēlēts atbilstošs digitālais rīks stenda referāta veidošanai.	Task 17. <i>There are several places on the Internet where it is possible to make a poster presentation. Watch the video how a poster is created using Power Point.</i>	<p>Pieklūve uzdevumam skolo.lv platformā, uzdevums ir iekļauts temata izklāsta prezentācijā.</p> <p>Izmantotais video par stenda referāta veidošanu PowerPoint programmā: https://www.youtube.com/watch?v=_WnholbfcoM.</p> <p>Metodiskais komentārs pedagogam</p> <p>17. uzdevuma dziļākai apguvei vērtīga būtu sadarbība ar IT skolotāju par iespējamiem digitālajiem rīkiem interaktīva stenda referāta veidošanai (piemēram, canva.com, genially.com u. c.).</p>
2-4	Plāno sava stenda referāta dizainu un izkārtojumu, pamatojoties uz apgūto teorētisko materiālu. Sniedz konstruktīvu atgriezenisko saiti par klasesbiedru darbiem, pēc atgriezeniskās saites saņemšanas pilnveido, uzlabo, precizē savu stenda referāta plānu.	<p>Sagatavots un iesniegts stenda referāta plānojums.</p> <p>Izlasīts kāda klasesbiedra iesniegtais stenda referāta plānojums un sniegta atgriezeniskā saite.</p> <p>Veikta stenda referāta plānojuma pārskatīšana, precizēšana, pilnveide pēc atgriezeniskās saites saņemšanas no klasesbiedra un izvērtēts stenda referāts, pamatojoties uz piedāvātajiem kritērijiem (iekļauti temata izklāsta prezentācijā).</p>	<p>Task 18. <i>Plan the layout of your poster and only then choose the text for each part. Show you layout/design to your classmate (or teacher) in a discussion forum. Listen carefully to the feedback you receive. Revise your plan for the poster.</i></p> <p>Task. <i>Evaluate your poster using the table below.</i></p>	<p>Pieklūve uzdevumam skolo.lv platformā, uzdevums ir iekļauts temata izklāsta prezentācijā.</p> <p>Izmantotais tiešsaistes diskusijas forums stenda referātu piemēru apspriešanai vietnē skolo.lv.</p> <p>Metodiskais komentārs pedagogam</p> <p>Lai atbalstītu skolēnus atgriezeniskās saites veidošanā, var piedāvāt atgādni par konstruktīvas atgriezeniskās saites sniegšanu (piemēru skat. 9., 10. uzdevuma metodiskajos komentāros).</p>

Stundu skaits	Sasniedzamais rezultāts (skolēnam noteiktajā stundā/-s)	Pierādījumi, kas liecinās, ka rezultāts sasniegts. Kritēriji	Darbības, kas skolēnam jāveic, lai virzītos uz sniedzamajiem rezultātiem	Resursi, metodiskie komentāri
2-4	Prot veidot savu stenda referātu, izmantojot ieteiktos digitālos resursus.	Sagatavots un iesniegts stenda referāts, kas veidots, izmantojot izvēlēto digitālo rīku.	Task 19. Now prepare an electronic version of the poster using your preferred technology	Izmantotais tiešsaistes diskusijas forums stenda referātu piemēru apspriešanai vietnē skolo.lv .
4-6	Zina svarīgāko informāciju par stenda referāta prezentēšanu.	<p>Apkopotas idejas par stenda referāta prezentēšanu.</p> <p>Vispirms individuāli, pēc tam kopā grupā identificētas un formulētas būtiskākās atziņas par stenda referāta prezentēšanu.</p> <p>Izveidota personīgā atgādnē par stenda referāta prezentēšanu.</p>	<p>Task 20. Go to this site and view the resources on how to give a poster presentation. Make notes. Then watch this video and again – make notes. Then compare and agree on the best advice.</p> <p>Task 20a. Create your own guidelines for how to present a research poster. You can follow along with these five key points and consider how you can do that in your presentation:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Providing a brief and engaging overview 2) Using visuals such as graphs, charts, images, and diagrams to complement your verbal presentation 3) Encouraging questions and discussions throughout your presentation 4) Being prepared to address potential questions from the audience 5) Emphasising practical applications of your research. 	Pieklūve uzdevumam skolo.lv platformā, uzdevums ir iekļauts temata izklāsta prezentācijā.

Stundu skaits	Sasniedzamais rezultāts (skolēnam noteiktajā stundā/-s)	Pierādījumi, kas liecinās, ka rezultāts sasniegts. Kritēriji	Darbības, kas skolēnam jāveic, lai virzītos uz sasniedzamajiem rezultātiem	Resursi, metodiskie komentāri
2-4	<p>Sintezē savu pieredzi, zināšanas un prasmes, lai demonstrētu spēju stenda referātā izteikties par izvēlēto pētījuma tematu, saglabājot viengabalainu, integrētu skatījumu.</p> <p>Pamatojoties uz apgūto teorētisko informāciju, izsaka spriedumus un reflektē par stenda referāta prezentāciju, veic pašvērtējumu.</p>	<p>Izveidots pētījuma rezultātus atspoguļojošs stenda referāts.</p> <p>Prezentēts stenda referāts klasē, vērtē citu runas un reflektē par publiskās runas izveidi un rezultātu.</p> <p>Stenda referāta prezentēšanas paškritisks izvērtējums secinājumu veidā.</p>	<p>Task 21. <i>Present your research poster to your classmates and after the presentation, evaluate yourself and the poster.</i></p>	<p>Piekluve pašvērtējuma uzdevumam skolo.lv platformā.</p> <p>Metodiskais komentārs pedagogam</p> <p>Lai veidotu pārnesi un mijiedarbību starp iepriekš apgūto un izlasīto teorētisko materiālu, kā arī izstrādāto stenda referātu, var izmantot refleksijas palīgjaudātājumus, lai paškritiski izvērtētu stenda referātu veidošanas procesu un secinājumu veidā individuāli identificētu lietas, kas izdevušās labāk, un lietas, kas vēl jāpilnveido un kam turpmāk jāpievērš pastiprināta uzmanība. Refleksiju var organizēt vispirms individuāli, bet pēc tam grupās formulēt un pārrunāt kopīgos secinājumus.</p> <p>A. Iespējamie jautājumi rakstiskai pašrefleksijai:</p> <p><u>Comment on your poster's and presentation's strengths and weaknesses:</u></p> <p><i>What aspects of your poster design stood out as strengths? Why do you think they were effective?</i></p> <p><i>Did your presentation effectively deliver the key messages of your research?</i></p> <p><i>Were there any challenges you faced during the presentation? How did you address them?</i></p> <p><u>Comment on the areas for improvement:</u></p> <p><i>What aspects of your poster design could be improved to enhance its visual appeal and effectiveness in conveying information?</i></p> <p><i>Were there any parts of your presentation that were unclear or confusing to the audience? How could you have made those parts more logical?</i></p> <p><i>Did you feel confident and well-prepared during your presentation, or do you think there are areas where you could improve your public speaking skills?</i></p> <p><u>Evaluate your poster and presentation. Give reasons:</u> <i>How well did your poster align with the guidelines provided? Did it effectively present your research findings and engage the audience?</i></p> <p><i>How did you handle questions from the audience? Were you able to provide satisfactory answers based on your research?</i></p> <p><u>Write what you have learned for your future:</u> <i>What valuable lessons did you learn from this poster presentation experience?</i></p> <p><i>How will you use this learning to improve your future poster designs and presentations?</i></p>

Stundu skaits	Sasniedzamais rezultāts (skolēnam noteiktajā stundā/-s)	Pierādījumi, kas liecinās, ka rezultāts sasniegts. Kritēriji	Darbības, kas skolēnam jāveic, lai virzītos uz sniedzamajiem rezultātiem	Resursi, metodiskie komentāri
				<p><i>What strategies will you implement to enhance your overall communication skills for future academic or professional goals?</i></p> <p><i>Additional Self-Reflection Questions: How did you adapt your presentation to suit the audience's knowledge level and interests? Did you effectively use visual aids and data representations to support your research points? Were you able to maintain the audience's attention and engagement throughout the presentation?</i></p> <p>B. Iespējamie refleksijas jautājumi grupu diskusijai:</p> <p><i>What did you learn from the poster-making process?</i></p> <p><i>How did creating the poster help you understand the research topic better?</i></p> <p><i>What challenges did you face, and how did you overcome them?</i></p> <p><i>What aspects of the poster-making process do you feel confident about?</i></p> <p><i>In what ways could you improve your future poster-making skills?</i></p>

Sasniedzamie rezultāti

- Pamana un analizē sociolingvistiskos elementus (t. sk. humoru, ironiju un sarkasmu) svešvalodā dažādos tekstos, filmās, videomateriālos un salīdzina tos ar dzimto valodu. (VS.A.2.1.1.)
- Pārlicinoši plāno un veido dažādus tekstus svešvalodā (piemēram, kopsavilkumu vai komentāru), izceļot svarīgākos argumentus; noformē tekstu atbilstoši akadēmiskā stila prasībām (satura rādītājs, virsraksts, apakšvirsraksts, atsauču saraksts). (VS.A.2.3.1.)
- Analizē savus un citu tekstus svešvalodā; novērtē tekstus atbilstoši kopīgi izvirzītajiem kritērijiem; rediģē un uzlabo tekstus (piemēram, stilistiskas nianšes), izmantojot IKT rīkus. (VS.A.2.3.3.)
- Publisko paša radītus savām akadēmiskajām interesēm atbilstošus tekstus; lieto piemērotus valodas izteiksmes līdzekļus, lai atbildētu uz jautājumiem; uzdod jautājumus citiem prezentētājiem. (VS.A.2.3.4.)
- Vērtē savu un klasesbiedru svešvalodas apguves līmeni, pamato savu viedokli un dod ieteikumus valodas prasmju attīstībai. (VS.A.3.1.2.)
- Analizē katrai valodai raksturīgās gramatiskās konstrukcijas un ievēro gramatiskās likumsakarības runā un rakstos; izmanto dažādus teikuma veidus, ievērojot žanra un stila specifiku. (VS.A.3.3.1.)
- Analizē formālo un neformālo izteiksmes līdzekļu atbilstību valodai un situācijai. (VS.A.3.3.2.)

Tematiskā plāna piemērs (detalizēta versija) 6. tematam "Izteiktā viedokļa pamatojums" (argumentētā eseja)

Temata apguvei ieteicamais laiks: 30–40 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: iemācīties plānot, rakstīt un rediģēt argumentēto eseju svešvalodā, lai salīdzinātu tēmas atspoguļojumu tekstuālā un citos formātos (piemēram, audiovizuāli).

Temata izpētes jautājumi

- Ar ko argumentētā eseja atšķiras no citiem eseju veidiem?
- Kā izvēlēties esejas tēmu?
- Kā izvēlēties citātus un tos atbildīgi izmantot savā esejā?
- Kā plānot esejas rakstīšanu?
- Kā uzlabot eseju, un kādu palīdzību (klasesbiedri, digitālie rīki) izmantot esejas rediģēšanai?

Piezīme par metodoloģisko norāžu organizāciju un to izmantošanu

Norādītais optimālais *stundu skaits* sasniedzamo rezultātu īstenošanai apakštemata stundu skaita ietvaros var tikt mainīts.

Pierādījumu sadaļā ir minētas zināšanas vai prasmes, kas skolotājam ir jāpārbauda formatīvi stundu laikā, lai saprastu, vai skolēns būtiskāko ir apguvis. *Darbību sadaļā* ir minētas ieteicamās darbības, taču tās pēc situācijas var mainīties. *Resursu un komentāru sadaļā* ir dažas idejas formātam un/vai veidam, kā mācīšanās procesu organizēt, lai realizētu atbilstošo uzdevumu.

Temata vienums (apakštemats), stundu skaits	Sasniedzamais rezultāts	Pierādījumi, kas liecinās, ka rezultāts sasniegts	Darbības, kas jāveic, lai skolēns virzītos uz sniedzamajiem rezultātiem	Resursi un komentāri
<p>Ievada komentārs</p> <p>Starp kursa Angļu valoda II implicētajiem mērķiem ir sagatavot skolēnu mācībām augstskolā arī svešvalodā, tādējādi virzot 6. temata fokusu nevis uz vispārīgo, bet akadēmisko rakstīšanu. Pastāv liela vienprātība par diskursa, organizācijas un valodas aspektiem, kas ir būtiski akadēmiskos rakstiskajos darbos, un tie ir: efektīva tēze, labi izvēlēti un detalizēti piemēri, plašs vārdu krājums, sarežģīta, daudzveidīga un precīza gramatika.¹ Kā norāda valodniece Eli Hinkle², plašais pētījumu klāsts ir skaidri pierādījis, ka tieši vārdu krājuma trūkums un nepietiekošas gramatikas prasmes ir faktori, kas negatīvi ietekmē studentu akadēmiskās rakstīšanas kvalitāti svešvalodā,² padarot darbu pie šiem valodas apguves aspektiem (šeit: rakstītprasmes pilnveide) par ārkārtīgi svarīgu.</p> <p>Kaut arī skolēnu apgūtās prasmes var atšķirties un par tām ir grūti spriest bez plašas rakstīšanas prakses un no tās iegūtiem pierādījumiem, pētījumi liecina, ka angļu valodā skolēni bieži vien nespēj atpazīt un atbilstoši lietot formālā rakstiskā akadēmiskā teksta normas, t. sk. diskursa vai pragmatiskus marķierus³ vai teikumu pārejas. Šajā metodiskajā materiālā 0. apakštemata mērķis ir aptvert svarīgus valodas aspektus, kas būtu jāmāca, lai pilnveidotu skolēnu rakstīšanas kompetenci, kas nepieciešama, lai 6. tematā uzrakstītu eseju (viens no nosacījumiem, lai iegūtu piekļuvi eksāmenam), vienlaikus sagatavojoties eksāmena rakstiskajai daļai.</p> <p>0. apakštemata vienības jāapvieno ar pārējiem apakštematu elementiem atkarībā no skolēnu zināšanu līmeņa. Lai gan iespējamās saites ir norādītas turpmākajos komentāros, šos materiālus var brīvi izmantot jebkurā temata posmā, kā arī jebkura cita temata mācīšanās. Diemžēl visefektīvākā mācīšanās metode joprojām ir vārdu krājuma un gramatikas struktūru praktizēšana, rakstot daudz akadēmisku tekstu un tos pašam rediģējot, lai uzlabotu prasmes.</p> <p>Rakstīšanas uzdevumi jāplāno, ņemot vērā līdzšinējās skolēnu prasmes. Tāpēc vēlams atkārtoti izvērtēt mācāmo klasi, lai noteiktu, kuras prasmes skolēni patiešām ir apguvuši un kuras vēl jāattīsta. Starppārbaudījumam var izpildīt jebkuru no pieejamajiem līmeņa testiem (~1 st.) un/vai gramatikas pārbaudēm, piemēram, <i>English Grammar in Use</i>, <i>MyGrammarLab</i> u. c. Vēl svarīgāka ir pašnovērtēšana jeb izpratnes veicināšana (<i>awareness raising</i>), kas liek skolēniem apzināties savu zināšanu un prasmju līmeni un kļūdas saskatīt kā potenciālu izaugsmei.</p> <p>Uzdevuma piemērs:</p> <p><i>It is impossible to write a good essay without proper linguistic skills. This course aims at helping you reach language proficiency which corresponds to English level C1.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Go to the site https://www.efset.org/cefr/c1/ and <ul style="list-style-type: none"> o learn what C1 level English skills are, o check the list of major recognised tests and their corresponding C1 scores, o quickly test your proficiency. • Reflect on your weaknesses, summarise your needs, and develop a plan for enhancing your English language skills. • In small groups, discuss your plans with your classmates. <p>Paskaidrojot skolēniem, kāpēc viņiem kaut kas tiek mācīts un kā šis materiāls un mācību metodes var uzlabot viņu rakstīšanas prasmes, tiek paaugstināta skolēnu mācību motivācija.</p>				

¹ Svešvaloda II (angļu, franču, vācu, krievu) augstākajā mācību satura apguves līmenī. Valsts pārbaudes darba programma un paraugi. *Skola2030*: <https://mape.skola2030.lv/resources/14004>

² Hinkel, E. (2020). *Teaching Academic L2 Writing*. New York and London: Routledge

³ Diskursa marķieris https://hmn.wiki/lv/Discourse_marker

Temata vienums (apakštemats), stundu skaits	Sasniedzamais rezultāts	Pierādījumi, kas liecinās, ka rezultāts sasniegts	Darbības, kas jāveic, lai skolēns virzītos uz sniedzamajiem rezultātiem	Resursi un komentāri
1. Rakstītprasmes pilnveide (5 st.)				
0.1. Akadēmisko vārdu krājums VS.A.3.2.2. VS.A.3.2.3. VS.A.3.2.4. VS.A.3.3.2.	Zināšanas: 1. Pārzina vārdnīcu veidus un funkcijas. 2. Izprot, kas ir specifisks, jomai atbilstošs vārdu krājums. 3. Izprot, kas ir akadēmisko vārdu krājums. Prasmes: 4. Prot lietot akadēmiskajai rakstībai un jomas specifikai atbilstošu leksiku. 5. Prot izmantot vārdnīcas akadēmiskiem nolūkiem.	Prot lietot vārdnīcas, t. sk. vienas valodas vārdnīcas, tēzaurus un kolokāciju (vārdu savienojumu) vārdnīcas. Atšķir jomai raksturīgu leksiku. Pārzina un lieto akadēmisko vārdu krājumu.	1. Lai iepazītu vārdnīcu daudzveidību un iespējas: <ul style="list-style-type: none"> • apspriež biežāk izmantotās vārdnīcas un to priekšrocības/trūkumus; • izpēta tiešsaistes vārdnīcu iespējas, piem., <ul style="list-style-type: none"> ○ <i>The Free Dictionary by Farlex</i> https://www.thefreedictionary.com/ (<i>pronunciation, thesaurus, domain-specific dictionaries, learning games etc.</i>) ○ <i>Sketch Engine for language learning (SKELL)</i> https://skell.sketchengine.eu/ (<i>examples, collocations, wordcloud</i>) • atbild uz jautājumu: <i>When is using dictionaries better than machine translation?</i> 2. Apzina pētījuma specifikai atbilstošu vārdu krājumu. <ul style="list-style-type: none"> • Paplašina savas zināšanas par jomai raksturīgajiem vārdiem (<i>domain specific vocabulary</i>), lasot https://study.com/learn/lesson/domain-specific-vocabulary-uses-examples.html. 	Komentārs Kamēr svešvalodā bieži lietotus vārdus ir viegli apgūt, akadēmiskajai leksikai tipiski vārdi, piemēram, <i>authority</i> vai <i>random</i> ikdienas saskarsmē un sarunvalodā parādās ļoti reti. Vienkārša šo vārdu lasīšana un atkārtošana ātru akadēmiskās leksikas apguvi nenodrošinās, tāpēc šāda veida vārdu krājums jāveido aktīvi (<i>explicitly</i>) un mērķtiecīgi. Ieteicami vairāki mācīšanās paņēmieni un metodes, t. sk.: <ul style="list-style-type: none"> • Veidot klades/glosārijus (<i>glossary</i>) ar apgūstamajiem vārdiem (papīra vai/un elektroniskā formātā) – tie palīdzēs vārdu krājuma pārskatīšanai un vārdu paturēšanai prātā (<i>retention</i>). • Mācīt lietvārdus, saliekot tos nelielās sinonīmu kopās pa trim, četriem vārdiem, piemēram, <i>consensus, agreement, accord, unity, common view</i>. • Mācot darbības vārdus, galveno uzmanību veltīt tādiem vārdiem, kas ietver/pauž kādu noteiktu nostāju (piemēram, <i>acknowledge, admit, debate, suggest</i> utt.) un darbības vārdiem, kas attiecas uz cēloņiem / sekām / pierādījumiem vai lietas stāvokļa izmaiņām (piem., <i>accompany, involve, reduce, precede</i> u. c.). Jāparāda, kādās valodas konstrukcijās (<i>in chunks</i>, piemēram, ar gerundijiem/infinītiem (<i>gerunds/infinitives</i>)) darbības vārdi ir izmantojami un tiek lietoti. Var piedāvāt atsevišķus darbības vārdus ar līdzīgu nozīmi un aicināt skolēnus izsecināt, kādās valodas konstrukcijās tos varētu ievietot (t. s., aizvietošanas uzdevumi). Var darīt arī otrādi – aicināt izsecināt darbības vārdu nozīmi no konteksta.

Temata viens (apakštemats), stundu skaits	Sasniedzamais rezultāts	Pierādījumi, kas liecinās, ka rezultāts sasniegts	Darbības, kas jāveic, lai skolēns virzītos uz sniedzamajiem rezultātiem	Resursi un komentāri
			<ul style="list-style-type: none"> • Lasa tekstu (zinātniskus vai populārzinātniskus rakstus, studentu darbus u. tml.), iezīmē tekstā terminus un jomai raksturīgus vārdus, apspriež rezultātus mazās grupās. • Veido sava pētījuma glosāriju vai iezīmē terminus un jomai raksturīgus vārdus jau iepriekš izveidotā glosārijā. <p>3. Individuāli iepazīstas ar akadēmisko vārdu sarakstu un apgūst vārdus tajā.</p> <p><i>Your research and study interests may be different from those of your classmates, and so may be your vocabulary needs. However, there are words which are not specifically related to any particular field but frequently appearing in academic texts, and as such useful for all students.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Learn about the Academic Word List (AWL) watching the video at https://www.youtube.com/watch?v=jCG-WOrqSU8I&feature=emb_imp_woyt.</i> • <i>Learn and practice the words from the AWL doing exercises at http://www.englishvocabularyexercises.com/academic-word-list/</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • Iemācīties vispārējas nozīmes vārdus, jo tie var aizstāt atsevišķus šaurākas nozīmes vārdus, kas, iespējams, vēl nav apgūti, piemēram, <i>factor, reason, effect</i> utt. Lielākā daļa šādu vārdu ir plašas nozīmes (<i>catch-all</i>) lietvārdi, kuri akadēmiskajā rakstībā nodrošina teksta sasaisti (<i>cohesion</i>), piemēram, <i>issues – problems – challenges</i>. • Mācot savienojumus ar īpašības un apstākļa vārdiem (piemēram, <i>new – innovative – novel, thorough – careful</i>), nevajadzētu vienlaikus mācīt vairāk par piecām, desmit vienībām (frāzēm/teikumiem). • Akadēmiskos tekstos ir daudz prievārdu un frāžu, kas tiek lietotas pārnestā nozīmē, tāpēc ir ļoti svarīgi tās precīzi iemācīties. • Vārdu savienojumu jeb kolokāciju (<i>collocations</i>) apguve ir efektīvāka par frāžu veidošanu no atsevišķiem vārdiem. • Jāuzmanās ar vārddarināšanas daļu (t. i., priedēkļu, piedēkļu un sakņu) mācīšanu, jo daudzu angļu valodas vārdu nozīme neatbilst to semantisko daļu apvienojumam (piemēram, <i>demonstrate, antiquity</i> utt.). • Jo plašāks ir skolēnu vārdu krājums dzimtajā valodā, jo lielāka iespēja, lasot iemācīties jaunus svešvalodas vārdus. <p>0.1. sadaļu var mācīt paralēli 1.1. sadaļai, taču vēlams atkārtot vārdu un paplašināt skolēnu akadēmisko leksiku (izmantojot viktorīnas, krustvārdu mīklas, glosārija veidošanu, testus u. tml.) visā temata garumā. Viens no variantiem ir iekļaut katrā stundā 5–10 minūtes ilgu glosārija apspriešanu (vai citu uzdevumu).</p> <p>Uzdevuma piemērs</p> <p>Skolēniem tiek dots kāds vārds, un viņiem ir pāris minūtes laika, lai izveidotu tam sinonīmu sarakstu. Sinonīmus meklē tiešaistes vārdnīcā.</p>

Temata viensoms (apakštemats), stundu skaits	Sasniedzamais rezultāts	Pierādījumi, kas liecinās, ka rezultāts sasniegts	Darbības, kas jāveic, lai skolēns virzītos uz sniedzamajiem rezultātiem	Resursi un komentāri
			<p>4. Kā grupu darbs vai mājasdarbs skolēniem tiek dots uzdevums aizpildīt tukšās vietas tekstā, piedāvājot pēc iespējas vairāk variantu. Rezultāti pēc tam tiek apspriesti klases diskusijā.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Why is a particular word appropriate/inappropriate in this sentence?</i> • <i>Is this word a noun, an adjective, a verb, or an adverb, and how do we know?</i> • <i>What substitutions is better and why?</i> 	<p>Resursi</p> <p>Grāmatas, piemēram:</p> <ul style="list-style-type: none"> • McCarthy, M., O'Dell, F. (2016) <i>Academic Vocabulary in Use</i>. 2nd Revised edition. CUP • Pauline, C. (2012) <i>Vocabulary for IELTS Advanced/Unit 21. Learning vocabulary</i>. CUP. <p>Tiešsaistes vigrinājumi leksikā un pašpārbaudes testi, piemēram:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>The Academic Word List</i> https://www.wgtn.ac.nz/lals/resources/academicwordlist • <i>Academic Word List</i> https://www.examenglish.com/vocabulary/academic_wordlist.html • <i>EAP Foundation's AWL Highlighter and gapfill</i> https://www.eapfoundation.com/vocab/academic/highlighter/ • <i>Lextutor's AWL</i> http://lexutor.ca/vp/eng. <p>Leksikas uzdevumi un pašpārbaudes testi no starptautiskiem valodas prasmes pārbaudījumiem (<i>IELTS, C1 Advanced</i> (former CAE), <i>Proficiency</i> (former CPE), <i>TOEFL iBT, PTE Academic</i>).</p>

Temata viens (apakštemats), stundu skaits	Sasniedzamais rezultāts	Pierādījumi, kas liecinās, ka rezultāts sasniegts	Darbības, kas jāveic, lai skolēns virzītos uz sniedzamajiem rezultātiem	Resursi un komentāri
0.2. Gramatika VL.A.1.3.3. VS.A.2.3.3. VS.A.3.1.2. VS.A.3.3.1. VS.A.3.3.2.	Prasmes: Prot lietot akadēmiskajai rakstu valodai raksturīgas gramatiskās konstrukcijas.	Lieto akadēmiskajai rakstu valodai raksturīgas gramatiskās konstrukcijas, proti: <ul style="list-style-type: none"> • modālos darbības vārdus, • ciešamo kārtu, • saliktus sakārtotus un pakārtotus teikumus, • nosacījuma teikumus, • divdabjus un divdabja teicienus. Pamana gramatiskas kļūdas angļu valodas tekstā.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pilda gramatikas uzdevumus par akadēmiskajai rakstībai atbilstošām tēmām (klasē, mājās, pašpārbaudes testos). 2. Salīdzina skolēnu mācību grāmatu fragmentus un analizē <u>modālo darbības vārdu un izteicienu lietojumu</u>, lai noteiktu, kurā no tiem vērojama lielāka noteiktība un pārliecība par nākotnes notikumu iznākumu. 3. Salīdzina ciešamās kārtas lietojumu divos tekstos par vienu un to pašu tēmu, piemēram, pirmās personas stāstījumā un lietišķā/akadēmiskā tekstā. 4. Mājās vai klasē veic uzdevumu, kad tiek rakstīts kāda izlasīta teksta atstāsts (<i>writing-from-reading</i>), par pamatu ņemot rakstu par kādu aktuālu tēmu. Kā alternatīvu var izvēlēties divus rakstus. Ja lasāmvielu skolēni atrod paši, jāiesniedz šī raksta kopija. <ul style="list-style-type: none"> • <i>Read the article, identify the author's thesis and the main points supporting it.</i> • <i>Create a summary paraphrasing the author's main points, point by point, in your own words.</i> 	Komentārs 0.2. sadaļu var sākt paralēli 1.1. sadaļai. Skolēni, visticamāk, jau ir apguvuši svešvalodu B2+ līmenī, tāpēc gramatiku vairs nav paredzēts mācīties, bet tikai atkārtot, šajā procesā, iespējams, izlabojot nelielas kļūdas. Katrā mācību stundā tam var veltīt 10–15 minūtes (veikt testu vai pārrunāt mājasdarbu). Tā kā situācijas mēdz būt dažādas, atsevišķiem gramatikas aspektiem atvēlētais laiks mācību stundās var aizņemt arī ievērojami vairāk laika. Skolēnu priekšzināšanas klasē var atšķirties, tomēr ir vairāki aspekti, kuriem vērts pievērst uzmanību, lai novērstu biežāk pieļautās kļūdas. <ul style="list-style-type: none"> • Daudzi skolēni pieļauj kļūdas teikuma priekšmeta un darbības vārda saskaņošanā, jo viņiem ir grūtības noteikt teikuma gramatisko centru. Vēl bieži pieļauta kļūda ir darbības vārda (izteicēja) iztrūkums. Visas šīs kļūdas var salīdzinoši viegli izlabot, ja teikumu sadala pa daļām. • Tagadnes laiku lieto kontekstā, kad pēc loģikas būtu jālieto pagātnes forma, piemēram, citējot agrākas publikācijas un atsaucoties uz tām. • Akadēmiskajā rakstībā pagātnes laiku lieto īpašos vēsturiskos vai biogrāfiskos aprakstos vai gadījumu izpētē. • Nākotnes forma <i>will</i> nekad netiek lietota laika un apstākļu palīgteikumos pēc saikļiem <i>after, as, as soon as, before, when, while, until, whether</i> un <i>if</i>. • Angļu valodas akadēmiskajos tekstos gandrīz nekad netiek lietota vienkāršās nākotnes forma. Tā vietā skolēnus vajadzētu mudināt lietot modālos darbības vārdus <i>may, can, could</i> un <i>might</i>. • Lielākajā daļā ciešamās kārtas teikumu akadēmiskajā rakstīšanā netiek iekļauta frāze <i>ar by</i>.

Temata viensoms (apakštemats), stundu skaits	Sasniedzamais rezultāts	Pierādījumi, kas liecinās, ka rezultāts sasniegts	Darbības, kas jāveic, lai skolēns virzītos uz sniedzamajiem rezultātiem	Resursi un komentāri
			<ul style="list-style-type: none"> • <i>Decide which points are valid and which are not.</i> • <i>Explain your support or disagreement with each point. Acknowledge the argument validity even though you disagree with a particular point.</i> • <i>Expand on your summary adding argumentation.</i> <p>5. Mājās pilda kļūdu labošanas uzdevumu un pēc tam klasē – gan mazās grupās, gan klasē kopumā – apspriež un analizē rezultātus (<i>skat. *komentāru</i>).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Apstākļa palīgteikuma nozīme nav saistīta ar virsteikumā ietvertu informāciju. Proti, primārā/svarīgākā informācija tiek ietverta virsteikumā, bet sekundārā/fona informācija – apstākļa palīgteikumā. • Bieža kļūda ir arī teikumu daļu uzskatīšana par pilniem teikumiem. Visbiežāk tie ir atdalīti apstākļa palīgteikumi vai atsevišķas prievārdu frāzes (bez virsteikuma). Lai šādu kļūdu labotu, ir jāizņem saiklis vai nepilnjam teikumam jāpievieno virsteikums. • Lai atdalītu apstākļa palīgteikumu, kas atrodas teikuma sākumā, jāieliek komats. Bet, ja apstākļa palīgteikums atrodas teikuma beigās, komats nav jāieliek. • Palīgteikums, kas sākas ar vietniekvārdu <i>that</i>, ar komatu netiek atdalīts. <p>Kopumā gramatikas uzdevumu fokuss ir atkarīgs no klases līmeņa un priekšzināšanām, tomēr ieteicams pārskatīt/plānot vielu pieaugošā uzdevumu sarežģītībā.</p> <p>* Dažās mācīšanas pieejās rediģēšana teksta līmenī tiek veicināta tikai esejas rakstīšanas pēdējā posmā. Tomēr galvenais mērķis ir iemācīt skolēnam būtiskas pašrediģēšanas prasmes, tāpēc darbs ar vārdu krājumu un gramatikas kļūdām var notikt arī pirms esejas rakstīšanas vai jebkurā esejas izstrādes posmā. Svarīgi atcerēties sekojošo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pašrediģēšanas mācības var notikt pakāpeniski un selektīvi. • Sākotnējais mērķis ir veicināt izpratni par biežākajām un novēršamajām kļūdām, lai skolēni spētu šīs kļūdas pamanīt. • Rediģēšanas vingrinājumus var sākt ar tekstiem, kas nav pašu skolēnu rakstīti un kuros ir noteikts kļūdu skaits. • Pastāvīgi jāsniedz skolēniem skaidrojums par to, kā konkrētas frāzes un citas valodas konstrukcijas izmantojamas noteiktā kontekstā, pie viena atklājot arī tipiskākās šāda veida kļūdas.

Temata vienums (apakštemats), stundu skaits	Sasniedzamais rezultāts	Pierādījumi, kas liecinās, ka rezultāts sasniegts	Darbības, kas jāveic, lai skolēns virzītos uz sniedzamajiem rezultātiem	Resursi un komentāri
				<ul style="list-style-type: none"> • Ieteicams sākt ar 4–6 kļūdu veidiem, piemēram, saskaitāmie/ nesaskaitāmie lietvārdi (<i>countable/uncountable nouns</i>), lietvārdu vienskaitļa un daudzskaitļa izvēle, bieži izmantotu lietvārdu atkārtošana, tagadnes un pagātnes laiki, nesaskaņotas laiku maiņas, neregulāru darbības vārdu lietojums. • Redīgēšanas uzdevumu loku var paplašināt, iekļaujot tajā tāda veida kļūdas, ko skolotāji pamanījuši, labojot skolēnu iepriekš iesniegtos darbus. <p>Resursi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tīmekļa vietnes, kurās iekļauti starptautiski atzītie Kembridžas Universitātes pārbaudes darbi (<i>C1 Advanced (former CAE), Proficiency (former CPE)</i>); • gramatikas uzdevumi tiešsaistē (pēc vajadzības); • gramatikas uzdevumu grāmatas B2/C1 līmenim (piemēram, <i>MyGrammarLab (C1/C2), Oxford English Grammar Course Advanced</i> u. tml.); • attiecīgie vingrinājumi klasē izmantotās mācību grāmatas gramatikas daļā vai jebkurā citā pieejamā mācību grāmatā.

Temata vienums (apakštemats), stundu skaits	Sasniedzamais rezultāts	Pierādījumi, kas liecinās, ka rezultāts sasniegts	Darbības, kas jāveic, lai skolēns virzītos uz sniedzamajiem rezultātiem	Resursi un komentāri
<p>0.3. Rakstīšanas mehānika⁴ VS.A.3.3.1.</p>	<p>Prasmes:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Prot ievērot pareizrakstības likumus. 2. Prot lietot piemērotas pieturzīmes. 	<p>Pareizi raksta biežāk lietotos akadēmiskā vārdu krājuma vārdus, tostarp lietvārdus, darbības vārdus un to formas, kā arī neregulāro darbības vārdu formas.</p> <p>Pareizi lieto komatus teikumos ar relatīvajiem (<i>relative</i>) un apstākļa (<i>conditionals</i>) palīgteikumiem.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Raksta diktātus klasē vai patstāvīgi, izmantojot tiešsaistes izglītības vietnes. 2. Veic rakstīšanas uzdevumus, tostarp iepriekš minēto atstāta rakstīšanu pēc kāda teksta izlasīšanas, kā arī rediģēšanas uzdevumus. 	<p>Resursi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • angļu valodas interpunkcijas apguves resursi mācību grāmatās un tiešsaistē, piemēram, <ul style="list-style-type: none"> ○ <i>EF Education First/Punctuation EF Global Site</i> https://www.ef.com/wwen/english-resources/english-grammar/punctuation/ • diktāti tiešsaistē, piemēram, <ul style="list-style-type: none"> ○ <i>EnglishClub/Online Dictation</i> https://www.englishclub.com/listening/dictations-long.php ○ https://dailydictation.com/ ○ <i>TheFreeDictionarybyFarlex/Spelling bee</i> https://www.thefreedictionary.com/

⁴ Rakstīšanas mehānika ir konvencijas (pieņēmumi), kas nosaka rakstīšanas tehniskos aspektus, tostarp pareizrakstību, interpunkciju, lielo burtu rakstīšanu un saīsinājumus.

Temata viensuns (apakštemats), stundu skaits	Sasniedzamais rezultāts	Pierādījumi, kas liecinās, ka rezultāts sasniegts	Darbības, kas jāveic, lai skolēns virzītos uz sasniedzamajiem rezultātiem	Resursi un komentāri
Komplekss sasniedzamais rezultāts: patstāvīgi veido akadēmisku tekstu ar atbilstošu leksiku un raksturīgām gramatiskām konstrukcijām, ievērojot interpunkcijas un pareizrakstības likumus.				
1. Argumentētā esēja – noteiktas struktūras teksts (10 st.)				
1.1. Akadēmiskā rakstība (4 st.) VS.A.2.2.4. VS.A.3.2.4. VS.A.3.3.1. VS.A.3.3.2.	Zināšanas: 1. Izprot akadēmiskos rakstos lietojamo leksiku. 2. Izprot akadēmiskā teksta uzbūves principus. Prasmes: 3. Izvēlas akadēmiskajam rakstības stilam atbilstošu leksiku. 4. Atšķir un izvērtē akadēmiskās angļu valodas vārdu savienojumu, frāžu uzbūvi. 5. Atšķir akadēmiskā žanra tekstus no citu žanru tekstiem.	Prot raksturot akadēmisko rakstību un tās žanrus. Zina, kas raksturo akadēmiskās rakstības stilu salīdzinājumā ar cita veida tekstiem. ⁵ Nosaka un analizē akadēmiskās rakstības tekstveides līdzekļus, t. sk.: <ul style="list-style-type: none"> • akadēmisko vārdu krājumu, • definīcijas un terminus, • teksta pārejas vārdus un diskursa marķierus (<i>discourse markers</i>), 	1. Pamatojoties uz iepriekšējām zināšanām, mazās grupās diskutē par akadēmisko rakstību: <ul style="list-style-type: none"> • <i>Kas ir akadēmiskā rakstība?</i> • <i>Kādus žanrus tā ietver?</i> • <i>Kādas ir akadēmisko tekstu kopīgās iezīmes?</i> 2. Lasa un salīdzina savas pārdomas ar informāciju par akadēmisko rakstību./Alternatīvi – meklē informāciju par akadēmisko rakstību, tās pazīmēm un veidiem, lai pārliecinātos par savu izpratni. 3. Individuāli lasa un salīdzina akadēmisko/zinātnisko rakstu (vai to daļu) un cita žanra tekstu (piemēram, literatūru, publicistiku, blogus utt.) par savu grāmatu vai kādu ar to saistītu aspektu, atbildot uz jautājumiem: <ul style="list-style-type: none"> • <i>Kas tekstos izmantotajā leksikā ir līdzīgs/atšķirīgs?</i> • <i>Kas ir līdzīgs/atšķirīgs teikumu uzbūvē?</i> • <i>Kādas ir atšķirības tekstu struktūrā un noformējumā?</i> 	Formāts: grupu darbs, pārbaudes uzdevumi, pašpārbaudes vingrinājumi. Mācību materiālu piemēri: <ul style="list-style-type: none"> • <i>Skolo.lv</i> (Step 1: Tasks 1–2) Resursi: <ul style="list-style-type: none"> • LU/Akadēmiskie rakstu darbi: https://www.lu.lv/studijas/studentu-sadzive/psihologa-atbalsts/ieteikumi-studijas/studiju-prasmes/akademiskie-rakstu-darbi/ Teksti izpētei: <ul style="list-style-type: none"> • Latvijas Universitātes e-resursu repozitorijs https://dspace.lu.lv/dspace/ vai citu universitāšu repozitoriji, • brīvpieejas (<i>Open Access</i>) žurnāli un raksti https://doaj.org/ Tīmekļa vietnes, kas veltītas: <ul style="list-style-type: none"> • akadēmiskajai rakstībai, piemēram: https://www.eapfoundation.com/vocab/academic/; • starptautiskiem akadēmiskiem pārbaudījumiem (<i>IELTS</i>, <i>C1 Advanced</i> (former CAE), <i>Proficiency</i> (former CPE), <i>TOEFL iBT</i>, <i>PTE Academic</i>) • akadēmiskās rakstības žanriem, piemēram: <ul style="list-style-type: none"> o https://twp.duke.edu/twp-writing-studio/resources-students/genres/; o https://www.awelu.lu.se/genres/writing-in-academic-genres/

⁵ Skat. akadēmiskās rakstīšanas raksturojošo pazīmju sarakstu *Characteristics of Academic Writing* 1. pielikumā.

Temata viens (apakštemats), stundu skaits	Sasniedzamais rezultāts	Pierādījumi, kas liecinās, ka rezultāts sasniegts	Darbības, kas jāveic, lai skolēns virzītos uz sniedzamajiem rezultātiem	Resursi un komentāri
	<p>Komplekss sniedzamais rezultāts:</p> <p>6. Patstāvīgi analizē un novērtē akadēmiskajā stilā rakstītus tekstus.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • raksturīgās gramatiskās konstrukcijas, proti: ciešamo kārtu, modālos darbības vārdus, saliktus sakārtotus un saliktus pakārtotus teikumus, nosacījuma teikumus, divdabjus un divdabja teicienus. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kādus avotus izmanto un kā atsauces uz citiem tekstiem? • Kā fakti nodalīti no viedokļiem? • Kurš no tekstiem un kā atspoguļo atziņas, spriedumus, ideju vai pieņēmumus? <p>4. Pāros/mazās grupās apspriežas un salīdzina pierakstus, papildina tos un izveido kritēriju sarakstu, kādiem atbilst akadēmiski teksti.</p>	<p>Komentāri</p> <ul style="list-style-type: none"> • Akadēmiskā rakstība ir plašs koncepts, kas sevī ietver, bet neaprobežojas tikai ar zinātnisko valodu. • Jāatzīmē, ka akadēmiskie žanri ir ļoti daudzveidīgi, kā arī dažādās nozarēs ir vērojamas akadēmiskā rakstības stila atšķirības. Piemēram, filozofi bieži lieto pirmās personas vietniekvārdu <i>I</i>, savukārt mediķi to lieto daudzskaitlī – <i>we</i>. • Ņemot vērā iepriekš minēto, 4. darbībā kritēriju vietā var izveidot jautājumus akadēmiskā teksta analīzei (<i>skat. 2. pielikumu</i>) – tas ļaus iegūt niansētāku priekšstatu par akadēmisko tekstu daudzveidību. • Kopumā akadēmiskajā rakstībā (tas skolēniem skaidri jānorāda) ir jāizvairās no: <ul style="list-style-type: none"> ○ personisku piemēru, stāstījumu un personīgās pieredzes izmantošanas; ○ uzrunas lasītājam, līdz ar to no otrās personas vietniekvārdu lietošanas; ○ sarunvalodas un tai raksturīgām pazīmēm, piemēram, īpašības vārdiem (<i>wonderful, terrible, horrible</i> u. tml.), apstākļa vārdiem (<i>very, much, definitely, pretty</i> (<i>good</i>) u. tml.), kā arī kontekstam raksturīgiem lietvārdiem (<i>loser, miracle, magic</i> u. tml.).

Temata vienums (apakštemats), stundu skaits	Sasniedzamais rezultāts	Pierādījumi, kas liecinās, ka rezultāts sasniegts	Darbības, kas jāveic, lai skolēns virzītos uz sasniedzamajiem rezultātiem	Resursi un komentāri
<p>1.2. Argumentētā eseja (4 st.) VS.A.1.2.1. VS.A.2.2.3. VS.A.2.2.4. VS.A.3.3.2.</p>	<p>Zināšanas:</p> <ol style="list-style-type: none"> Pārzina argumentētās esejas struktūru un veidus. <p>Prasmes:</p> <ol style="list-style-type: none"> Prot novērtēt argumentētās esejas saturu, struktūras un valodas kvalitāti. <ol style="list-style-type: none"> Atpazīst un interpretē simbolus literārā teksta fragmentos. <ol style="list-style-type: none"> Atpazīst problēmjaudājumus literārā/neliterārā teksta fragmentos. <p>Komplekss sasniedzamais rezultāts:</p> <ol style="list-style-type: none"> Pārzina soļus argumentētās esejas par literāro/neliterāro tekstu rakstībai un var to uzrakstīt. 	<p>Atšķir argumentēto eseju no citiem esejas veidiem.</p> <p>Analizē esejas (t. sk. literārās esejas) sastāvdaļas, to saturu, struktūras un valodas kvalitāti.</p> <p>Atpazīst un interpretē simbolus literāros teksta fragmentos.</p> <p>Atpazīst problēmjaudājumus literārā teksta fragmentos.</p> <p>Atpazīst problēmjaudājumus neliterārā teksta fragmentos.</p>	<ol style="list-style-type: none"> Atsvaidzina un papildina savas zināšanas par argumentēto eseju, piemēram, in small groups, <ul style="list-style-type: none"> discuss <ul style="list-style-type: none"> what you know about essay as a genre in what subjects you have written essays what types of essays you know what you know about the argumentative essay read "What is an Argumentative Essay?" at https://owl.purdue.edu/owl/general_writing/academic_writing/essay_writing/argumentative_essays.html (optional) make a list of skills you need to write a good argumentative essay read <i>How to Write a Good Argumentative Essay: Easy Step-by-Step Guide</i> at https://www.masterclass.com/articles/how-to-write-a-good-argumentative-essay#how-to-write-a-thesis-statement-in-3-steps 	<p>Mācību materiālu piemēri:</p> <p>6. apakštematam Step 1. Vietnē skolo.lv.</p> <p>Resursi par eseju veidiem:</p> <ul style="list-style-type: none"> Essay Writing https://owl.purdue.edu/owl/general_writing/academic_writing/essay_writing/index.html How to Write a Five-Paragraph Essay, with Outlines and an Example https://www.grammarly.com/blog/five-paragraph-essay/ How to Write a Literary Analysis Essay A Step-by-Step Guide https://www.scribbr.com/academic-essay/literary-analysis/ Guide to Writing Argumentative Essays in Literature https://www.customwritings.com/howtowrite/post/literature-argumentative-essay-guide/ Literature Argumentative Essays Samples For Students https://www.wowessays.com/argumentative-essay/literature-argumentative-essays/ Papildus: https://www.wowessays.com/argumentative-essay/literature-argumentative-essays/ <p>Komentāri</p> <p>Argumentētā eseja, tās veidi un pazīmes ir iekļautas arī 9. klases latviešu valodas mācību programmā, tātad skolēni šo tēmu jau daļēji pārzina. Angļu valodā par argumentēto eseju pieejams daudz kvalitatīvas informācijas, kas meklējama dažādu universitāšu tīmekļa vietnēs.</p> <p>Lai iepazītu dažādus esejas veidus, skolēni var izlasīt par to teorētisko materiālu un vēlāk šo informāciju kopīgi klasē apspriest. Strādājot grupās, skolēniem var dot uzdevumu, lai viņi izlasa atsevišķas kāda teksta rindkopas un pēc tam savstarpēji pārrunā, kādam esejas veidam tās varētu piederēt, kāpēc. Tomēr šāds uzdevums nav obligāti jāiekļauj mācību stundā.</p>

Temata viensoms (apakštemats), stundu skaits	Sasniedzamais rezultāts	Pierādījumi, kas liecinās, ka rezultāts sasniegts	Darbības, kas jāveic, lai skolēns virzītos uz sniedzamajiem rezultātiem	Resursi un komentāri
			<ul style="list-style-type: none"> • <i>choose one topic from the list at https://www.theedadvocate.org/100-argumentative-essay-topics/ and brainstorm an extended plan for an essay</i> • <i>present and discuss it in a small group.</i> <p>2. Izpēta argumentētās literārās esejas paraugu/-s. Apspriež to saturu, struktūru un valodu.</p> <p>3. Min doto simbolu nozīmi izvēlētā literārā darba kontekstā. Salīdzina savus minējumus ar vispārpieņemto skaidrojumu.</p> <p>4. Lasa īsus literārus un neliterārus tekstus, meklējot problēmjautājumus tajos. Mazās grupās salīdzina un apspriež rezultātus.</p>	<p>Esejas analīzes paraugi var būt vidusskolēnu, IB (<i>International Baccalaureate – Starptautiskā bakalaurāta</i>) un augstskolu studentu rakstītas esejas, kā arī literāras pētnieciskās esejas. Svarīgi atcerēties, ka katrs esejas paraugs ir jāizskata, ņemot vērā 6. tematā apgūstamo vielu, proti, argumentāciju, akadēmisko valodu, kā arī veidus, kā literāros (un neliterāros) darbos atrast problemātiku, ko analizēt un par ko rakstīt.</p>

Temata viens (apakštemats), stundu skaits	Sasniedzamais rezultāts	Pierādījumi, kas liecinās, ka rezultāts sasniegts	Darbības, kas jāveic, lai skolēns virzītos uz sniedzamajiem rezultātiem	Resursi un komentāri
<p>1.3. Pētnieciskā eseja (1–2 st.) VS.A.2.2.3. VS.A.2.2.4. VS.A.3.3.2.</p>	<p>Zināšanas: 1. pārzina pētnieciskās esejas žanru. Prasmes: 2. prot atšķirt pētniecisko eseju un literāro eseju. Komplekss sniedzamais rezultāts: 3. pārzina pētnieciskās esejas rakstīšanas soļus.</p>	<p>Atpazīst pētnieciskās esejas, to mērķauditoriju, struktūru un valodu. Atšķir pētniecisko eseju no literārās esejas. Teorētiski zina, kā izstrādāt pētniecisko eseju.</p>	<p>Iepazīstas ar pētnieciskās esejas žanru. Lasa piedāvāto pētnieciskās esejas paraugu, analizē struktūru un valodu, salīdzina to ar literāro eseju. Iepazīstas ar pētnieciskās esejas rakstīšanas soļiem. 1. In small groups, <ul style="list-style-type: none"> • discuss what a research paper may be about and what parts it should contain • quickly read a short introduction at https://www.esc.edu/online-writing-support/resources/research-research-paper/ • compare it to your ideas • read the research essay given by your teacher • compare literary essay and research paper writing and make a list of differences • read “Learn about the Difference Between Research Paper and Essay” at https://edubirdie.com/blog/difference-between-essay-and-research-paper to check whether your list is complete. </p>	<p>Mācību materiālu piemēri: 6. apakštemata Step 1. Vietnē skolo.lv.</p> <p>Resursi: Jebkura pamācība par to, kā uzrakstīt pētniecisko eseju/darbu, piemēram, iepriekšējā kolonnā minētā: <ul style="list-style-type: none"> • Grammarly rokasgrāmata https://www.grammarly.com/blog/how-to-write-a-research-paper/ vai Scribbr iesācēja rokasgrāmata https://www.scribbr.com/category/research-paper/ </p>

Temata vienums (apakštemats), stundu skaits	Sasniedzamais rezultāts	Pierādījumi, kas liecinās, ka rezultāts sasniegts	Darbības, kas jāveic, lai skolēns virzītos uz sniedzamajiem rezultātiem	Resursi un komentāri
			<p>2. To understand how to write a research paper, start with studying step-by-step guides taking you through the entire writing process, from understanding your assignment to proofreading your final draft:</p> <ul style="list-style-type: none"> • study the Grammarly guide at https://www.grammarly.com/blog/how-to-write-a-research-paper/ and A Beginner's Guide by Scribbr at https://www.scribbr.com/category/research-paper/ • compare them and define their target audiences (high school or university students? researchers, or other group?) • decide which of the instructions is more useful for you and explain why • discuss your conclusions in small groups. 	

Temata vienums (apakštemats), stundu skaits	Sasniedzamais rezultāts	Pierādījumi, kas liecinās, ka rezultāts sasniegts	Darbības, kas jāveic, lai skolēns virzītos uz sniedzamajiem rezultātiem	Resursi un komentāri
2. Argumentētās esejas sagatavošana (plānošana, citātu izvēle), atsauču ievietošana un noformēšana, teksta rediģēšana				
<p>1.1. (1 st.) Pētnieciskās esejas temata izvēle VS.A.2.2.4. VS.A.3.3.2.</p>	<p>Zināšanas:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Pārzina akadēmiskās prasības pētnieciskās esejas nosaukuma veidošanā. <p>Prasmes:</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Prot izvēlēties pētnieciskās esejas tematu. 3. Prot izveidot pētnieciskās esejas nosaukumu atbilstoši tematam un akadēmiskajām prasībām. 	<p>Izvēlas pētnieciskās esejas tematu, pamatojoties uz veikto pētījumu.</p> <p>Izveido pētnieciskās esejas nosaukumu.</p>	<p>Izvēlas savas pētnieciskās esejas tematu.</p> <p>Apspiež savu tematu ar klasesbiedriem un uzlabo to, iespējams, sašaurinot/paplašinot u. tml.</p> <p>Izveido savas pētnieciskās esejas nosaukumu atbilstoši tematam un akadēmiskajām prasībām:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Read the material and work on the exercise in "How Do I Write a Great Title by the Michigan University" Sweetland Center for Writing at https://lsa.umich.edu/sweetland/undergraduates/writing-guides/how-do-i-write-a-great-title-.html. Compare your title with your groupmates' results.</i> • <i>Alternatively (or next), write a title for your own research essay.</i> 	<p>Mācību materiālu piemēri:</p> <p>6. apakštemata <i>Step 1.</i> vietnē skolo.lv.</p> <p>Resursi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mičiganas Universitātes Sweetland Rakstīšanas centra materiāls <i>How Do I Write a Great Title</i> https://lsa.umich.edu/content/dam/sweetland-assets/sweetland-documents/WritingGuides/HowDoIWriteaGreatTitle.pdf • <i>Organizing Academic Research Papers: Choosing a Title</i> https://library.sacredheart.edu/c.php?g=29803&p=185911 • <i>Title Case</i> https://www.grammar-monster.com/glossary/title_case.htm iepazīstina ar virsrakstu rakstības nosacījumiem. • <i>Capitalization in Titles</i> https://www.grammarly.com/blog/capitalization-in-the-titles/ ir iepriekš minētā avota alternatīva. <p>Komentāri</p> <p>Šis posms nav obligāts, jo esejas temats sakrīt ar pētījuma tematu, par ko skolēniem jāveido stenda referāts (tas noformulēts iepriekšējā, 5. temata, ietvaros).</p> <p>Taču var veltīt vienu stundu materiāla atkārtošanai par tēmas izvēli, dodot iespēju skolēniem pārdomāt un, iespējams, esejas tēmu sašaurināt vai uzlabot tās fokusu.</p> <p>Ja kāda iemesla dēļ (t. sk. neveiksmīga stenda referāta gadījumā) ir vēlme tomēr mainīt pētījuma tēmu un izvēlēties citu, tad var atkārtot visus temata izvēles soļus (skat. 5. apakštemata <i>Step 1</i> vietnē skolo.lv).</p>

Temata viensoms (apakštemats), stundu skaits	Sasniedzamais rezultāts	Pierādījumi, kas liecinās, ka rezultāts sasniegts	Darbības, kas jāveic, lai skolēns virzītos uz sniedzamajiem rezultātiem	Resursi un komentāri
				<p>Nosaukuma formulēšana arī ir labs gramatikas uzdevums, piemēram:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Try to write a working title for your research essay using different grammatical approaches:</i> <ul style="list-style-type: none"> ○ <i>starting with a verb</i> ○ <i>starting with a noun</i> ○ <i>starting with a pronoun</i> ○ <i>an -ing title</i> ○ <i>beginning with a wh- question word.</i> • <i>Choose the best title for your research essay.</i>

Temata viensoms (apakštemats), stundu skaits	Sasniedzamais rezultāts	Pierādījumi, kas liecinās, ka rezultāts sasniegts	Darbības, kas jāveic, lai skolēns virzītos uz sasniedzamajiem rezultātiem	Resursi un komentāri
<p>1.2. (7–8 st.) Argumentētās esejas rakstīšana VS.A.1.2.2. VS.A.2.3.1. VS.A.2.3.3. VS.A.3.1.2.</p>	<p>Zināšanas:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Pārzina akadēmiskās prasības atsauču un atsauču saraksta noformēšanai. <p>Prasmes:</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Prot veidot esejas rindkopu plānu. 3. Prot ievietot un noformēt. 4. Prot uzrakstīt argumentēto (pētniecisku vai literāru) eseju atbilstoši akadēmiskajām prasībām. 5. Prot izvērtēt uzrakstīto tekstu dotajiem kritērijiem. 	<p>Izveido esejas rindkopu plānu.</p> <p>Raksta esejas melnrakstu.</p> <p>Uzlabo melnrakstu, rakstot to otro reizi.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pārskata veikto pētījumu un tā rezultātus un, ņemot vērā pētnieciskās esejas struktūru, plāno, ka tos strukturēti aprakstīt. <ol style="list-style-type: none"> 1) <i>What did you want to find out when doing your research?</i> 2) <i>Why was the research topical?</i> 3) <i>What were the most important findings from the theory?</i> 4) <i>What were the most important findings after your research?</i> <i>Finding 1 / 2 / 3 / ...</i> <i>Evidence from your research</i> <i>Analysis/discussion of the evidence</i> 5) <i>What did you conclude?</i> 1. Izveido rindkopu plānu. 2. Salīdzina savu plānu ar doto struktūru./Var apmainīties plāniem ar klasesbiedru, novērtēt un komentēt to. Uzlabo savu plānu pēc komentāriem. 3. Izvēlas atbilstošus citātus literārā darbā un teorētiskajos avotos. 4. Raksta pirmo melnrakstu. 5. Pamatojoties uz <u>dotajiem kritērijiem</u>, izvērtē savu pirmo melnrakstu un raksta otro melnrakstu. 	<p>Mācību materiālu piemēri: <i>Tasks 11–14, Step 2</i> vietnē skolo.lv. Rindkopu plāna apraksts – <i>Task 12</i> Jautājumi esejas satura un struktūras vērtēšanai – <i>Task 14</i></p> <p>Resursi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Citation Styles: APA, MLA, Chicago, Turabian, IEEE</i> https://pitt.libguides.com/citationhelp • <i>Free Citation Generator</i> https://www.grammarly.com/citations • <i>What is plagiarism?</i> https://www.plagiarism.org/article/what-is-plagiarism <p>Komentāri</p> <p>Lai gan citāti ir apkopoti lasītāja žurnālā un izvēle veikta, gatavojoties plakāta prezentācijai, t. i., 5. temata ietvaros, ieteicams pārskatīt citātu un atsauču sarakstu, kā arī pievērst uzmanību pieņemtajām atsauču noformēšanas prasībām. Šis ir arī piemērots brīdis, lai pārrunātu, cik akadēmiskajā pasaulē ir svarīgs godīgums un cik bīstams – plagiāts.</p> <p>Pirmajā melnrakstā uzmanība jāpievērš satura strukturēšanai, nevis saiknēm starp rindkopām un teikumiem. Otrā melnraksta rakstīšanas laikā vēlams pievērst uzmanību valodai un loģiskam teksta plūdim.</p> <p>Kritēriju saraksts</p> <p>Tajā jāiekļauj gan satura, gan struktūras jautājumi. Papildus vietnē skolo.lv ievietotajiem materiāliem pētnieciskās esejas vērtēšanai var pielāgot Starptautiskā bakalaurāta (<i>International Baccalaureate</i>) diploma programmas paplašinātās esejas vērtēšanas kritērijus, piemēram,</p> <p><i>Is your research question stated as a question?</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Have you explained how your research question relates to the subject that you selected for the extended essay?</i>

Temata viensums (apakštemats), stundu skaits	Sasniedzamais rezultāts	Pierādījumi, kas liecinās, ka rezultāts sasniegts	Darbības, kas jāveic, lai skolēns virzītos uz sniedzamajiem rezultātiem	Resursi un komentāri
				<ul style="list-style-type: none"> • <i>Is your research question feasible within the scope of the task? Could your research question be “answered” or it is too vague?</i> • <i>Did you refer to your research question throughout the essay (not only in the introduction and conclusion)?</i> • <i>If you stated a particular methodology in the introduction of your essay, or specific sources, have you used them?</i> • <i>Are there any references listed in the bibliography that were not directly cited in the text?</i> <p>(https://sis-cn.libguides.com/c.php?g=723698&p=6390766)</p> <p>Ja skolēnu rakstīšanas prasmju, laika trūkuma vai kādu citu iemeslu dēļ izvēlas mācību procesā neiekļaut pētniecisko eseju, tad literāras esejas apguve ļaus apvienot kursa prasību izpildīšanu ar gatavošanos eksāmenam (skat. <i>ieteikumus literārās esejas rakstīšanai 2.3.</i>). Tomēr jāatceras, ka argumentētās esejas apjomam jābūt aptuveni 800 vārdiem, lai eseja atbilstu eksāmena piekļuves nosacījumiem.</p> <p>Pēdējā laikā sabiedrībā ir daudz diskusiju par ģeneratīvo mākslīgo intelektu un jo īpaši čatbotiem kā <i>ChatGPT</i>, <i>Bing</i> vai <i>Bard</i>, kas spēj radīt saturu arī samērā labā valodā. Tomēr ar mākslīgā intelekta palīdzību veidotajam saturam ir arī ierobežojumi, piemēram, saturs var būt tendenciozs, veidojas „halucinācijas” (neprecīzs vai izdomāts saturs un avoti), stereotipiska valoda, žanra aspekti u. c. Šo mākslīgā intelekta trūkumu apspriešana var būt aizraujoša nodarbe klasē – rezultātu analīze var palielināt skolēnu izpratni par šiem trūkumiem un mākslīgo intelektu kopumā. Tādējādi ģeneratīvā mākslīgā intelekta lietojumprogrammas var iekļaut kā vienu no rakstīšanas procesa sastāvdaļām, lai palīdzētu iegūt zināšanas par mērķa valodas iezīmēm, vienlaikus veicinot kritisko domāšanu.⁶</p>

⁶ Vogt, K., Flindt, N. (2023). *Artificial Intelligence and the future of language teacher education. A critical review of AI tools for use in the foreign language classroom.* In Hohaus, P., Heeren, J. F. (Eds.), *Innovating the future of teacher education* (pp. 179–199). Leiden: Brill

Temata viensums (apakštemats), stundu skaits	Sasniedzamais rezultāts	Pierādījumi, kas liecinās, ka rezultāts sasniegts	Darbības, kas jāveic, lai skolēns virzītos uz sniedzamajiem rezultātiem	Resursi un komentāri
<p>1.3. (10–12 st.) Sagatavošanās eksāmena rakstiskajai daļai VS.A.2.3.1. VS.A.2.3.3. VS.A.3.1.2.</p>	<p>Zināšanas:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Pārzina rakstīšanas uzdevuma noteikumus un vērtēšanas kritērijus. <p>Prasmes:</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Prot uzrakstīt eseju (eksāmena rakstīšanas daļai). 3. Prot izmantot vērtēšanas skalu darba novērtēšanai. 	<p>Izveido eksāmena rakstīšanas daļas uzdevumam esejas rindkopu plānu.</p> <p>Raksta eseju eksāmena rakstīšanas daļas uzdevumam.</p> <p>Novērtē eseju pēc rakstīšanas uzdevuma vērtēšanas kritērijiem.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vingrinās rakstīt eksāmena uzdevumu, <ol style="list-style-type: none"> 1.1. plānojot struktūru <p><u>Task A</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) <i>What is the issue raised in the text?</i> 2) <i>Why is it relevant nowadays?</i> <p>Claim 1 <i>Evidence from the text</i> <i>Analysis of the evidence</i></p> <p>Claim 2 <i>Evidence from the text</i> <i>Analysis of the evidence</i></p> <p><u>Task B</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) <i>What is the topic of the article and what related issues are raised in the text?</i> 2) <i>What are the implications of the above-stated issues?</i> <p>Issue 1 <i>Implications</i></p> <p>Issue 2 <i>Implications</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 3) <i>On the basis of the above, what might be future developments?</i> <p>1.2. veidojot rindkopu plānu;</p>	<p>Mācību materiālu piemēri: <i>Tasks 11–14, Step 2</i> vietnē skolo.lv. Rindkopu plāna apraksts – <i>Task 12</i></p> <p>Resursi: Padziļinātais kurss „Angļu valoda II” augstākajā mācību satura apguves līmenī. Valsts pārbaudes darba paraugs.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 3. pielikums. Rakstīšanas uzdevumu vērtēšanas piemēri angļu valodas augstākā līmeņa valsts pārbaudes darba paraugā. (34. lpp.) • Rakstīšanas uzdevuma vērtēšanas kritēriji (21. lpp.) <i>Checklist to improve your writing: C1 Advanced.</i> <p>Komentāri Lai eksāmena uzdevumi būtu skaidrāki, skolēnus var iepazīstināt ar eksāmena vērtēšanas kritērijiem. Tos var izmantot arī skolēnu pašnovērtējumam un savstarpējam vērtējumam.</p> <p>Skolēnu rakstu valodas pašnovērtēšanai var izmantot vietni “TextInspector” (https://textinspector.com/) vai citu teksta analīzes programmu. Tur saņemtā informācija noteikti ir jāpārdomā un jāapspriež klasē, lai skolēni varētu kļūt par kritiskiem digitālo rīku lietotājiem.</p> <p>Citi rakstisko tekstu atgriezeniskās saites automātiskas veidošanas rīki (<i>Automated Written Corrective Feedback</i> jeb <i>AWCF</i>), piemēram, “Grammarly”, ir vērsti uz zemāka līmeņa rakstības problēmām, piemēram, gramatikas vai leksikas kļūdām. Tomēr šo rīku ģenerētās informācijas kvalitāte var būt apšaubāma, tāpēc papildus noteikti jāizmanto skolotāja sniegtā atgriezeniskā saite. Arī vienaudžu dota atgriezeniskā saite attiecībā uz <i>AWCF</i> ieteikumiem var veicināt kritisku attiecīgā rīka izmantošanu.</p>

Temata viensoms (apakštemats), stundu skaits	Sasniedzamais rezultāts	Pierādījumi, kas liecinās, ka rezultāts sasniegts	Darbības, kas jāveic, lai skolēns virzītos uz sniedzamajiem rezultātiem	Resursi un komentāri
			<p>1.3. salīdzinot savu plānu ar doto struktūru;</p> <p>1.4. rakstot esejas melnrakstu.</p> <p>2. Izvērtē savu un klasesbiedra eseju. Uzlabo savu eseju.</p> <p>Uzdevuma piemērs</p> <p><i>Exchange your essay with a partner and</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>read your partner's essay</i> • <i>evaluate it with the help of Checklist to improve your writing: C1 Advanced at https://www.cambridgeenglish.org/images/286979-improve-your-english-checklist-c1.pdf</i> • <i>write a peer review and give it to your partner</i> • <i>revise your essay on the basis of the peer review you received</i> • <i>give your revised essay to your teacher for feedback.</i> 	<p>Tas ļauj skolēniem apspriest norādītās kļūdas, atcerēties gramatikas likumus un vienoties par labojumiem, kas veicami papildus lietotnes sniegtajiem ieteikumiem.⁷</p> <p>Dažas apakštemata sadaļas (piemēram, rindkopas plāna rakstīšanu) var veikt atkārtoti, un skolēniem jādod iespēja izmēģināt abus eksāmena uzdevuma veidus.</p> <p>Tāpat skolēniem ļoti ieteicams atļaut vismaz vienu reizi izmēģināt uzrakstīt eksāmena eseju klasē šim uzdevumam atvēlētajā laikā (80 min).</p> <p>a. sadaļu var mācīt gan pirms, gan pēc 2.2. sadaļas, kā arī tai paralēli. Katrai no šīm kārtībām būs savas priekšrocības. Turklāt gatavošanos eksāmena rakstiskajai daļai var sākt/atsākt arī pēc 3.1. sadaļas, jo skolēniem būs psiholoģiski vieglāk uz to pilnībā koncentrēties, kad šis piekļuves nosacījums jau būs iekļauts viņu portfolio.</p>

⁷ Vogt, K., Flindt, N. (2023). *Artificial Intelligence and the future of language teacher education. A critical review of AI tools for use in the foreign language classroom.* In: Hohaus, P., Heeren, J. F. (Eds.), *Innovating the future of teacher education* (pp. 179–199). Leiden: Brill

Temata viensoms (apakštemats), stundu skaits	Sasniedzamais rezultāts	Pierādījumi, kas liecinās, ka rezultāts sasniegts	Darbības, kas jāveic, lai skolēns virzītos uz sniedzamajiem rezultātiem	Resursi un komentāri
3. Sagatavoto darbu savstarpēja izvērtēšana un uzlabošana				
<p>3.1. (2–4 st.) Sagatavoto darbu savstarpēja izvērtēšana un uzlabošana. VS.A.2.3.3. VS.A.3.1.2. VS.A.3.3.1. VS.A.3.3.2.</p>	<p>Zināšanas:</p> <p>1. Pārzina plaģiātisma jēdzienu un veidus.</p> <p>Prasmes:</p> <p>2. Spēj izvērtēt un novērtēt citu akadēmisko rakstisko sniegumu.</p> <p>3. Spēj rediģēt savu uzrakstīto tekstu.</p> <p>Komplekss sniedzamais rezultāts:</p> <p>6. Sekmīgi izstrādā un iesniedz akadēmiskā stila prasībām atbilstošu analītisku jaunrades tekstu.</p>	<p>Izvērtē klasesbiedra eseju un raksta recenziju.</p> <p>Uzlabo esejas otro melnrakstu.</p> <p>Veica plaģiātisma pārbaudi.</p> <p>Ievieto eseju savā kursa portfolio un nosūta skolotājam.</p>	<p>2.1. Ar klasesbiedru savstarpēji izvērtē viens otra pētniecisko/literāro eseju (otro melnrakstu) un uzraksta recenziju.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Exchange your essay with a partner. • Read your partner's essay and evaluate it <u>based on the criteria given by your teacher**</u>. • Write a peer review and give it to your partner. • Revise your draft on the basis of the peer review. • Optionally, give the revised second draft to your teacher for feedback. <p>2.2. Iepazīstas ar klasesbiedra recenziju un izvērtē savu eseju no jauna.</p> <p>2.2.1. Rediģē un uzlabo akadēmisko eseju.</p> <p>2.2.2. Pārbauda esejas atbilstību akadēmiskajām prasībām, proti, atsauču un literatūras saraksta noformējumu u. c.</p> <p>2.2.3. Iesniedz akadēmisko (pētniecisko vai literāro) eseju kursa portfolio.</p>	<p>Mācību materiālu piemēri: <i>Tasks 15–16, Step 2 vietnē skolo.lv.</i> Jautājumi esejas satura un struktūras vērtēšanai – Task 14/15</p> <p>Resursi: Rakstīšanas uzdevuma vērtēšanas kritēriji Padziļinātais kurss „Angļu valoda II” augstākajā mācību satura apguves līmenī. Valsts pārbaudes darba paraugs. (21. lpp.) <i>Plagiatism Checker by Grammarly</i> https://www.grammarly.com/plagiarism-checker</p> <p>Komentāri Šajā solī kritēriju sarakstam jāiekļauj ne tikai jautājumi saturam un struktūrai, bet arī valodas aspekti. Piemēram, <i>skolo.lv</i> jautājumu klāsts tiek papildināts ar eksāmena rakstīšanas daļas rubriku. Jāatzīmē, ka, piemērojot vienādus kritērijus savām un klasesbiedru esejām, skolēni uzlabo savas kritiskās prasmes un palielina izpratni par valodu. Savstarpējo vērtēšanu var veikt arī mutiski, tomēr rakstiskā forma sniedz vairāk iespēju kritiskai refleksijai, kā arī veicina nopietnāku attieksmi pret uzdevumu. Jāņem vērā, ka savstarpēja rediģēšana kā rakstīšanas mācīšanas paņēmiens sākotnēji tika izstrādāts angļu valodā runājošajiem. Pastāv dažādi viedokļi un pētījumi par to, vai šīs metodes priekšrocības ir lielākas par trūkumiem. Tāpēc šī metode jāizmanto ļoti uzmanīgi. Tomēr skolotāja atgriezeniskā saite attiecībā uz kļūdām ir viennozīmīgi atzīta par efektīvu un tāpēc neaizstājama.⁸ 3. pielikumā ir saraksts ar kļūdām, kuras esejas rediģēšanas procesā ir jāmeklē.</p>

⁸ Hinkel, E. (2020). *Teaching Academic L2 Writing*. New York and London: Routledge

Temata viensoms (apakštemats), stundu skaits	Sasniedzamais rezultāts	Pierādījumi, kas liecinās, ka rezultāts sasniegts	Darbības, kas jāveic, lai skolēns virzītos uz sniedzamajiem rezultātiem	Resursi un komentāri
				<p>Skolēniem ir svarīgi iemācīties identificēt un izlabot savas kļūdas, tāpēc mācīšana skolēniem kļūt pašiem par saviem, neatkarīgiem redaktoriem ir būtiska rakstīšanas apmācības sastāvdaļa (skat. dažus ieteikumus 0.2. apakštematā).</p> <p>Svarīgi, ka pašredīgēšanas un kļūdu labošanas mērķis nav kļūdu izskaušana, bet gan kļūdu skaita samazināšana un rakstītprasmes uzlabošana.</p> <p>Pārbaudot esejas atbilstību akadēmiskajām prasībām, ir būtiski pārbaudīt eseju arī attiecībā uz plagjātu. To var izdarīt, izmantojot jebkuru plagjātisma pārbaudes programmu tiešsaistē.</p>
<p><i>Argumentētā esēja sagatavota un iesniegta kursa portfolio.</i></p>				

Sasniedzamie rezultāti 6. temata apguvei⁹

- Analizē saziņas situācijā izmantotos valodas līdzekļus, lai noteiktu un aprakstītu tās sociopolitisko kontekstu. (VS.A.1.1.2.)
- Mērķtiecīgi meklē informāciju svešvalodā, kritiski to izvērtē pēc noteiktiem kritērijiem, lai izmantotu savā radošajā un pētniecības darbībā. (VS.A.1.2.1.)
- Izmantojot svešvalodas zināšanas, salīdzina dažādus viedokļus par pētāmo objektu, apraksta savu pētījuma rezultātus, formulē secinājumus un loģiski tos pamato. (VS.A.1.2.2.)
- Patstāvīgi lieto svešvalodas starpdisciplināriem mācību mērķiem, izmanto daudzveidīgus resursus (piemēram, tiešsaistes atvērtos kursus MOOC). (VS.A.1.3.1.)
- Pamana un analizē sociolingvistiskos elementus (t. sk. humoru, ironiju un sarkasmu) svešvalodā dažādos tekstos, filmās, videomateriālos un salīdzina tos ar dzimto valodu. (VS.A.2.1.1.)
- Analizē neverbālos saziņas elementus videomateriālos, lai noteiktu runātāja attieksmi. (VS.A.2.1.2.)
- Kritiski izmanto daudzveidīgas teksta uztveres stratēģijas savu mērķu sasniegšanai (piemēram, tulko tekstu, vērtē teksta autora lomu un viedokli). (VS.A.2.2.1.)
- Kritiski izvēlas un prasmīgi izmanto dažādus tekstu veidus svešvalodā. Analizē sakarības pētāmo tekstu uzbūvē un dažādu informācijas attēlošanas veidu priekšrocības. (VS.A.2.2.2.)
- Analizē un kritiski izvērtē dažādu tekstu (t. sk. runāto) informācijas kvalitāti un avotu ticamību, lai atbildīgi izmantotu to savu tekstu veidošanā svešvalodā. (VS.A.2.2.3.)

⁹ Atbilstoši vispārējās vidējās izglītības standarta 2. pielikumam "Plānotie skolēnam sniedzamie rezultāti valodu mācību jomā": II. Plānotie skolēnam sniedzamie rezultāti svešvalodā augstākajā mācību satura apguves līmenī.

- Nosaka un analizē tekstveides līdzekļus (piemēram, salīdzina atsauces uz avotiem zinātniskajā un populārzinātniskajā stilā), kas veido teksta funkcionālo stilu attiecīgajā svešvalodā. (VS.A.2.2.4.)
- Pārlicenoši plāno un veido dažādus tekstus svešvalodā (piemēram, kopsavilkumu vai komentāru), izceļot svarīgākos argumentus; noformē tekstu atbilstoši akadēmiskā stila prasībām (satura rādītājs, virsraksts, apakšvirsraksts, atsauču saraksts). (VS.A.2.3.1.)
- Analizē savus un citu tekstus svešvalodā; novērtē tekstus atbilstoši kopīgi izvirzītajiem kritērijiem; redīgē un uzlabo tekstus (piemēram, stilistiskas nianses), izmantojot IKT rīkus. (VS.A.2.3.3.)
- Publisko paša radītus savām akadēmiskajām interesēm atbilstošus tekstus; lieto piemērotus valodas izteiksmes līdzekļus, lai atbildētu uz jautājumiem; uzdod jautājumus citiem prezentētājiem. (VS.A.2.3.4.)
- Analizē valodu apguves stratēģiju piemērotību citu mācību jomu apgūvē. (VS.A.3.1.1.)
- Vērtē savu un klasesbiedru svešvalodas apguves līmeni, pamato savu viedokli un dod ieteikumus valodas prasmju attīstībai. (VS.A.3.1.2.)
- Analizē kopīgo un atšķirīgo dažādu valodu, valodu variantu un dialektu lietojumā; ievēro apgūstamās valodas runas un rakstu normas; izmanto atpazīto intonāciju un izrunu, lai uzsāktu sarunu par runātāja iepriekšējo pieredzi. (VS.A.3.2.1.)
- Saziņā sistēmiski izmanto svešvalodas izrunu, uzsvarus, ritmu un intonāciju, t. sk., izsakot dažādas emocijas un attieksmi; lieto pauzes un interpunkciju atbilstoši saziņas mērķim. (VS.A.3.2.5.)
- Analizē katrai valodai raksturīgās gramatiskās konstrukcijas un ievēro gramatiskās likumsakarības runā un rakstos; izmanto dažādus teikuma veidus, ievērojot žanra un stila specifiku. (VS.A.3.3.1.)
- Analizē formālo un neformālo izteiksmes līdzekļu atbilstību valodai un situācijai. (VS.A.3.3.2.)

6. tematam noderīgi informācijas avoti un papildmateriāli

- Hinkel, E. (2020). *Teaching Academic L2 Writing*. New York and London: Routledge
- Vogt, K., Flindt, N. (2023). *Artificial Intelligence and the future of language teacher education. A critical review of AI tools for use in the foreign language classroom*. In: Hohaus, P., Heeren, J. F. (Eds.), *Innovating the future of teacher education* (pp. 179–199). Leiden: Brill

Dokumenti

- Eiropas vienotā valodu prasmes līmeņa noteikšanas sistēma/(*Common European Framework of Reference for Language skills (CEFR)*)
<https://europa.eu/europass/lv/common-european-framework-reference-language-skills>
- Eiropas kopīgās pamatnostādnes valodu apguvei: mācīšanās, mācīšana, vērtēšana
<https://maciunmacies.valoda.lv/wp-content/uploads/2020/03/Eiropas-valodu-portfelis.pdf>
- Common European Framework of Reference for Languages (CEFR). Descriptors
<https://www.coe.int/en/web/common-european-framework-reference-languages/cefr-descriptors>
- *CEFR Descriptors (Searchable)* <https://rm.coe.int/cefr-descriptors-2020-/16809ed2c7>
[Eiropas kopīgo pamatnostādņu valodu apguvei deskriptori (ar meklēšanas funkciju)]

Nozares vārdu saraksti/Word Lists

- *University Word List (UWL)* <http://webhome.auburn.edu/~nunnath/engl6240/wlistuni.html>
[Universitātes akadēmisko tekstu vārdu saraksts]
- *Academic Word List* <https://www.wgtn.ac.nz/lals/resources/academicwordlist>
[Akadēmisko (tekstu) vārdu saraksts ar testiem]

Darbam ar atsaucēm

- Lapiņa, I. un aut. kol. (2016). *Studiju un nobeiguma darbu noformēšanas metodiskie norādījumi*. Rīga: RTU Izdevniecība https://www.rtu.lv/writable/public_files/RTU_metodiskie_noradijumi_ievf_2016.pdf
- *Free Citation Generator* <https://www.grammarly.com/citations>
- *Research and Citation* https://owl.purdue.edu/owl/research_and_citation/index.html
- *Student's Guide to MLA Style (2021)*. Citation & Format <https://www.scribbr.com/category/mla/>
- *Style and Grammar Guidelines | APA Style* <https://apastyle.apa.org/>

Noderīgas vietnes rakstīšanas prasmju uzlabošanai un novērtēšanai

- *Advanced (C1) | LearnEnglish – British Council Learn English* <https://learnenglish.britishcouncil.org/skills/writing/advanced-c1>
Šo *Learn English* sadaļu ir izveidojuši Britu padomes mācību eksperti, un tā piedāvā rakstīšanas praksi tiešsaistē, lai palīdzētu padziļinātas angļu valodas apguvējiem (C1 līmenis pēc CEFR) rakstīt skaidrus, labi strukturētus tekstus (tostarp esejas) par sarežģītām tēmām. Katrā nodarbībā ir sagatavošanās uzdevums, teksta paraugs ar rakstīšanas padomiem un trīs uzdevumi.
- *W&I Advanced (Write & Improve with Cambridge)* <https://writeandimprove.com/workbooks#/wi-workbooks/bdc-648bc-b760-4bac-98bc-161a95deff5e>
Kembridžas Universitātes izstrādātais tiešsaistes rīks *Write & Improve* ir bezmaksas rīks, kas palīdz skolēnam uzlabot rakstīšanas kompetenci angļu valodā. Šajā vietnē var praktizēt rakstīšanu un saņemt tūlītēju atgriezenisko saiti.
- *7 steps towards a band 7* <https://ielts.idp.com/prepare/article-ielts-writing-task-2-7-steps-to-band-7>
- *8 steps towards a band 8* <https://ielts.idp.com/prepare/article-ielts-writing-task-2-8-steps-to-band-8>
Akadēmiskā *IELTS 2* rakstīšanas uzdevumā (*IELTS Writing Task 2*) ir jāraksta 250 vārdu eseja, kur vērtējums 7 atbilst C1 līmenim. *IELTS Experts* uzdevumi sniedz norādījumus, kas nepieciešami, lai sasniegtu 7 vai 8 punktus *IELTS 2* rakstīšanas uzdevumā, sīkāk aplūkojot vērtēšanas kritērijus, esejas struktūru un biežāk pieļautās kļūdas, no kurām jāizvairās. Katras lapas apakšā ir pievienots informatīvs video.
- *Cambridge C1 Advanced teacher writing guide* https://assets.cambridgeenglish.org/schools/CER_6647_V1d_JUL20_Teacher-Guide-for-Writing-C1_Advanced.pdf
[Kembridžas C1 padziļinātā rakstīšanas rokasgrāmata skolotājiem] piedāvā daudz praktisku padomu un reālu piemēru, lai sagatavotos C1 līmeņa Kembridžas eksāmenam, tā palīdzot skolotājiem attīstīt un novērtēt skolēnu rakstīšanas prasmes.

Akadēmisko rakstīšanu raksturojošo pazīmju saraksts (Characteristics of Academic Writing)**Formal style and detached impersonal tone**

few personal pronouns (the third-person (objective) point of view rather than the first-person perspective)

'nominalization': noun phrases rather than verb phrases (e. g., they study à their studies)

formal and specialised vocabulary and longer, more complex sentences

Objective argument

use of facts to support statements and key points

evidence-based research, i. e., use of data and analysis rather than beliefs and assumptions

Use of resources

in-text citation of reliable/verifiable sources

a bibliography/references listing scholarly articles, books, etc.

use of referencing system

Logical structure

clear and logical structure with introduction (a thesis statement), body (support for the thesis statement) and conclusion (summary and implications)

Free of errors

grammatically correct

stylistically appropriate

deliberate use of punctuation (no exclamation marks)

Jautājumi teksta analīzei (Questions for Academic Text Analysis)

Structure

Could the text be split into parts? (Is there an introduction, a body and conclusion?) Characterise each.

Are there any links between paragraphs? What means are used to link sentences? Is the structure clear and logical?

Argumentation

Are arguments based on evidence (data, statistics, analysis) or beliefs and assumptions?

Use of resources

Does the author use any sources? Are they quoted, summarised, or paraphrased?

What are the sources and are they reliable (scholarly articles, books, etc.)?

Are there in-text citations? Is there a bibliography/reference list? Do they follow any referencing system (APA, MLA, etc.)?

Tone and style

What pronouns are used (first, second, third)?

What vocabulary is used (formal/informal (phrasal verbs, slang, etc.), terminology, specialised lexis)?

What tenses are used?

What modal verbs are used?

Name characteristic grammar patterns (active voice/passive voice, verbals and their constructions, etc.).

What sentence types are used (simple, compound, complex)?

Saraksts ar kļūdām, kuras jāmeklē, rediģējot eseju (Issues in Essay Editing)

- Identical repetition of nouns/verbs (or any other part of speech)
- Overuse of adverbials (e.g., nowadays, these days, today, etc.)
- Demonstratives (this, that, these, those) referring to entire contexts or implied referents
- Incorrect sequence of tenses
- Question word order in statements in reported clauses
- Commas in adverb clauses and adjective clauses with that
- Errors in parallel structures (e. g., faulty parallelism: infinitives with gerunds and other verb phrase elements;
- un-parallel nouns, noun and prepositional phrases; un-parallel comparisons with too many omitted elements, etc.)
- Rhetorical questions and presupposition markers (e. g., obviously, of course, etc.)
- Conversational hedges (e. g., sort of, kind of, etc.)

Noderīgi informācijas avoti un papildmateriāli

Dokumenti

- *Common European Framework of Reference for Languages (CEFR)* – Eiropas kopīgo pamatnostādņu (EKP) valodas apguvē deskriptori (CEFR descriptors) – <https://www.coe.int/en/web/common-european-framework-reference-languages/cefr-descriptors>
- EKP deskriptori MS Excel failā (ar meklēšanas funkciju) – *CEFR Descriptors (Searchable)* – <https://rm.coe.int/cefr-descriptors-2020-/16809ed2c7>
- Ministru kabineta 2019. gada 3. septembra noteikumi Nr. 416 “Noteikumi par valsts vispārējās vidējās izglītības standartu un vispārējās vidējās izglītības programmu paraugiem” – <https://likumi.lv/ta/id/309597>

Vārdu saraksti (Word Lists)

- *University Word List* [Universitātes vārdu saraksts] – <http://webhome.auburn.edu/~nunnath/engl6240/wlistuni.html>
- *Academic Word List* [Akadēmisko (tekstu) vārdu saraksts] ar testiem – <https://www.wgtn.ac.nz/lals/resources/academicwordlist>

Darbam ar atsaucēm

- *Free Citation Generator* – <https://www.grammarly.com/citations>
- *Research and Citation* – https://owl.purdue.edu/owl/research_and_citation/index.html
- *Student's Guide to MLA Style (2021) | Citation & Format* – <https://www.scribbr.com/category/mla/>
- *Studiju un nobeiguma darbu noformēšanas metodiskie norādījumi*. Aut. kol. I. Lapiņas vadībā. Rīga: RTU Izdevniecība, 2016. 47 lpp. – https://www.rtu.lv/writable/public_files/RTU_metodiskie_noradijumi_ievf_2016.pdf
- *Style and Grammar Guidelines | APA Style* – <https://apastyle.apa.org/>

2.3. Plānošana nodarbības līmenī

Plānošanai nodarbības mērogā skolotājam noderēs Roberta Gaņjē izstrādātais mācību plānošanas modelis, kuram par pamatu ņemts kognitīvajā psiholoģijā plaši pazīstamais kognitīvās informācijas apstrādes modelis, kas palīdz izskaidrot skolotāja rīcības iespējamo ietekmi uz skolēnu mācīšanos. Lai noteiktu būtiskākos mācību "notikumus", modeļa izveides pirmsākumos autors vērojis daudzu labu skolotāju stundas, tātad tas izveidots saskaņā ar daudzu skolotāju izmantotu praksi.

Gaņjē modelis izstrādāts, domājot par to, kādi procesi mācoties notiek skolēna galvā un kā skolotājs var tos veicināt un izmantot, lai ikviens skolēns sasniegtu plānoto stundas rezultātu. Tam, kā skolotājs māca, ir cieši saikne ar to, kā skolēns mācās. Tāpēc stundas plānojumā skolotājam jāņem vērā ne tikai tas, ko viņš grib iemācīt, bet arī tas, kā organizēt mācības tā, lai veicinātu un atbalstītu skolēnu mācīšanos. Pretējā gadījumā skolotājs var piedzīvot situācijas, ka "it kā esam šo mācījušies", bet vēlāk izrādās, ka zināšanas nav nonākušas skolēnu ilgtermiņa atmiņā.

Informācija, kuru skolēns mācoties apgūst, secīgi pārvietojas – no uzmanības, kad ārējs stimuls pirmo reizi tiek fiksēts uz uztveri, kura tālāk jau izšķir, vai iegūtā informācija ir jēgpilna, visbeidzot uz īslaicīgo un ilglaicīgo atmiņu, kurā informācija tiek uzglabāta, lai nepieciešamības gadījumā to būtu iespējams izmantot.

Lai informācija tik tiešām nonāktu līdz ilgtermiņa atmiņai un tajā paliktu, skolēnam mācīšanās procesā jānotur uzmanība, jāsaista informācija ar iepriekš zināmo, jāatpazīst tajā sakarības, jāatkārto tā un jāspēj atrast šai informācijai vietu tajā sistēmā, kas skolēna atmiņā jau ir. Mācīšanās notiek tikai tad, ja visi šie procesi ir aktīvi, tāpēc saskaņā ar Roberta Gaņjē mācīšanās teoriju un viņa izveidoto deviņu mācību notikumu modeli galvenais mācīšanas uzdevums ir aktivizēt informācijas apstrādes procesus skolēna smadzenēs.

R. Gaņjē piedāvā deviņus mācību notikumus, kuri ir nepieciešami, apgūstot katru sasniedzamo rezultātu – gan tad, ja runa ir par vienu atsevišķu sasniedzamo rezultātu vienas stundas ietvarā, gan kompleksu sasniedzamo rezultātu, kura apgūvei nepieciešams ilgāks laiks un vairāku stundu kopums. Lai varētu saprast, kāda ir katra mācību notikuma loma un pamatojums, skaidrojam, kā tie ir saistīti ar skolēna mācīšanās procesu. Sekojošajā tabulā sniegta strukturēta informācija par to, kādas var būt skolotāja darbības un paņēmieni, lai īstenotu katru mācību notikumu.

TRĪS STUNDAS DAĻAS	GAŅJĒ DEVIŅI MĀCĪBU NOTIKUMI
AKTUALIZĀCIJA	Pievērst skolēna uzmanību
	Pārrunāt sasniedzamos rezultātus
	Aktivizēt iepriekšējās zināšanas
APJĒGŠANA	Piedāvāt jaunu saturu
	Virzīt mācīšanos un atbalstīt
	Dot iespēju lietot jauno saturu
	Sniegt atgriezenisko saiti
REFLEKSIJA/NOSTIPRINĀŠANA	Novērtēt sniegumu
	Sekmēt pārnesi/vispārināšanu

Svarīgi uzsvērt, ka šis modelis ir veidots skolotāja mērķtiecīgi plānotām mācību situācijām, kur ir skaidrs sasniedzamais rezultāts. Gan bērni, gan pieaugušie, protams, daudz iemācās arī neformālās mācīšanās situācijās.

1. Pievērst uzmanību.

Mācīšanās var sākties tikai tad, ja skolēns ir pievērsis uzmanību tam, kas tajā brīdī stundā/nodarbībā notiek. Ja skolēns tam nav pievērsis uzmanību, tad viņš tālākajos mācību notikumos neiesaistīsies. Daļa skolēnu prot sevi motivēt un koncentrēt uzmanību pašī, bet daļai skolotāja organizēta uzmanības pievēršana var būtiski palīdzēt mācīties, raisīt interesi, dot motivāciju. Uzmanības pievēršanas procesā ir svarīgi radīt skolēnos zinātkāri. Dažkārt pietiek ar vienu jautājumu, kas liek skolēnam aizdomāties par kādu ar stundas tematu saistītu jautājumu vai problēmu un prognozēt vai minēt iespējamus risinājumus.

2. Pārrunāt sasniedzamos rezultātus.

Skaidri zināt stundas sasniedzamo rezultātu, pirmkārt, ir vērtīgi pašam skolotājam. Tas ir pirmais solis, lai skolotājs vispār varētu sākt plānot stundas gaitu. Cits jautājums, vai un kāpēc skolēniem stundas sasniedzamais rezultāts būtu jāzina. R. Gaņjē pamatojumā priekšstats par to, kas tieši stundā ir jāapgūst, palīdz skolēnam iedarbināt viņa iekšējos kognitīvās kontroles mehānismus. Tie skolēnam palīdz saprast, kas stundā ir galvenais, kam jāpievērš īpaša uzmanība, kas noteikti jāizprot vai ko jāspēj stundas gaitā izdarīt. Ja skolēns stundā sasniedzamo rezultātu nezina, tad viņš darbojas pēc saviem ieskatiem un minējumiem par to, kas mācībās ir galvenais un kas jāapgūst, un tas var nesakrist ar skolotāja paredzētajiem sasniedzamajiem rezultātiem. Skolotājs var sasniedzamo rezultātu skolēniem izstāstīt, palūgt kādam to nolasīt vai arī organizētā procesā dot iespēju skolotāja plānoto stundas rezultātu skolēniem atklāt pašiem, šādi ļaujot viņiem gūt dziļāku izpratni par to, kas tieši no viņiem tiek sagaidīts un kāpēc to ir svarīgi apgūt.

3. Aktivizēt iepriekšējās zināšanas.

Par katru jautājumu, ko skolā mācāmies, skolēniem jau ir zināms priekšstats. Tas var būt pareizs, nepilnīgs vai maldīgs. Ir svarīgi, lai skolēni šīs iepriekšējās zināšanas atsauktu atmiņā un jaunās zināšanas un prasmes savietotu ar iepriekšējām, papildinot nepilnīgās un mainot maldīgās vietas. Esošo zināšanu izmantošana jaunā kontekstā vai jaunu problēmu risināšanā nav viegls uzdevums nevienā vecumā. Lai sagatavotu skolēnus jaunu zināšanu iekļaušanai viņu priekšstatos vai šos priekšstatus mainītu, skolotājam ir jāpalīdz skolēniem atsaukt atmiņā tās zināšanas vai prasmes, kas viņiem šajā stundā var būt noderīgas, bet jo īpaši tās, kas dos nepieciešamo pamatu jaunu zināšanu un prasmju apguvei.

4. Piedāvāt jaunu informāciju.

Šis mācību notikums ir tas, ko parasti saprotam ar mācīšanos, – skolotājs piedāvā skolēniem jaunu informāciju vai arī dod iespēju viņiem šo jauno informāciju, kas nepieciešama tālākas izpratnes veidošanai vai prasmju apguvei, atrast un izziņāt pašiem. Šī mācību notikuma īstenošanā ir svarīgi nodrošināt, lai šī informācija tiktu piedāvāta skolēnam saprotamā veidā, t. i., būtu sasaistīta ar iepriekš apgūto, tādējādi dodot iespēju skolēnam saprast, kas šajā informācijā ir galvenais, piedāvājot to pietiekami nelielā, skolēna uztverei atbilstošā apjomā. Šis mācību procesā ir brīdis, kad skolēniem ir svarīgi dot iespēju arī pašiem atklāt likumsakarības, kā pamatu izmantojot rūpīgi izvēlētu piemēru bāzi, nonākt pie pašu vārdiem formulētām definīcijām, novērojot, salīdzinot un grupējot kopīgās un atšķirīgās pazīmes, saprast, kā rīkoties, sekojot jaunajiem noteikumiem vai ievērojot kādu noteiktu regulējumu, paturot prātā, ka skolēnu galvenais uzdevums šajā posmā ir iepazīties ar jaunā mācību satura būtību.

5. Virzīt un atbalstīt mācīšanos.

Šī mācību notikuma galvenais uzdevums ir palīdzēt skolēnam sagatavoties saglabāt informāciju ilgtermiņa atmiņā. Lai tas būtu iespējams, skolēnam ir jāatrod šai informācijai vieta savā "informācijas glabāšanas sistēmā". Daļa skolēnu to var izdarīt pašī, ja viņiem piemīt augsti attīstītas pašvadītas mācīšanās prasmes, bet lielai daļai palīdzēs skolotāja vadīts process – mācīšanās virzošas metodes, ko skolotājs izmantos, lai katru skolēnu iesaistītu un atbalstītu. Šī mācību notikuma kontekstā skolotājs lemj, vai dos iespēju skolēniem pašiem atklāt un konstruēt jaunās zināšanas, vai nodos šīs zināšanas skolēniem jau gatavā veidā. Pirmajā gadījumā skolēni gūs dziļāku izpratni un saglabās zināšanas ilgtermiņa atmiņā. Savukārt otrā veida priekšrocība ir krietni mazāks laika patēriņš informācijas nodošanai, kas gan negarantē to, ka skolēni informāciju uztvers un izprātīs. Izvēloties nodot informāciju skolēniem tiešā veidā, skolotājam jāparedz jautājumi vai uzdevumi, par kuriem skolēns domās, šo informāciju klausoties, un kas palīdzēs no tās izcelt svarīgāko, to strukturēt un citādi veicināt dziļāku izpratni par dzirdēto. Šis ir arī brīdis, kad ar skolēniem runāt par stratēģijām, ko izmantojam konkrētu mērķu sasniegšanai, – vai tās būtu vispārīgas lasīšanas, atcerēšanās, kritiskās domāšanas, mācīšanās stratēģijas, vai arī kādas priekšmetam specifiskas stratēģijas, kuras skolēnam varētu noderēt izvīzīto rezultātu sasniegšanai.

6. Dot iespēju lietot jauno informāciju.

Šajā mācību notikumā skolēniem tiek dota iespēja pārliecināties par to, vai viņi mācās – virzās uz sasniedzamo rezultātu. Šī mācību notikuma kontekstā svarīgākais jautājums ir – kāds uzdevums skolēnam ir jāveic, lai noskaidrotu, kādā mērā viņš ir pārvirzījies uz sasniedzamo rezultātu. Uzdevumam vai uzdevumiem ir jādod iespēja pārliecināties, vai un kādā mērā skolēns ir sapratis, vai spēj demonstrēt visas sasniedzamajā rezultātā izvirzītās zināšanas un prasmes. Būtiski paturēt prātā, ka šis joprojām ir mācīšanās posms, tāpēc tiek pārbaudīta skolēna virzība uz sasniedzamo rezultātu. Šajā posmā joprojām tiek pieļauts, ka skolēns kaut ko neizprot vai kļūdās, un viņam tiek piedāvāts veids, kā šīs nepilnīgās zināšanas vai prasmes pilnveidot. Šis mācību notikums iet roku rokā ar nākamo, kurā skolēns uzzina, kā uzlabot sniegumu.

7. Sniegt atgriezenisko saiti.

Informācija par to, kā skolēnam stundas gaitā sokas ar virzību uz mērķi, ir ļoti svarīga, lai skolēni konstatētu nepilnīgas vai kļūdainas zināšanas vai prasmes, kā arī apstiprinātu pareizās, lai varētu turpināt tās lietot. Būtiski – lai pilnveidotos, skolēniem atgriezeniskā saite ir nepieciešama mācīšanās procesā, nevis tikai gala rezultātā. Turklāt atgriezeniskā saite nozīmē ne tikai informāciju par to, vai uzdevums izpildīts pareizi vai nepareizi, bet arī par to, ko darīt, lai virzītos tālāk. Tas, ka skolēns zina, ka kaut ko nav izdarījis pareizi, vēl automātiski nenozīmē, ka skolēns zina, ko darīt, lai to mainītu. Lielā klasē skolotājs pats ne vienmēr varēs nodrošināt atgriezenisko saiti katram skolēnam. Lai to risinātu, skolotājs var organizēt procesus, kuros skolēni saņem atgriezenisko saiti, izmantojot tehnoloģijas, citus skolēnus vai paši sevi. Lai atgriezeniskā saite būtu kvalitatīva un patiešām virzītu skolēnus uz labāku rezultātu, skolēniem pašiem savi un citu darbi ir jāizvērtē, ņemot vērā ļoti konkrētas norādes un kritērijus, kas tieši vērsti uz sasniedzamo rezultātu.

8. Novērtēt sniegumu.

Šī mācību notikuma mērķis ir konstatēt, kādā mērā katrs skolēns ir sasniedzis stundas rezultātus. Šī soļa īstenošanai nepietiek ar to, ka mēs skolēniem pajautājam viņu viedokli par to, vai viņi ir sasnieguši rezultātu. Skolotājam jādod iespēja skolēniem objektīvi konstatēt, vai viņi rezultātu ir sasnieguši. To var darīt, piemēram, ar uzdevumu, kura izpilde parādīs, ka skolēns prot izdarīt tieši to, kas minēts stundas sasniedzamajā rezultātā. Tikai pēc tam, kad skolēni uzdevumu izpildījuši un noskaidrojuši, vai tas izdarīts pareizi, skolotājs var jautāt skolēniem, vai viņi sasnieguši stundas rezultātu, lūdzot savu atbildi pamatot ar tikko pildītā uzdevuma rezultātiem. Šajā posmā notiek arī domāšana par mācīšanos. To var veicināt, skolēniem jautājot, ko un kā viņi stundā darīja un kā to varētu nākamreiz izdarīt labāk. Ar šiem jautājumiem varam aktualizēt produktīvākās uzvedības un sadarbības formas, situācijai piemērotākās mācīšanās stratēģijas u. c.

9. Sekmēt pārnesi, vispārināšanu.

Šajā brīdī jaunās zināšanas vai prasmes ir apgūtas. Aktualizējas jautājums, kā novērst aizmiršanu un stiprināt skolēna spēju piekļūt apgūtajām zināšanām vajadzīgā mirklī, kad būs nepieciešams tās izmantot reālās, praktiskās situācijās. Lai zināšanas nostiprinātos un tās lietotu praktiski, jāizpildās vairākiem nosacījumiem, turklāt tas var notikt ne tikai stundas beigās, bet vairāku iepriekš aplūkoto mācību notikumu ietvarā. Apgūtā atkārtošana stundas laikā un nākamajās stundās var būt noderīga prakse, un tā parādīsies kā daļa no "Dot iespēju lietot jaunās zināšanas" un "Sniegt atgriezenisko saiti" mācību notikumiem. Zināšanu pārnese uz citiem kontekstiem, sasaistot apgūto ar citiem mācību priekšmetiem vai dzīves situācijām, var palīdzēt skolēniem saprast, kuros brīžos savos atmiņas apcirkņos meklēt nule gūtās zināšanas vai prasmes. Tas var iespējams jau aktualizācijas daļā, kad pievēršam skolēna uzmanību un sasaistām šodien veicamo ar iepriekšējām zināšanām, kā arī dažādos piemēros un kontekstos, ko dodam piektajā mācību notikumā "Virzīt un atbalstīt mācīšanos". Skolēniem var palīdzēt arī iespēja lietot jauniegūtās zināšanas un prasmes jaunos kontekstos un situācijās. To var veicināt, dodot skolēniem uzdevumus, kuros zināšanas jālieto radošākās vai dzīvei vairāk pietuvinātās situācijās. Izglītības pētnieki norāda, ka visiem mācību notikumiem nav obligāti jārinājas vienā secībā, tāpat arī skolotājam tie visi nav obligāti jāīsteno vienā stundā. Iespējams, atsevišķus notikumus skolēni ir piedzīvojuši jau iepriekšējā stundā un nākamajā pietiek tikai ar īsu atsauci uz iepriekš darīto. Iespējams, ka dažus no mācību notikumiem skolēni var īstenot paši. Tas, cik daudz laika katram notikumam jāvelta, ir cieši saistīts ar to, cik daudz skolotāja atbalsta skolēnam vajadzīgs, lai aprakstītie kognitīvie procesi norisinātos. Ir skolēni un ir situācijas, kad visi tiek galā paši, bet ir tādas, kad skolotāja atbalsts domāšanas procesu veicināšanā ir absolūti nepieciešams, lai skolēni sasniegtu stundas rezultātu un varētu apgūto izmantot turpmāk. Mācību notikumu galvenais mērķis ir stimulēt iekšējos informācijas apstrādes procesus skolotāja vai skolēnu pašu īstenotā mācīšanās procesā.

Apakšnodaļa sagatavota, izmantojot:

- Gagné, R. M., Wager, W. W., Golas, K. C., Keller, J. M., Russell, J. D. (2007). *Principles of Instructional Design, 5th Edition*, pp. 192–206.
- Driscoll, M. P. (2000). *Psychology of Learning for Instruction, 2nd Edition*, pp. 363–370.

DEVĪNI MĀCĪBU NOTIKUMI STUNDĀ

(pēc R. Gaņjē "Principles of Instructional Design", 2005)

Mācību notikums	Mērķis skolēnam	Tādēļ es – skolotājs	Pārliecinies!	Iespējamie metodiskie paņēmieni
Pievērst uzmanību	<i>Sagatavoties uz- tvert jauno infor- māciju, koncentrē- jot uz to uzmanību.</i>	<i>Mērķtiecīgi piesaistu skolēnu interesi, lai skolēni ir gatavi un motivēti mācīties. ("Izmetu āķi".)</i>	<ul style="list-style-type: none"> Vai "āķis" pievērs uzmanību tieši stundas tematam, stundas sasniedzamajam rezultātam? Vai "āķa" ilgums ir līdzsvarā ar pārējiem stundas notikumiem? (Vai tas nav pārlietu garš, īss?) 	<ul style="list-style-type: none"> Interesants fakts; pārsteigums; dilemma; problēma, ko risināt; jautājumi, kas rosina domāt par stundas tematu vai sasniedzamo rezultātu; u. c.
Pārrunāt sasnie- dzamos rezultātus (SR)	<i>Aktivizēt kognitīvās kontrolas procesus, rosināt motivāciju mācīties, gūt iespē- ju pārraudzīt savu mācīšanos.</i>	<i>Pārrunāju ar sko- lēniem stundas/ stundu cikla sasnie- dzamos rezultātus, ko skolēni darīs, lai tos sasniegtu, un kā viņu sniegumu vērtēs. Pārliecinos, vai un kā skolēni to ir sapratuši.</i>	<ul style="list-style-type: none"> Kā es skolēniem izskaidrošu sasniedzamos rezultātus? Kā es pārliecināšos, ka viņi to ir uztvēruši, sapratuši un "pieņēmuši par saviem"? Vai un kā šos SR skolēni saistīs ar tematu kopumā? Vai skolēni iesaistās SR izvirzīšanā? Kā skaidrošu SR nozīmi – vērtību – saistībā ar mācību jomu un dzīvi kopumā? Vai skolēniem ir skaidrs, kā šie SR tiks sasniegti? Vai skolēniem ir skaidrs, kādēļ šos SR ir būtiski sasniegt? 	<ul style="list-style-type: none"> Skolotājs pastāsta, ko stundā darīs, skolēni klausās un secina, kādi tādēļ varētu būt stundā sasniedzamie rezultāti; skolēniem jautā, kur SR noderētu ārpus skolas; SR ar izlaistiem vārdiem – skolēni min, kam vajadzētu būt tukšajās vietās, pamato savu izvēli; kā varam zināt, ka kāds šo SR zina/prot labi? SR vērtēšanas kritēriju izpēte; skolēni paši izvirza un formulē SR; u. c.
Aktivizēt iepriekšējās zināšanas	<i>Pārnest ar jauno informāciju saistī- tās priekšzināšanas no ilgtermiņa uz īslaicīgo atmiņu, lai veidotu saistīti, saskatītu kopsaka- rības, pilnveidotu vai pārveidotu eso- šos priekšstatus.</i>	<i>Gatavojoties jaunās informācijas uztve- rei, rosinu un palidzu skolēniem atsaukt atmiņā, ko viņi jau zina un prot saistībā ar jauno mācību saturu. (Jo nekad nav tā, ka tu nezini pilnīgi neko.)</i>	<ul style="list-style-type: none"> Kā pārliecināšos par to, ko skolēni jau zina un prot? Kā atsaukšu atmiņā iepriekšējās zināšanas? Kā noteikšu, vai un kādi pa-reizi vai aplami priekšstati par stundas tematu skolēniem jau ir? 	<ul style="list-style-type: none"> Domu karte ("zirkelis") ar jau zināmo, kas vēlāk tiek papildināts; teksts / video / audio + zinu, jautājums, gribu uzzināt; Venna diagramma; zināšanu diagnostika; jautājumi par jauno tematu; aplamo priekšstatu "atmaskoša-na"; u. c.
Piedāvāt jauno informāciju	<i>Uztvert jauno saturu.</i>	<i>Organizēju pro- cesu, kurā skolēni iepazīstas ar jauno informāciju.</i>	<ul style="list-style-type: none"> Kas man jāiemāca? (Fakti? Jēdzieni? Noteikumi? Proce-dūras? Stratēģijas?) Kā organizēšu mācīšanos tā, ka skolēni ar modeļu un pie-mēru palīdzību līdz izpratnei par jēdzieniem, noteikumiem, procedūrām nonāk paši? Kā nodrošināšu jaunā satura apguvi tā, lai skolēni to var aptvert soli pa solim? 	<ul style="list-style-type: none"> Patstāvīgs darbs ar tekstu, audio, video, attēliem; gadījuma analīze; sakarību meklēšana starp dažādiem piemēriem; simulācija; kādas konkrētas problēmas risināšana; patstāvīgi darbojoties un pašiem atklājot likumsakarības; u. c.
Virzīt un atbalstīt mācīšanos	<i>Sagatavot informā- ciju saglabāšanai ilgtermiņa atmiņā.</i>	<i>Sniedzu skolēniem atbalstu, kas dod iespēju apgūt jauno informāciju, un vaja- dzīgos resursus.</i>	<ul style="list-style-type: none"> Kā es skolēniem palīdzēšu atpazīt pazīmes, saskatīt saka-rības, atšķirt būtiskāko? Kādas stratēģijas viņam nepieciešamas, lai tiktu galā ar uzdevumiem? 	<ul style="list-style-type: none"> Daudzveidīgi uzdevumi un iespēja skolēniem izvēlēties, kā mācīties (domu kartes, lomu spēles, vizuali-zācijas u. c.); stratēģiju atgādņu izmantošana; piemēru un pretpiemēru šķiroša-na/rādīšana;

Mācību notikums	Mērķis skolēnam	Tādēļ es – skolotājs	Pārliecinies!	Iespējamie metodiskie paņēmieni
Virzīt un atbalstīt mācīšanos			<ul style="list-style-type: none"> Kā šīs stratēģijas iemācīšu vai stiprināšu? Kādu atbalstu skolēniem sniegšu, lai viņi šī satura apguvē un lietošanā kļūtu arvien patstāvīgāki? (Paraugus, modeļus, piemērus, procesa aprakstus, snieguma līmeņu aprakstus.) Kādu citādu/papildu atbalstu vajadzēs skolēniem ar dažādām mācīšanās vajadzībām? 	<ul style="list-style-type: none"> informācijas apkopošana un novērtēšana; uzdevumu sagatavošana klasesbiedriem; arī mācīšanās procesā sniegtas atgriezeniskās saites izmantošana; u. c.
Dot iespēju lietot jauno informāciju	Sniegt organizētu atbildi	<i>Piedāvāju jautājumus, uzdevumus, kas rosina skolēnus lietot jauno informāciju un tādejādi veidot dziļu izpratni/attīstīt prasmes.</i>	<ul style="list-style-type: none"> Vai skolēnam nepieciešams jauno informāciju saistīt ar jau iepriekš zināmo? Vai piedāvāju skolēnam jauno informāciju lietot jaunā situācijā? Vai uzdevums ir skolēnam aktuāls un reālajai pasaulei pietuvināts? Vai skolēniem jāizmanto augstāko domāšanas līmeņu prasmes? Vai skolēnam tiek dota iespēja apgūto lietot patstāvīgi? 	<ul style="list-style-type: none"> Sakarību meklēšana starp jauno informāciju un jau iepriekš zināmo; jaunās informācijas pārvēršana atšķirīgos formātos dažādiem mērķiem; jaunās informācijas izmantošana reālās problēmsituācijās; u. c.
Sniegt atgriezenisko saiti (AS)	Pārliecināties par snieguma kvalitāti un to uzlabot. (Nostiprināt saikni starp problēmu un atbilstošu risinājumu/situāciju un adekvātu reakciju/jautājumu un atbildi.)	<i>Nodrošinu mācību procesā (ne tikai temata beigās) uz izaugsmi vērstu atgriezenisko saiti un iespēju skolēnam to izmantot, lai uzlabotu savu darbu.</i>	<ul style="list-style-type: none"> Kad skolēnam visvairāk ir nepieciešams saņemt AS? Par kuru SR daļu AS būs? Kurš un kad to sniegs? Kad un kā skolēns AS izmantos? Kā es zināšu, ka AS skolēniem bijusi efektīva? 	<ul style="list-style-type: none"> Skolotājs sniedz atgriezenisko saiti skolēnam vai skolēns skolēnam, piemēram, paslavē-pajautā-piedāvā formātā; atbildot uz jautājumiem: 1) kas bija mērķis? 2) kāds šobrīd ir mans sniegums attiecībā pret mērķi? 3) kas man vēl būtu jādara, lai savu sniegumu uzlabotu? skolēnu pašvērtējums vai savstarpējais vērtējums, izmantojot snieguma līmeņu aprakstu; izmantojot <i>Socratic</i>, <i>Padlet</i>, balsošanas pultis u. c. digitālus rīkus; u. c.
Novērtēt sniegumu	Gūt informāciju par snieguma kvalitāti.	<i>Nodrošinu skolēnu snieguma izvērtēšanu attiecībā pret izvirzītajiem sasniežamajiem rezultātiem un refleksiju par savu mācīšanos.</i>	<ul style="list-style-type: none"> Kādā veidā un formā novērtēšu, vai skolēns sasniedzis sasniežamos rezultātus? Kā skolēns uzzinās, ko novērtējums nozīmē? Kā skolēns reflektēs par savu sniegumu un mācīšanās procesu? 	<ul style="list-style-type: none"> “Izejas bilete” ar kompleksu uzdevumu, kas pārbauda visu SR; īsa raksts; atbilde uz jautājumu; skolēns pats izvēlas, kā demonstrēt SR, un pierāda to, izmantojot snieguma līmeņu aprakstu; jautājumi, kas skolēnu rosina reflektēt par savu sniegumu un mācīšanās procesu (ko sasniedza, ko ne, kāpēc, ko un kā citreiz darītu, kas pašam bija nozīmīgākais šajā stundā, ko jaunu uzzināja par sevi u. c. atkarībā no stundas SR); u. c.
Sekmēt pārnesi, vispārīnāšanu	Nostiprināt apgūta satura atceršanās iespēju nākotnē.	<i>Aicinu apgūto saistīt ar reālo dzīvi, citiem mācību priekšmetiem.</i>	<ul style="list-style-type: none"> Kā rosināsi domāt par to, kur vēl tikko apgūtais noder? Kā mudināsi skolēnus tikko apgūto lietot citās situācijās? 	<ul style="list-style-type: none"> Klases diskusija; sadarbībā ar citu mācību priekšmetu skolotājiem jaunās informācijas izmantošana citā stundā; prāta vētra; pētījums; intervija; u. c.

3. Kā summātīvi vērtēt skolēnu sniegumu?

Padziļinātajā kursā nozīmīgi plānot vērtēšanu, domājot par diviem vērtēšanas veidiem – formatīvo un summātīvo vērtēšanu. Šajā nodaļā vairāk pievērsta uzmanība summātīvās vērtēšanas plānošanai.

3.1. Summatīvā vērtēšana kursā

Vērtēšanā, tāpat kā mācīšanās, plānošana jāsāk ar sasniedzamo rezultātu identificēšanu un atlasī. Šajā gadījumā tas nozīmē sākt ar redzējumu par kursa summātīvo (nobeiguma vērtēšanas darbu) vērtēšanas plānu – cik daudzi un kāda veida pārbaudes darbi skolēnam būs jāveic, lai iegūtu apliecinājumu par to, kādā mērā skolēns apguvis nozīmīgākos sasniedzamos rezultātus katrā tematā un kursā kopumā.

Kursa summātīvās vērtēšanas plāns

Neatkarīgi no tā, vai skolotājs, mācot padziļināto kursu, īsteno piedāvāto kursa programmas paraugu vai veido pats savu, ir svarīgi vērtēšanas plānošanu sākt ar detalizētu standarta sasniedzamo rezultātu izpēti. Skolotājam jāatlasa nozīmīgākie standarta sasniedzamie rezultāti katrā tematā, kursā kopumā un jāstrukturizē summātīvā vērtēšana visam kursam. Kursa summātīvās vērtēšanas plāns paredz skolotājam plānot un savstarpēji saskaņot četras dimensijas – kursa saturu (standarta sasniedzamos rezultātus), atbilstošu pārbaudes darba veidu, paredzēto laiku konkrētā satura apguvei un attiecīgi katra nobeiguma darba svaru kursa kopējā vērtējumā.

Jautājumi kursa summātīvās vērtēšanas plānošanai:

- 1. Saturs.** Kuri ir būtiskākie sasniedzamie rezultāti katrā tematā? Kuri sasniedzamie rezultāti ir saturiski ļoti nozīmīgi kursa apguvei, t. sk., nav apgūti optimālajā kursā? Kuri sasniedzamie rezultāti vairs netiek apgūti citos tematos? Kuru sasniedzamo rezultātu apguve nodrošina veiksmīgu nākamo tematu apguvi? Vai ir kādi sasniedzamie rezultāti, kuri ir tik nozīmīgi, lai tos vajadzētu vingrināt un pārbaudīt dažādos tematos atkārtoti (īpaši domājot par konkrētu prasmju apguvi)?
- 2. Vērtēšanas paņēmieni.** Kādi būtu piemērotākie pārbaudes darba veidi katra temata būtiskākajiem sasniedzamajiem rezultātiem? Vai ir kādas kompleksas prasmes, apjomīgi darbi, kas būtu jāvērtē atsevišķi? Vai un kādi ir programmas paraugā piedāvātie vērtēšanas darbu piemēri vai kursa apguves prasības?
- 3. Laiks.** Kāds ir katra temata apguvei piedāvātais laiks (cik stundas)? Vai temats ir saturiski apjomīgs un to nepieciešams dalīt un vērtēt pa daļām? Kādi ir piekļuves nosacījumi valsts pārbaudes darbam? Kuru tematu apguves laikā skolēns šos uzdevumus paveiks?
(Ierasti informācija pedagogam par skolēna piekļuves nosacījumu izpildi Valsts izglītības satura centram ir jāsniedz līdz martam.)
- 4. Vērtējuma svars.** Atbilstoši sasniedzamo rezultātu nozīmībai un laikam, kas tiks pavadīts, mācoties konkrēto saturu, – kāds ir proporcionāli katra pārbaudes darba svars kursa kopējā vērtējumā?

Kursa vērtēšanas plāna pieeja kursam Svešvaloda II:

Skolotājs atbilstoši sasniedzamajam rezultātam katrā tematā izvēlas uzdevumu un vērtēšanas formu (mutiski, rakstiski, praktiski vai kombinēti). Summatīvi obligāti noteikts vērtēt tikai eksāmena piekļuves nosacījumu darbus. Būtiska uzdevumu daļa ir vērtēšanas kritēriji, saskaņā ar kuriem iespējams izvērtēt snieguma kvalitāti. Ja skolēns var demonstrēt sniegumu dažādās kvalitātes gradācijās, tad ir svarīgi veidot snieguma aprakstu (SLA) attiecībā pret būtiskiem kritērijiem. Kritēriju izstrādē un vērtēšanā var iesaistīt skolēnus, lai pilnveidotu viņu pašvadītas mācīšanās prasmes.

3.2. Temata nobeiguma vērtēšanas darbi

Nobeiguma pārbaudes darba izstrāde ir sarežģīts process, kurā skolotājam gan jāpārziņ valsts un skolas summatīvās vērtēšanas prasības, gan jāprot izstrādāt uzdevumi, vērtēšanas kritēriji, lai iegūtu pēc iespējas precīzākus datus par skolēna mācīšanās rezultātu noteiktā posmā. Šajā nodaļā piedāvājam atgādnis nobeiguma darba izstrādei un piemērus, kāds var būt temata vai tā daļas nobeiguma darbs, vērtēšanas kritēriji un pēc aprobācijas skolēnu atbilžu paraugi. Savukārt nobeiguma darba izstrādes teorētiskās nostādnes detalizēti skaidrotas metodiskajos ieteikumos “Skolēnu mācību sasniegumu summatīvā vērtēšana”, šī materiāla izpēte var palīdzēt skolotājam stiprināt izpratni un pārliecību par vērtēšanas darbu korektu izstrādi.

Nobeiguma darba izstrādes nozīmīgākie un juridiski saistošie principi ir definēti vispārējās vidējās izglītības standarta 4. nodaļā un Ministru kabineta noteikumos Nr. 549 “Grozījumi Ministru kabineta 2019. gada 3. septembra noteikumos Nr. 416 “Noteikumi par valsts vispārējās vidējās izglītības standartu un vispārējās vidējās izglītības programmu paraugiem””, vienlaikus jāņem vērā, ka katra izglītības iestāde šos noteikumus pielāgo, precīzē savā vērtēšanas kārtībā.

Nobeiguma pārbaudes darba izstrādes pamatprincipi

Pasaulē vērtēšanas praksē atzīti un skolotājiem arī līdz šim zināmi ir trīs pamatprincipi, kas būtu jāņem vērā, izstrādājot jebkuru summatīvu pārbaudes darbu:

- ticamība (*angl. validity*),
- drošums (*angl. reliability*),
- taisnīgums (*angl. fairness*).

Ticamība rāda, cik lielā mērā iegūstot pierādījumus vērtēšanas darbs ļauj secināt par apgūto tematā (kursā). Nobeiguma darba mērķis ir novērtēt un dokumentēt skolēna sniegumu attiecībā pret mācību priekšmeta standartu.

Drošums raksturo pārbaudes darba stabilitāti. Pārbaudes darbs ar augstu drošuma pakāpi dod rezultātus, kas būtiski nemainās, ja šo pašu darbu veic atkārtoti, ja to veic citos apstākļos vai ja to vērtē cits vērtētājs.

Savukārt taisnīgums vērtēšanas procesā nodrošina visiem skolēniem vienādas iespējas parādīt savu labāko sniegumu, un skolēniem bija nodrošināta iespēja apgūt plānotos sasniedzamos rezultātus mācību laikā.

Summatīvās vērtēšanas principi ir savstarpēji saistīti, proti, lai pārbaudes darbs būtu ticams, tam ir jābūt arī drošam. Taču drošums nav atkarīgs no ticamības, pārbaudes darbs var būt drošs arī tad, ja tas nav ticams jeb iegūtajiem rezultātiem var būt augsta stabilitāte, bet tajā pašā laikā tas var neatbilst pārbaudes darba mērķiem.¹⁰ Tāpat arī taisnīgums nav īstenojams, ja nav ievēroti drošuma principi.

Ja skolotājam nepieciešams padziļinātāk izprast šos vērtēšanas principus, noderīgs ir jau iepriekš minētais metodiskais materiāls “Skolēnu mācību sasniegumu summatīvā vērtēšana” vai Džordža Betela grāmata “Rokasgrāmata pārbaudes darbu veidotājiem”.

Šajā materiālā piedāvājam skolotājam atgādni par vērtēšanas principiem, kuru skolotājs var izmantot pašpārbaudei izstrādājot pārbaudes darbus.

¹⁰ Betels, Dž. *Rokasgrāmata pārbaudes darbu veidotājiem*. Rīga, IZM Izglītības sistēmas attīstības projekts. 2003.

Nobeiguma pārbaudes darba izstrāde. Jautājumi skolotājam pašpārbaudei

TICAMĪBA

- Vai darbā tiek pārbaudīts mācību priekšmeta standartā un mācību programmā definētais apgūstamais mācību saturs?
- Vai darbs atbilst tam, kādas ir paredzētās satura (zināšanas, prasmes) proporcijas standartā un mācību procesa laikā?
- Vai pārbaudes darbs piedāvā dažādu izzīņas darbības līmeņu uzdevumus noteiktās proporcijās?
- Vai uzdevumi ir izglītības standartam, posmam atbilstošas grūtības pakāpes?
- Cik lielā mērā izvēlētais vērtēšanas paņēmiens ļauj iegūt pierādījumus par skolēnam plānotajiem sasniežamajiem rezultātiem?

DROŠUMS

- Vai pārbaudes darbā ir pietiekošā skaitā, apjomā piedāvāti uzdevumi, lai iegūtu drošus rezultātus?/Vai skolēnam ir dota pietiekoša, atkārtota iespēja demonstrēt, ko viņš ir apguvis?
- Vai testelementi (uzdevumi) atbilst skolēna spēju līmenim? (Vai uzdevumi nav par vieglu vai par grūtu?)
- Vai vērtēts tiek apgūtais konkrētā mācību priekšmeta saturs? (Piemēram, vai nevērtēju valodu, gramatiku, lai gan pārbaudes darbs ir par vēstures saturu.)
- Vai ir izmantoti dažādu testelementu veidi (uzdevumi) atbilstoši sasniežamajiem rezultātiem? (Piemēram, zināšanas, izpratni drošāk ir mērīt ar atbilžu izvēles uzdevumiem.)
- Vai vērtēšanas kritēriji ir konkrēti, skaidri un, tos izmantojot, darbu varētu novērtēt arī kāds cits priekšmeta skolotājs?

TAISNĪGUMS

- Vai visiem skolēniem būs/ir vienādas iespējas parādīt savu labāko sniegumu?
- Vai pārbaudes darba izpildei ir atvēlēts pietiekošs laiks?
- Vai pārbaudes darbu uzdevumu instrukcijas ir skaidras, nepārprotamas, skolēnam saprotamas? T. sk., vai nav lietota nevajadzīgi sarežģīta valoda?
- Vai uzdevumos nav ietverti diskriminējoši konteksti, lieka informācija vai termini, kurus skolēni mācību procesā nav apguvuši?
- Vai es pārbaudes darbā mēru/pārbaudu to, ko esmu mācījis (t. sk., vai skolēnam ir bijusi iespēja vingrināties prasmēs, kuras pārbaudu)?

Nobeiguma pārbaudes darba veidošana un piemērs

Pārbaudes darbu plānošana var notikt dažādās detalizācijas pakāpēs – atkarībā no pieejamā laika, situācijas un skolotāja mērķiem. Ierasti, izstrādājot pārbaudes darbu, tiek aprakstīti un ņemti vērā vismaz četri elementi: sasniežamais rezultāts (vai vērtēšanas indikators), izzīņas darbības līmenis (pēc SOLO taksonomijas), uzdevumi (testelementi) un vērtēšanas kritēriji. Šos pārbaudes darbu raksturojošos elementus skolotājs apraksta pārbaudes darba specifikācijā, citkārt sauktā arī par pārbaudes darba matricu. Skolotājam pārbaudes darba specifikācija, matrica palīdz pašam pārraudzīt kvalitāti, jau plānošanas laikā fiksēt atbilstību vērtēšanas principiem un MK nosacījumiem. Tāpat, izmantojot šo pārbaudes darba specifikāciju, skolēna sniegumu var vērtēt arī cits mācību priekšmeta skolotājs.

Sasniežamais rezultāts vai indikators	Uzdevums (testelements)	Vērtēšanas kritēriji un punkti	SOLO (izzīņas darbības līmenis)
<i>Ko tieši es vēlos pārbaudīt, mērīt?</i>	<i>Kas būs vislabākais veids, lai iegūtu korektus datus par skolēnu sniegumu? Kādi uzdevumi man tāpēc jāpiedāvā?</i>	<i>Kā varēšu novērtēt, vai un kādā kvalitātē skolēns apguvis iecerēto?</i>	<i>Kā nodrošināšu, lai skolēniem būtu dažāda izzīņas līmeņa uzdevumi, kas atbilst vēlamajām proporcijām?</i>

Izvēloties pārbaudes darba uzdevumus un līdzsvarojot to dziļumu pārbaudes darba ietvaros, ieteicams veidot nobeiguma vērtēšanas darbu, lai vidēji 40 % no piešķirto punktu īpatsvara dotu skolēnam/audzēknim iespēju demonstrēt savu sagatavotību pirmajā apguves līmenī, kas nepieciešams sekmīgas atzīmes iegūšanai. Vidēji 26 % no piešķirto punktu īpatsvara

ir ieteicams nodrošināt līmenim “turpina apgūt”, kas rada pamatu komplekso sasniedzamo rezultātu dziļākai un patiesākai izpratnei. Attiecīgi vidēji 20 % un 14 % piešķirto punktu īpatsvaru nodrošina līmeņiem “apguvis” un “apguvis padziļināti”. Kopumā, lai nodrošinātu sabalansēto vērtēšanas darbu, lielāko piešķirto punktu īpatsvaru piešķir snieguma līmeņiem, kuri vislabāk atbilst skolēniem/audzēkņiem. Praktiski tas nozīmē, ka klasēs, kurās ir skolēni/audzēkņi ar augstu sniegumu, ir ieteicams palielināt piešķirto punktu īpatsvaru līmeņiem “apguvis” un “apguvis padziļināti”.

Tālāk sekos nobeigumu pārbaudes darba piemēri 5. tematā “Informācijas sintēze (stenda referāts)” un 6. tematā “Izteiktā viedokļa pamatojums”.

Informācijas sintēze (stenda referāts)

Izvēlēti divi dažādi stenda referātu uzdevumi un darbu paraugi.

Vērtēšanas kritēriji/Multimodāls darbs

Vērtēšanas kritēriji	Snieguma apraksts, punkti			
	Patstāvīgs lietotājs Vidējais līmenis 1 punkts	Patstāvīgs lietotājs Augsts vidējais līmenis 2 punkti	Patstāvīgs lietotājs Gandrīz augstākais līmenis 3 punkti	Prasmīgs lietotājs Augstākais līmenis 4 punkti
Saturs (pētījuma jautājums, informācijas analīze, secinājumi)	Iekļautā informācija daļēji atklāj pētījuma būtību ar mērķi un formulētu problēmu/pētījuma jautājumu. Secinājumi daļēji izriet no iegūtajiem rezultātiem un ir aprakstoši.	Iekļautā informācija atklāj pētījuma būtību ar mērķi un formulētu problēmu/pētījuma jautājumu. Formulēti secinājumi, kas izriet no iegūtajiem rezultātiem un liecina par informācijas apkopojumu.	Iekļautā informācija atklāj un attīsta pētījuma būtību ar skaidru mērķi un formulētu problēmu/pētījuma jautājumu, pētījuma metodi un rezultātiem. Formulēti patstāvīgi secinājumi, kas atbilst pētījuma jautājumam un liecina par informācijas apkopojumu un salīdzinājumu.	Iekļautā informācija pilnībā atklāj pētījuma būtību ar skaidru mērķi, atbilstoši formulētu problēmu/pētījuma jautājumu, pētījuma metodi un rezultātiem. Formulēti patstāvīgi un analītiski secinājumi, kas pilnībā atbilst pētījuma jautājumam un liecina par informācijas analīzi un iegūto rezultātu interpretāciju.
Multimodalitāte un vizuālie līdzekļi	Izmantoti dažādi informācijas pasniegšanas līdzekļi, kas daļēji atbalsta satura izklāstu. Multimodālās izteiksmes materiāli, teksta izkārtojums, noformējums un vizuālie līdzekļi daļēji atbilst produkta saturam.	Atbilstoši satura izklāstam izmantoti un kombinēti dažādi informācijas pasniegšanas līdzekļi. Multimodālās izteiksmes materiāli, teksta izkārtojums, noformējums un vizuālie līdzekļi atbilst produkta saturam.	Mērķtiecīgi un atbilstoši satura izklāstam izmantoti un integrēti dažādi informācijas pasniegšanas līdzekļi. Multimodālās izteiksmes materiāli, teksta izkārtojums, noformējums un vizuālie līdzekļi palīdz uztvert produkta saturu.	Mērķtiecīgi un atbilstoši efektīvam satura izklāstam izmantoti, pārlicinoši kombinēti un integrēti dažādi informācijas pasniegšanas līdzekļi. Multimodālās izteiksmes materiāli, teksta izkārtojums, noformējums un vizuālie līdzekļi ir saistoši un palīdz uztvert produkta saturu.

Vērtēšanas kritēriji	Snieguma apraksts, punkti			
	Patstāvīgs lietotājs Vidējais līmenis 1 punkts	Patstāvīgs lietotājs Augsts vidējais līmenis 2 punkti	Patstāvīgs lietotājs Gandrīz augstākais līmenis 3 punkti	Prasmīgs lietotājs Augstākais līmenis 4 punkti
Organizācija	Produkta elementi ir daļēji saistīti. To izkārtojums daļēji atbilst satura izklāstam.	Produkta elementi ir saistīti, ar skaidru domas izvērsumu. To izkārtojums atbilst satura izklāstam.	Produkta elementi ir saskaņoti un loģiski saistīti, ar skaidru domas izvērsumu. To izkārtojums pilnībā atbilst satura izklāstam.	Produkta elementi ir līdzsvaroti, saskaņoti un loģiski saistīti, ar skaidru domas izvērsumu. To izkārtojums palīdz uztvert produkta saturu/atvieglo satura izklāsta uztveri.
Prasme iesaistīties dialogā/ polilogā, prezentējot produktu	Prot iesaistīties diskusijā/polilogā tikai ar atbalstu, reti ņem vērā sarunas biedru viedokli. Sniedz īsas konkrētas atbildes, dažreiz pamato ar piemēriem un argumentiem.	Daļēji prot iesaistīties dialogā/ polilogā, cieņpilni izturoties pret sarunas dalībniekiem. Pamato un skaidro savu pozīciju, tomēr atbildēs trūkst pietiekamas precizitātes vai izvērsuma.	Prot iesaistīties dialogā/polilogā, cieņpilni izturoties pret sarunas dalībniekiem. Precīzi atbild uz jautājumiem. Pamato un skaidro savu pozīciju ar atbilstošiem un izvērstiem argumentiem.	Prot efektīvi iesaistīties dialogā/ polilogā, cieņpilni izturoties pret sarunas dalībniekiem. Brīvi un precīzi atbild uz jautājumiem. Pamato un skaidro savu pozīciju ar pārliecinošiem un izvērstiem argumentiem.
Valodas lietojums	Valoda ir daļēji skaidra, valodas līdzekļu izvēle ir daļēji atbilstoša produkta saturam un saziņas situācijai.	Valoda pārsvarā ir skaidra, tā liecina par atbilstošu valodas līdzekļu izvēli.	Valoda ir skaidra un pamatā precīza, tā liecina par prasmīgu un mērķtiecīgu valodas līdzekļu izvēli.	Valoda ir skaidra un precīza, tā liecina par prasmīgu, mērķtiecīgu un saziņas situācijai piemērotu valodas līdzekļu izvēli.

Vērtēšanas kritērijs: piemēros netiek vērtēta dalībnieka prasme iesaistīties dialogā/polilogā darba prezentēšanas laikā.

Skolēnu stenda referātu piemēri un to vērtējums kursā Svešvaloda II (angļu valoda)

1. paraugs

Sasniedzamais rezultāts: Skolēns veic kvantitatīvu un kvalitatīvu pētījumu par sabiedrībā aktuālu tēmu, kas saistīta ar izlasīto grāmatu, un ataino pētījuma rezultātus akadēmiskā stenda referātā.

Uzdevuma nosacījumi

1. Formulēts darba nosaukums, norādīts autors, klase un skola.
2. Formulēts darba mērķis un pētījuma jautājums, iedvesmojoties no izlasītās grāmatas.
3. Pamatota pētījuma nepieciešamība/aktualitāte.
4. Ievadā aprakstīts teorētiskais pamatojums.
5. Norādītas pētījuma metodes.
6. Veikta informācijas ievākšana no uzticamiem avotiem un informācijas analīze – lai atbildētu uz pētījuma jautājumu (esošu pētījumu un rakstu analīze, aptaujas un intervijas, lai ievāktu jaunus datus).
7. Informācija atainota, izmantojot divas modalitātes – tekstu un vizuālo materiālu (grafikus, attēlus, tabulas u. c.).
8. Veikti secinājumi.
9. Atsauces noformētas atbilstoši prasībām.
10. Stenda referāts noformēts atbilstoši prasībām.

Stenda referāta noformēšanas prasības

- Darba izmērs – A1 formāts (iesniedz PDF formātā atbilstošā izmērā drukāšanai).
- Darba daļas izkārtotas secīgi un loģiski (nosaukums, pētījuma jautājums, autors, klase, skola, ievads, izmantotās metodes, pētījuma rezultāti, secinājumi, atsauces).
- Virsrakstiem jāpalīdz orientēties darbā.
- Papīrs var būt novietots vertikāli (informācija jāataino 2–3 kolonnās) vai horizontāli (informācija jāataino 3–4 kolonnās).
- Teksts jāizlīdzina, jāveido vienmērīgas atstarpes un rāmis (lai teksts nebūtu pie pašas malas).
- Jāievēro informācijas atainošanas šabloni un vizuālo materiālu izvietojums (horizontālas, vertikālas vai diagonālas simetrijas radīšanai).
- Izmantot 2–3 krāsas, izvēlēties gaišu fonu un tumšus burtus.
- Izmantot ne vairāk kā divus burtu stilus un izmērus. Burtu izmēram jābūt tādām, lai teksts būtu salasāms.
- Grafikiem, tabulām un attēliem u. c. jābūt ar virsrakstiem un atsaucēm (ja tie nav pašu veidoti). Jāizmanto divdimensionāls grafiskais noformējums.
- Jāizvēlas akadēmiskais valodas stils, bet valodai jābūt lasītājam viegli uztveramai. Driķst lietot pirmo personu (“es” formu), saglabājot akadēmisku stilu.

Prezentācija

1. Veidot lifta runu (elevator pitch), lai iepazīstinātu ar savu pētījumu un ieinteresētu uzdot jautājumus.
2. Atbildēt uz citu cilvēku jautājumiem.

1. skolēna darbs. *The effects of social isolation on adolescents and adults*

The effects of social isolation on adolescents and adults

How does social isolation affect adolescents versus adults?

Introduction

Social isolation is an objective lack of social relationships or infrequency of social contact (1), that can be caused by many different factors, including physical distancing measures. When Covid-19 hit, people had to stay at home and reduce their social contact with others, causing many physical as well as mental health issues, especially noticeable in adolescents (people ages 10 to 19) and older adults. **The aim of this research poster is to better understand the effects of social isolation, how and why they differ between adolescents and adults.**

Methods

The only method used for researching this topic is a case study.

Findings

Loneliness and social isolation

Loneliness and social isolation are different, but related. Loneliness is the feeling of being alone, regardless of the amount of social contact, but social isolation is a lack of social contact, regardless of the emotions experienced. Social isolation can lead to loneliness as well as people can feel lonely without being isolated. (2)

Loneliness can have a specific, unexpected cause, usually, life transitions like the death of a loved one, moving to a new place, getting divorced etc.. This type of loneliness tends to ease with time and eventually disappear completely, not causing many long term effects. Problems can arise, however, when the cause for feeling lonely is an emotional, physical or mental lack of resources (mental health issues, limited mobility, remote location etc.), that prevents people from going out and interacting with others, eventually leading to social isolation.

Causes of social isolation:

- Mental health issues (anxiety, depression, low self-esteem etc.)
- Physical impairments (disabilities, injuries, loss of mobility etc.)
- Abuse
- Loss of loved ones
- Remote location
- Discrimination
- Social media (1)

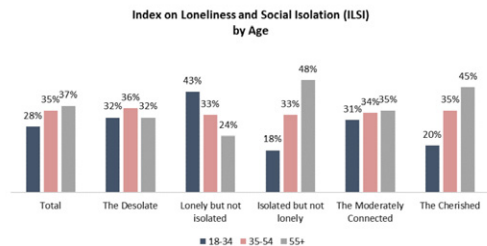
Effects of social isolation:

- Weakened immune system
- Poor sleep quality
- Depression
- Anxiety
- Increased level of stress
- Accelerated cognitive decline
- Obesity
- Unhealthy habits (3)

A survey

The Angus Reid institute conducted a study in 2019 on the connection between loneliness and social isolation where they asked Canadians a variety of questions about their interactions with others. The chart below shows the distribution of three age groups (18-34, 35-54, 55+) in each category.

Most people who felt socially isolated, but not lonely were adults over the age of 55, but most people who felt lonely, but not isolated were people ages 18-34.

The Desolate – isolated and lonely
 The Moderately Connected – neither very isolated nor very lonely (the middle ground)
 The Cherished – neither isolated nor lonely

(4)

Effects of social isolation on adolescents

Adolescence is a time period between childhood and adulthood where children are developing into adults. It is a very important stage of life, because adolescents experience rapid physical, psychological and cognitive growth, that affects how they feel, act, make decisions and interact with others throughout their whole lives. (5)

While their minds are still developing, they are more easily affected and influenced by social isolation. At this age communication and interaction with others is especially important, therefore feelings of loneliness tend to be stronger and social isolation tends to have a bigger impact on their health.

Researchers at the University of Amsterdam and Emma Children's Hospital did a study on the mental health of adolescents in the Netherlands after their lockdown period due to Covid-19. They found that during this period, young people experienced a significant increase in severe anxiety and sleeping problems

An opinion

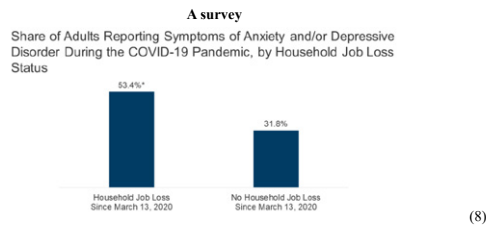
Aya Raji, who was 14 at the start of quarantine says:

« I felt like I was trapped in my own little house and everyone was far away. When you're with friends, you're completely distracted and you don't think about the bad stuff going on. During the beginning of quarantine, I was so alone. All the sad things I used to brush off, I realized I couldn't brush them off anymore.» (6)

Effects of social isolation on adults

In adults, social isolation has the biggest effect on people over 50 years of age. This is because of factors like older people living by themselves, having more, already existing, health problems, chronic illnesses, limited mobility and a lot of others. Approximately one quarter of Americans aged 65 and older are considered to be socially isolated, and a big proportion of adults in the United States report feeling lonely. (7)

During the Covid-19 pandemic, a lot of adults felt excessive amounts of anxiety and/or depressive caused by losing jobs.

(8)

Conclusion

Social isolation affects both a person's mental health, as well as physical health by causing feelings of depression and anxiety, weakening the immune system, increasing the level of stress etc.. The effects are especially seen in adolescents, who are still developing and have a bigger need for social interaction and communication with their peers, that makes them more easily affected by factors like social distancing measures. Older people (over the age of 50) are also strongly affected, because they have more, already existing, health issues and live in circumstances, that tend to make them socially isolated.

References

- (1) Tulane University. Understanding the Effects of Social Isolation on Mental Health.(2020, December 8).
- (2) Centers for Disease Control and Prevention. Loneliness and Social Isolation Linked to Serious Health Conditions.(2021, April 29).
- (3) National Institute on Aging.(2021). Loneliness and Social Isolation – Tips for Staying Connected. National Institute on Aging.
- (4) Angus Reid Institute.(2019, June 17). A Portrait of Social Isolation and Loneliness in Canada today.
- (5) World Health Organization. Adolescent health.
- (6) Goldberg E. (2020, November 12). Teens in Covid Isolation: 'I Felt Like I Was Suffocating'.
- (7) Social Isolation and Loneliness in Older Adults. National Academies.
- (8) Panchal N., et al. (2021). The Implications of COVID-19 for Mental Health and Substance Use.

Darba vērtējums

Kritērijs	Komentārs	Punkti
Saturs (pētījuma jautājums, informācijas analīze, secinājumi)	Pētījuma jautājums ir skaidri formulēts. Veikta informācijas analīze un interpretācija, salīdzinot datus par abām pētījumā iekļautajām vecuma grupām. Tomēr nav veikta jaunu datu ieguve. Secinājumi varētu būt nedaudz plašāki, bet tie ir patstāvīgi veikti un skaidri.	3
Multimodalitāte un vizuālie līdzekļi	Informācija sniegta, izmantojot tekstu un papildu vizuālās uzskates līdzekļus, kas lasītājam atvieglo informācijas uztveršanu. Noformējums atbilst stenda referāta noformēšanas prasībām (ievērots vienots noformēšanas stils, krāsas ir saskaņotas).	4
Organizācija	Darbā iekļauti visi nepieciešamie elementi, kas veido stenda referāta saturu. Atsauces norādītas gan tekstā, gan uzskaitītas. Informācijas izkārtojums ir loģiskā secībā.	4
Prasme iesaistīties dialogā/polilogā	Prasme tiek demonstrēta un vērtēta prezentācijas/uzstāšanās laikā.	
Valodas lietojums	Darbā lietota piemērota akadēmiska valoda, kas skatītājam ir viegli uztverama. Kļūdu faktiski nav.	4

2. skolēna darbs. Professional sport and mental health

PROFESSIONAL SPORT AND MENTAL HEALTH

How do pro-athletes cope with their mental struggles in comparison with Carrie Soto's story from the book *Carrie Soto is back* ?

Introduction

Professional athletes often face intense pressure and high expectations from both themselves and others. This can lead to a range of mental health issues. Being an athlete myself, it is my belief to understand how professional athletes cope with these struggles in order to support their well-being and performance.

The aim of this research is to examine what cognitive struggles professional athletes face and what strategies and resources athletes use to manage their mental health. Also, I may identify potential gaps in the support system that need to be addressed. Overall, the goal of this research is to gain a deeper understanding of the mental health challenges faced by professional athletes and to raise awareness of this issue.

Do you think mental health in athletes is a neglected topic?

Response	Percentage
Yes	~85%
No	~10%
Neither	~5%

I am/was too scared to tell anyone or check in with a doctor but I think I have experienced...

Issue	Percentage
Depression	~85%
Anxiety	~75%
Anything else	~20%

Source: Victoria Garrick's research based on top IV league schools athletes (1).

Two graphs shows the significance of this topic. It is crucial that more than 50% of all questioned athletes have experienced some mental struggles and dealt with them alone.

- Professional athletes often struggle with a **variety of mental health issues**. These struggles can be due to a **number of factors**, including the intense pressure to perform, the fear of injury or career-ending illness and the challenge of adjusting to life after retirement.

One study found (2) that elite athletes experience a higher rate of mental health issues compared to the general population, and that these issues are often ignored and undertreated. Also, it is found that athletes who retired from their sport are at an increased risk for mental health issues. The study says that professional athletes need better mental health support, which includes regular check-ups and access to mental health experts.
- There is a **variety of coping mechanisms** that professional athletes may use to manage mental health struggles: therapy, mindfulness techniques, medication. I have a separate section below describing different tips and more information about it.

Professional athletes may experience a **variety of mental health issues**, including: anxiety, depression, substance abuse, eating disorders, adjustment disorders and sleep disorders (5).

It is important to note that mental health issues can manifest differently in different people, and that not all athletes will experience the same symptoms.

The 4 Cs of Sport Psychology

Athlete psychology encompasses a specific mindset and mental toughness that can also benefit performance in business. Psychologist Peter Clough identifies four key traits of mental toughness that are prevalent in sport psychology and commonly found in successful people (4).

Concentration is the ability to maintain focus on relevant stimuli over a period of time.

Confidence is a general term for belief in one's own abilities. True confidence also means not giving up when things become challenging or do not go as smoothly as one had hoped. Being confident means having solid social skills, being able to speak in public with poise and communicating with others well.

Control is the ability to maintain emotional composure independent of distractions.

Commitment is the ability to continue working toward goals. It is needed to effectively set goals and targets and reliably and consistently achieve them without being distracted.

Mental struggles

Young Carrie and becoming pro-athletes

Lack of motivation and burnout.
Young or teenage athletes can struggle with staying motivated after failures, as they have yet to develop mental resilience and gain life experiences. Injuries may also lead to demotivation.

Overtraining and fatigue.
Coaches may widen training programs after successful results, but limits such as maximum sporting activity per week and day, seasonal rest and tournament limits should be followed for the healthy growth of young athletes. Otherwise overtraining may cause injuries and other issues.

High stress levels before championships.
Stress can negatively impact an athlete's performance and interfere with daily tasks such as social interaction, focus, sleep, eating and overall health.

Results

Athletes psychology

Sports psychology focuses on the study of the relationship between exercise and mental health and the role of physical activity in the prevention and treatment of mental health problems.

Sports psychologists work with athletes recovering from injuries, helping them to manage pain, regain confidence and return to their sport. In addition, sports psychologists work with coaches, teams and organizations to create optimal training and performance environments, as well as to promote positive team dynamics and communication (3).

Stories

Professional athletes

Liza Mūze javelin throw

"The purpose of our life is to continually improve ourselves. When it comes to setting goals, I always aim for the highest goals, which also creates a huge pressure on myself. If the goals are achieved, I feel satisfaction and psychological peace following. If the goal remains unachieved, then I firstly reflect by making self-analysis and after that I revise my plan for the next season."

Gunta Vaičiule 400m, 200m

"Failures fuel my motivation. Athletics has made me mentally stronger by teaching me to differentiate things I can control from those I cannot. It is my ability to recognize my own emotions and work with them instead of letting them control me."

Sindija Bukša 100m, 200m

"Professional sport gave me special emotions and feelings that I could not experience in everyday life. There were moments in my career when I wanted to give up and to be honest, there were A LOT of those moments but I continued believing in my abilities. Listen to yourself only, don't rely on pressure from others."

Becoming professional athletes

Karļina Viduša 400 m/h

"Sport is my anchor that keeps me grounded and drives my ambitions. My biggest mistake was approaching the most significant championship with the wrong mindset. However, now I realize I should have had more faith in my abilities and mental strength."

Sīma Aškinzeze pole vault

"Sport is like a mental game and decisions that you make affect your mental health. Athletics is an individual sport, I am responsible only for myself. It is me against me."

Research methods

To make this research possible I took several steps to dive deep into this topic. Firstly, I made a scientific research summarizing the most common athlete's mental struggles and how relevant this topic is. After that I explored sports psychology and how it affects mindset and implications to real life. After having theory, I decided to get interviews in order to compare them with fictional characters' stories. At the end I analyzed all the information I gathered.

Tips and resources for help

It is important to note that not all coping mechanisms will work for everyone and it is important to find what works best for each individual. It is vital not to hesitate to turn to professional help when needed.

Radical acceptance

The idea is to accept that you cannot change a situation. For example, imagine a tornado is coming your way. Obviously, you cannot do anything to stop the tornado; that is not possible. But if you accept the fact that it is coming, then you can act, prepare and keep yourself safe. Try to define factors that are not possible to change and be responsible only for your own work and things you can control.

The 5 senses

With "The 5 Senses" you run through what each of your senses is experiencing in that moment. As an example, imagine a PTSD flashback comes on in the middle of a class. Stop! Look around you. See the movement of clock's hands. Feel the chair beneath you. Listen to your teacher's voice. Smell the faint aroma of the chalkboard. Chew a piece of gum. Running through your senses will take only a few seconds and will help keep you present and focused on what is real, on what is happening right now.

Be aware

Be aware of your emotions. Try to work with them and understand why you feel something and how it affects you. You will feel more confident by having peace with your mental well-being. Being aware of what you are feeling is as important as treating physical issues. Be a team with your body and mind, not rivalry!

Resources:
Latvian healthcare provides 10 free visits to psychologists for teenagers (below 18 years old). Learn more by visiting <https://www.sveikumsatrs.lv>.
[Helping for children and adolescents 116111](https://www.wondermind.com/)
<https://www.wondermind.com/> (Mental fitness eco-system)
<https://howwefeel.org/> (non-profit organization, which made an app to check in your feelings)

Conclusion

Overall, the impact of professional sports on mental stability can be both positive and negative and it depends on various factors such as the environment, individual personality and personal circumstances. Unfortunately, mental health is a neglected topic in the sports community for most of the time: athletes are pushed to their limits on a daily basis and it is really hard to define when it starts to affect mental health negatively. An author Taylor Jenkins Reid did a great job by portraying a professional tennis player and all of her struggles giving me a chance to compare real life to fictional stories after conducting interviews as answers were similar. I believe more awareness should be put into this topic because there exist strategies, resources and specialists who can help. Athletes need to feel more comfortable to be able to admit and work through their struggles, not to feel pressure. It is in our hands to make this topic more open and more accepted.

References

- Victoria Garrick. (2017, June 2). Athletes and mental health: the hidden opponent. TEDxUSC. Youtube.
- Smith J.C., Hodge D.A. 2011. "Mental Health and Wellness in Elite Athletes". Sports Health: A Multidisciplinary Approach.
- The British psychological society. (2008, March). "International Coaching review". Volume 3 No.1
- Clough P. (2015). "Developing Mental Toughness". London: Strycharczyk D. Kogan Page.
- Carrethers B.T. (2020). "Athletes' substance abuse and mental health". McNair Scholars Research Journal.

References

- Victoria Garrick. (2017, June 2). Athletes and mental health: the hidden opponent. TEDxUSC. Youtube.
- Smith J.C., Hodge D.A. 2011. "Mental Health and Wellness in Elite Athletes". Sports Health: A Multidisciplinary Approach.
- The British psychological society. (2008, March). "International Coaching review". Volume 3 No.1
- Clough P. (2015). "Developing Mental Toughness". London: Strycharczyk D. Kogan Page.
- Carrethers B.T. (2020). "Athletes' substance abuse and mental health". McNair Scholars Research Journal.

Darba vērtējums

Kritērijs	Komentārs	Punkti
Saturs (pētījuma jautājums, informācijas analīze, secinājumi)	Veiksmīgi pamatota tēmas aktualitāte. Skaidri formulēts pētījuma jautājums. Ieguldīts liels darbs un veikta reāla datu ieguve ar interviju palīdzību, kā arī informācijas analīze un interpretācija, salīdzinot grāmatas varoni un reālas sportistes pirms un pēc kļūšanas par profesionālēm. Secinājumos varētu būt iekļauta precīzāka atbilde uz pētījuma jautājumu. Kopumā vērtīgs un praktiski izmantojams darbs.	4
Multimodalitāte un vizuālie līdzekļi	Informācijas pasniegšanā izmantots teksts un citi vizuālie uzskates līdzekļi, kas pārsvarā palīdz informācijas uztverē. Sportistu fotogrāfijas padara informāciju personiskāku. Noformējums pārsvarā atbilst stenda referāta noformēšanas prasībām (ievērots vienots noformēšanas stils, krāsas ir saskaņotas), bet atsevišķās vietās ir par daudz teksta (rezultātu sadaļā).	3
Organizācija	Darbā iekļauti visi nepieciešamie elementi, kas veido stenda referāta saturu, atsauces norādītas gan tekstā, gan uzskaitītas, bet nav skaidrs, kāpēc tās neatrodas vienuviet. Informācijas izkārtojums ir pārsvarā loģiskā secībā. Nav skaidrs, kāpēc par metožu izvēli tiek stāstīts pēc pētījuma rezultātiem.	3
Prasme iesaistīties dialogā/polilīgā	Prasme tiek demonstrēta un vērtēta prezentācijas/uzstāšanās laikā.	
Valodas lietojums	Darbā izmantota piemērota akadēmiskā valoda, kas ir viegli uztverama lasītājam. Lai gan lietota "es" forma (kas ir pieļaujams), tas nemazina valodas piemērotību auditorijas vajadzībām. Vērojamas dažas valodas kļūdas.	3

2. paraugs

Sasniedzamais rezultāts: Skolēns veic kvantitatīvu un kvalitatīvu pētījumu, kombinē un integrē dažādus informācijas avotus un reprezentācijas veidus svešvalodā, lai pārliecinoši argumentētu un pierādītu savu viedokli.

<p>Uzdevums</p> <ul style="list-style-type: none"> • Radīt stenda referātu par sev aktuālu un sabiedrībā nozīmīgu tēmu. • Noformēt analītisku tekstu, kas atbild uz izlasītā literārā darba izpētes jautājumu, un formulēt secinājumus atbilstoši stenda referāta prasībām. • Darba izstrādes procesa laikā, pamatojoties uz drošiem informācijas avotiem un izmantojot datu vizualizāciju, atsauces uz avotiem, kā arī ilustrējošus piemērus, integrēt tekstuālos un grafiskos līdzekļus. 	<p>Uzdevuma nosacījumi</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Definēta darba problēma vai tēma. 2. Formulēts darba mērķis, uzdevumi. 3. Radīta darba ideja un iespējamais izpildījums. 4. Atbilstoši stenda referāta formai un idejai izvēlēti izteiksmes līdzekļi, tehnika, grafiskie līdzekļi, droši avoti un citi nepieciešamie resursi. 5. Izveidots risinājums/idejas īstenošanas plāns. 6. Veikta tēmas/jautājuma izpēte un analīze. 7. Izstrādāts stenda referāta uzmetums. 8. Izvērtēts un uzlabots uzmetums (<i>peer-feedback</i> pielikums). 9. Prezentēts stenda referāts, pētījums un tā rezultāti.
<p>Multimodālā darba saturs</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nosaukums • Ievads/teorētiskais pamatojums • Darba mērķis • Hipotēze/pētījuma jautājums • Materiāli un metodes • Rezultāti • Secinājumi • Atsauces • Vizuālais un grafiskais noformējums 	<p>Prezentācija</p> <p>Ilgums – 5 min.</p> <p>Loģiski strukturētā stāstījumā prezentēt izpētīto tēmu, teorētisko pamatojumu, darba mērķi, hipotēzi/pētījuma jautājumu, materiālus un metodes, rezultātus un secinājumus. Atbildēt uz klātesošo klasesbiedru jautājumiem.</p>

1. skolēna darba piemērs. *The importance of newspeak in Georges Orwells novel 1984*

The importance of newspeak in Georges Orwells novel 1984.

Is the Newspeak language necessary for the setting of novel 1984?

What is Newspeak?
Newspeak is a fictional language invented by George Orwell as the official language of Oceania in novel 1984. It was meant to meet the idiological needs of Ingsoc (English Socialism).

How does newspeak limit freedom of thought?

- Eradicates words that go against governments ideas.
- Adds suffixes and prefixes to a noun and uses them instead of verbs, adjectives ect.
- By abbreviating government related terms.

Why did G.Orwell create Newspeak?

- He was certain that languages of countries deteriorated under totalitarian regimes.
- He wanted to make the setting of 1984 feel more awful and devastating.
- To illustrate that language can corrupt thought and that totalitarian systems use language to restrict ideas.

What is the purpose of Newspeak?
It is a tool created in order to limit freedom of thought and concepts that pose a threat to the regime such as freedom, self-expression, individuality, peace, etc.

Conclusion
Newspeak language increases the dystopian mood in the novel and amplifies the depresivness and harshness of the totalitarian regime in Oceania.

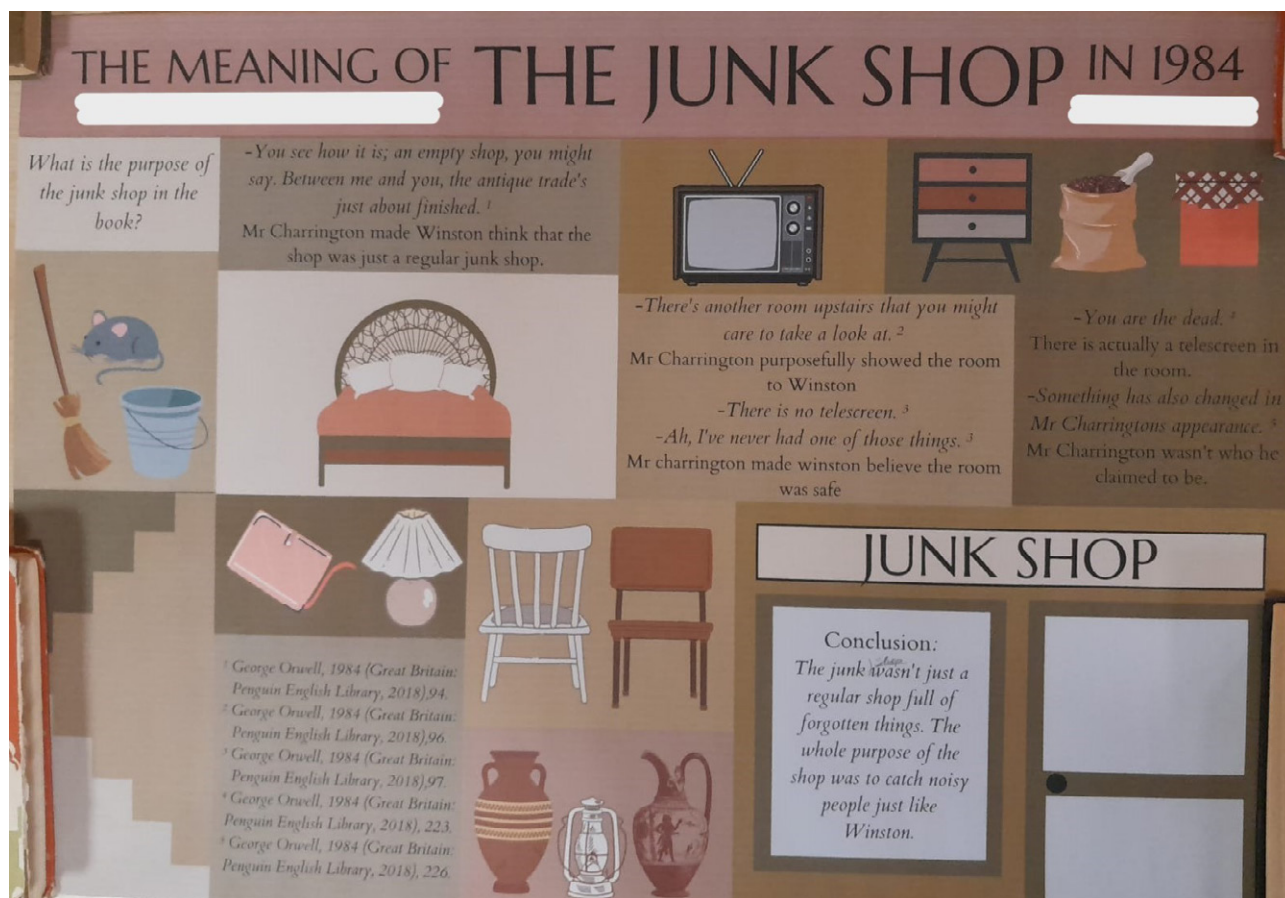
1984

References:
Orwell, G. 1984. London:Penguin Group, 2008. 201, 312, 313, 314, 315 p.
Cibā notes team, Critical essays The Purpose of Newspeak. [Seen 05.12.2022.] Availablehttps://www.diffracts.com/literature/rs/1984/critical-essays/the-purpose-of-newspeak
Lis Bressanole, What is Newspeak in 1984. [Seen 05.12.2022.] Availablehttps://study.com/academy/lesson/what-is-newspeak-in-1984.html

Darba vērtējums

Kritērijs	Komentārs	Punkti
Saturs (pētījuma jautājums, informācijas analīze, secinājumi)	Secinājumi neatbild uz pētījuma jautājumu. Demonstrē izpratni par galvenajiem ar pētījuma tematu saistītajiem konceptiem/jēdzieniem, tomēr pārāk šauri atspoguļo to savstarpējo saistību. Teorētiskais materiāls pasniegts kā dažu avotu konspekts.	2
Multimodalitāte un vizuālie līdzekļi	Vizuāli samērā pievilcīgs darbs, mazliet pārsātināts. Vizuālie uzskates līdzekļi pietiekamā līmenī uzlabo teksta satura uztveri. Satura izkārtojums daļēji palīdz skatītājam izprast secību bez stāstījuma.	3
Organizācija	Norādīti informācijas avoti, bet trūkst atsauču.	3
Prasme iesaistīties dialogā/ polilīgā	Prasme tiek demonstrēta un vērtēta prezentācijas/uzstāšanās laikā.	
Valodas lietojums	Valoda ir skaidra. Pieļautas interpunkcijas un pareizrakstības kļūdas.	3

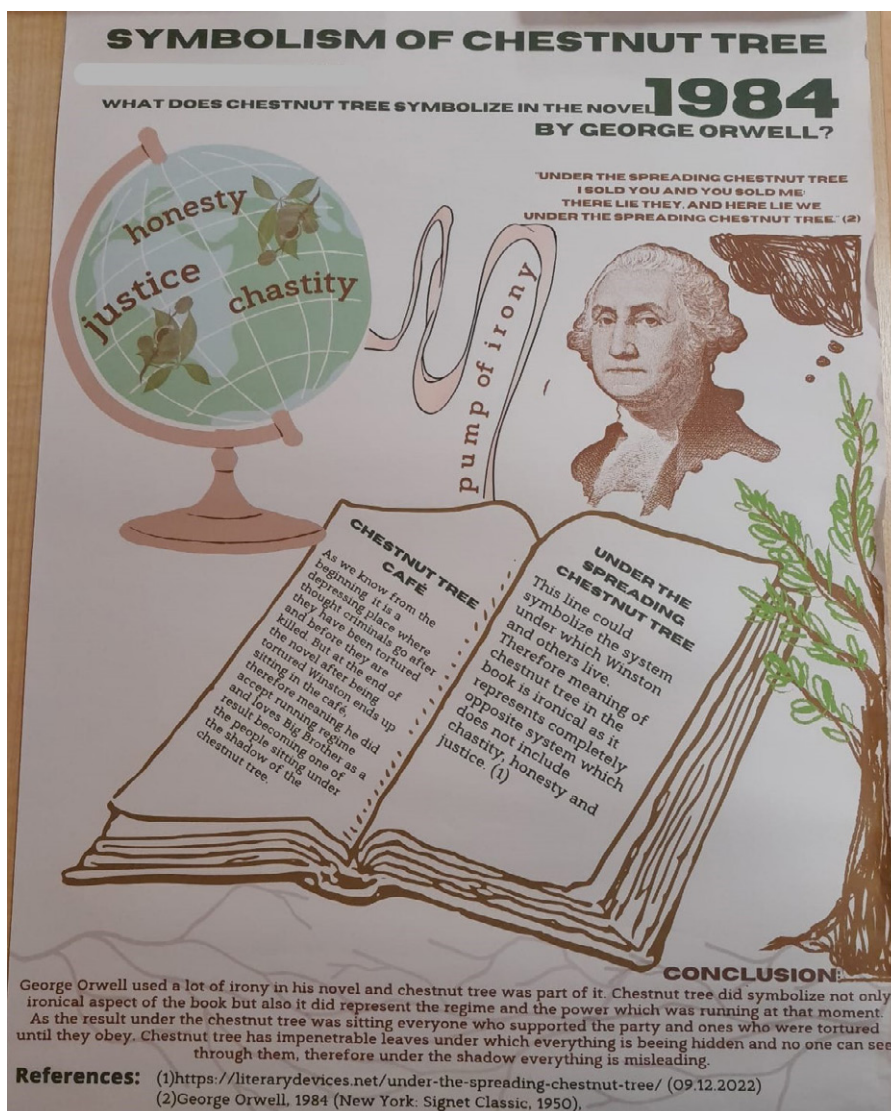
2. skolēna darba piemērs. *The meaning of the junk shop in 1984*

Darba vērtējums

Kritērijs	Komentārs	Punkti
Saturs (pētījuma jautājums, informācijas analīze, secinājumi)	Teorētiskais materiāls izklāstīts ļoti vājā līmenī, svarīgākās idejas rakstiski netiek aplūkotas (nav argumentu, iekļauti tikai citāti no grāmatas).	1
Multimodalitāte un vizuālie līdzekļi	Izmantotie vizuālās uzskates līdzekļi neuzlabo teksta saturu uztveri. Materiālu izkārtojums nepalīdz izprast secību bez stāstījuma.	2
Organizācija	Darba komponenti ir savstarpēji saistīti, ar skaidru domas izvērsumu. Komponentu izkārtojums atbilst saturu izklāstam.	2
Prasme iesaistīties dialogā/poļilīgā	Prasme tiek demonstrēta un vērtēta prezentācijas/uzstāšanās laikā.	
Valodas lietojums	Citāti nokopēti precīzi. Pareizrakstības kļūda secinājumos.	4

3. skolēna darba piemērs. *Symbolism of chestnut tree*

Darba vērtējums

Kritērijs	Komentārs	Punkti
Saturs (pētījuma jautājums, informācijas analīze, secinājumi)	Iekļautā informācija daļēji atklāj pētījuma būtību ar mērķi un formulētu problēmu/pētījuma jautājumu. Secinājumi daļēji izriet no iegūtajiem rezultātiem un ir aprakstoši.	1
Multimodalitāte un vizuālie līdzekļi	Atbilstoši satura izklāstam izmantoti un kombinēti dažādi informācijas pasniegšanas līdzekļi, kas palīdz satura uztveršanai.	2
Organizācija	Darba komponenti ir saskaņoti un savstarpēji saistīti, skaidrs domas izvērsums. Komponentu izkārtojums atbilst satura izklāstam.	3
Prasme iesaistīties dialogā/polilīgā	Prasme tiek demonstrēta un vērtēta prezentācijas/uzstāšanās laikā.	
Valodas lietojums	Valoda ir skaidra, kas liecina par atbilstošu valodas līdzekļu izvēli un lietojumu. Valoda daļēji atbilst darba saturam un saziņas situācijai.	2

4. skolēna darba piemērs. *Could the proles overthrow the government in the book "1984"?*

Could the proles overthrow the government in the book "1984"?

We all remember the saying that: "If there is hope, it lies in the proles." After all, they make up 85% of the population of Oceania, so in theory it sounds like they could have mustered up the strength, but here is why they most likely could not have done it:

- 1. They are oblivious.**
The Proles are seen as apolitical, they are more interested in their day-to-day life than the politics. They have been brainwashed and are provided with "prolefeed" (rubbish entertainment and spurious news) to take up their minds. They are kept uneducated to refrain them from questioning authority.
7. Proof: "Below that grade the dumb masses whom we habitually refer to as 'the proles'..."
- 2. Poverty**
The proles in Oceania are very poor and rely on government rations to keep them fed. Overthrowing the government would mean no food for however long it takes to overthrow them. Poverty also means a small amount of weapons and energy.
8. Proof: "... the proles' numbering perhaps 85 per cent of the population in the terms of our earlier classification, the proles are the 'Low...'"
- 3. Heavy surveillance**
The proles are not watched as much as the outer party, but they are still watched. The government spies are doing a great job at vaporizing the couple of intelligent and educated people who could pose a threat.
9. Proof: "... private life carried on and every citizen, or at least every citizen important enough to be worth watching, could be kept for twenty-four hours a day under the eyes of the police..."
- 4. Lack of ambition**
Oceania seems to be constantly at war. That is to keep the public exhausted and the risk of a rebellion - low. All rebellions need courage and ambition to go down, but what if there is none?
10. Proof: "The rocket bombs which fall daily on London were probably fired by the Government of Oceania itself, just to keep people frightened..."

3. Conclusion: A rebellion is theoretically possible, but most likely would not occur as the government has done a really good job at keeping such a possibility at bay. Rebellions require a leader yet no one in Oceania is brave, ambitious or smart enough to take up that role. In the real world someone from the middle class (the Outer party in this case) leads a rebellion, that's why they are watched the most.

Darba vērtējums

Kritērijs	Komentārs	Punkti
Saturs (pētījuma jautājums, informācijas analīze, secinājumi)	Demonstrē izpratni par galvenajiem ar pētījuma tematu saistītajiem konceptiem/ jēdzieniem, tomēr pārāk šauri atspoguļo saistību starp tiem; secinājumi saskan ar pētījumam izvirzīto mērķi un pētījuma jautājumu. Formulēti patstāvīgi secinājumi, kas atbilst pētījuma jautājumam un liecina par informācijas apkopojumu un salīdzinājumu.	3
Multimodalitāte un vizuālie līdzekļi	Darbs ir vizuāli pārblīvēts, krāsas un burtveidoli traucē lasīšanu un teksta uztveri. Maldinošs satura punktu un atsauču izmantojums. Multimodalitāte neuzlabo teksta satura uztveri. Satura izkārtojums daļēji palīdz skatītājam izprast secību bez stāstījuma.	1
Organizācija	Mēģināts izmantot atsauces, bet to noformējums pārsvarā ir neprecīzs.	2
Prasme iesaistīties dialogā/polilīgā	Prasme tiek demonstrēta un vērtēta prezentācijas/uzstāšanās laikā.	
Valodas lietojums	Izvēlētais valodas stils ir daļēji piemērots uzdevuma izpildei.	3

5. skolēna darba piemērs. *Government in George Orwell's "1984" and 1984 in UK*

GOVERNMENT IN GEORGE ORWELL'S "1984" AND 1984 IN UK.

UK Coal Miners' Strike

The Miners' Strike of 1984-1985 was an attempt by miners to stop the National Coal Board (NCB) and the government of Prime Minister Margaret Thatcher shutting down collieries (mines).

Does government in "1984" have anything similar to government in UK 1984?

1984 takes place in the dystopian future in what was once Great Britain but became part of Oceania. The purpose of the elite group is to incite fear and loyalty to the totalitarian government to maintain power over its citizens.

London UK

United Kingdom was ruled by two women, although Prime Minister Margaret Thatcher and Queen Elizabeth II had a complicated relationship. United Kingdom was constitutional monarchy.

In 1984 there were 170 active collieries, most of whose employees went out on strike. Thousands of miners were arrested, fined, imprisoned or sacked, some never to work again.

Airstrip One

Oceania was one of the three worldwide totalitarian superstates. Oceania was ruled by the Party, a group that spreads propaganda to keep control of the state.

Citizens can't express their ideas towards the negative side of the Party at all, and even thoughts are controlled because the Party can "re-educate" people for an incorrect facial expression.

lead by one or small group of peoples.

Citizens are arrested or punished if they express their thoughts on the negative side of a government.

In conclusion, although both governments are completely different, they had some similarities.

"The ideal set up by the Party was something huge and terrible, —a world of steel and concrete, of monstrous machines and terrifying weapons—a nation of warriors, marching forward in perfect unity, all thinking the same thoughts and shouting the same slogans, fighting, persecuting—three hundred million people all with the same face."

Big Brother

- Big Brother is watching you.
- Who controls the past controls the future. Who controls the present controls the past.
- War is peace. Freedom is slavery. Ignorance is strength.

Darba vērtējums

Kritērijs	Komentārs	Punkti
Saturs (pētījuma jautājums, informācijas analīze, secinājumi)	Tikai daļēji tiek atspoguļoti ar pētījuma tematu saistītie koncepti/jēdzieni, tie daļēji atbilst pētījuma mērķim un pētījuma jautājumam. Teorētiskais materiāls pasniegts kā dažu avotu konspekts, neanalizējot un neizvēršot nozīmīgus argumentus. Secinājumi ir primitīvi.	2
Multimodalitāte un vizuālie līdzekļi	Vizuāli nedaudz pārblīvēts. Izvēlētās krāsas un burtu veids var traucēt materiāla lasīšanu. Burtu izmēru un veidolu izmantojumā nedaudz trūkst konsekvences vai tas daļēji traucē izkārtojuma, līdz ar to arī uztverei.	2
Organizācija	Nav norādīta izmantotā literatūra, nav izmantotas atsauces. Darba komponenti saistīti ar skaidru domas izvērsumu. Komponentu izkārtojums atbilst satura izklāstam.	3
Prasme iesaistīties dialogā/polilīgā	Prasme tiek demonstrēta un vērtēta prezentācijas/uzstāšanās laikā.	
Valodas lietojums	Ir dažas pareizrakstības un gramatikas kļūdas.	3

6. skolēna darba piemērs. *The irony behind "A place where there is no darkness" in "1984"*

The irony behind "A place where there is no darkness" in "1984"

In the beginning of "1984" both reader and Winston get introduced to a mysterious phenomenon - "A place where there is no darkness", and although in reality the meaning of said place never switches, due to numerous events our perception of it changes drastically.

Part 1 chapter 2
O'Brian tells Winston
"We shall meet in a place where there is no darkness" in a dream.

Part 1 chapter 2 Winston thinks "... did not know what it meant, only that in some way or another it would become **true**"

Part 1 chapter 3 Winston wakes up with the word "Shakespeare" on his lips.

Part 1 chapter 3 "... she tore off her clothes..."

Part 2 chapter 8 O'Brian says "In the place where there is no darkness" as if recognising an allusion.

Part 3 chapter 1 Winston thinks "In this place, the lights would never be turned out."

Part 3 chapter 1 O'Brian says "You did know it - you have always known it."

Safety → Fear
Refuge → Desperation
Freedom → Loss of hope

Even though due to novel's continuous principles the reader could have guessed the resolution of the phenomenon, author did a great job at concealing it, hence why in the beginning of "1984" we perceive it as safe haven, something to look forward to, later we come to realise that in reality it is anything but that - it is a person's worst nightmare and a way into integrating back into the society

George Orwell, 1949 (U.K. Penguin Random House, 2013) p. 34
George Orwell, 1949 (U.K. Penguin Random House, 2013) p. 34
George Orwell, 1949 (U.K. Penguin Random House, 2013) p. 35
George Orwell, 1949 (U.K. Penguin Random House, 2013) p. 44
George Orwell, 1949 (U.K. Penguin Random House, 2013) p. 115
George Orwell, 1949 (U.K. Penguin Random House, 2013) p. 123
Michael Radford, 1984 (U.K. Channel 4, 1984)
Michael Radford, 1984 (U.K. Channel 4, 1984)

Darba vērtējums

Kritērijs	Komentārs	Punkti
Saturs (pētījuma jautājums, informācijas analīze, secinājumi)	Teorija izklāstīta ļoti vājā līmenī, svarīgākās idejas netiek paustas rakstiski. Ar pētījuma tematu saistītie koncepti/jēdzieni atspoguļoti tikai daļēji. Teorētiskais materiāls pasniegts kā dažu avotu konspekts, neanalizējot un neizvēršot nozīmīgākos argumentus vizuāli vai rakstiski.	1
Multimodalitāte un vizuālie līdzekļi	Izvēlētie vizuālās uzskates līdzekļi neuzlabo teksta saturu uztveri. Saturu izkārtojums nepalīdz skatītājam izprast secību bez stāstījuma.	1
Organizācija	Norādīts viens avots, nav norādītas atsauces ne citātiem, ne attēliem. Neskaidrs elementu izvietoējums un to nozīme. Nav skaidri norādītas būtiskākās darba saturu daļas.	1
Prasme iesaistīties dialogā/polilīgā	Prasme tiek demonstrēta un vērtēta prezentācijas/uzstāšanās laikā.	
Valodas lietojums	Valoda ir skaidra, pietiekami mērķtiecīgi un meistarīgi izvēlēti vārdi un termini, kā arī teikumu konstrukcijas, ievērota pareizrakstība. Izvēlētais valodas stils drīzāk piemērots uzdevuma izpildei.	3

Skolēnu stenda referātu piemēri un to vērtējums kursā Svešvaloda II (krievu valoda)

Sasniedzamais rezultāts: skolēns veic kvantitatīvu un kvalitatīvu pētījumu, kombinē un integrē dažādus informācijas avotus un reprezentācijas veidus svešvalodā, lai pārliecinoši argumentētu un pierādītu savu viedokli.

<p>Uzdevums skolēnam</p> <p>Radīt stenda referātu par sev aktuālu un sabiedrībā nozīmīgu tēmu. Kombinējot un integrējot dažādus informācijas avotus, noformēt analītisku tekstu, kas pilnībā atbilst pētījuma hipotēzei/jautājumam un liecina par informācijas analīzi un iegūto rezultātu interpretāciju, patstāvīgi formulēt analītiskus secinājumus un demonstrēt pētījuma rezultātus atbilstoši stenda referāta prasībām.</p>	<p>Uzdevuma nosacījumi</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Definēta darba problēma / hipotēze / pētījuma jautājums, tēma. 2. Formulēts darba mērķis, uzdevumi. 3. Izvēlētas pētniecības metodes. 4. Veikta problēmas / hipotēzes / pētījuma jautājuma izpēte un analīze. 5. Radīts darba iespējama izpildījums informācijas sintēzei. 6. Atbilstoši stenda referāta formai un idejai izvēlēti izteiksmes līdzekļi: <ul style="list-style-type: none"> • teksts; • atbilstoši valodas līdzekļi; • ilustrācijas, attēli, fotogrāfijas; • referāta veidošanas tehnika, formāts, informācijas izkārtojums; • grafiskie līdzekļi (burtveidols, izmērs, krāsa); • droši avoti, atsauces; • izvērtēts teksta un vizuālas informācijas daļu balanss. 7. Prezentēts stenda referāts, pētījums un tā rezultāti.
<p>Multimodālā darba saturs</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nosaukums/tēma • Ievads/annotācija, teorētiskais pamatojums • Darba mērķis/uzdevumi • Hipotēze / problēma / pētījuma jautājums • Materiāli un metodes • Rezultāti • Secinājumi • Atsauces • Vizuālais un grafiskais noformējums atbilstoši stenda referāta prasībām 	<p>Prezentācija:</p> <p>Loģiski strukturētā 5 minūšu stāstījumā prezentēt izpētīto tēmu, teorētisko pamatojumu, darba mērķi, hipotēzi/pētījuma jautājumu, materiālus un metodes, rezultātus un secinājumus. Atbildēt uz klātesošo jautājumiem.</p>

Multimodāls darbs apliecina skolēna prasmi veikt teksta/tēmas izpēti, integrēt un atbilstoši savietot dažādus informācijas avotus un reprezentācijas veidus svešvalodā, sintezēt informāciju, piemēram, stenda referātā, multimodālā prezentācijā.

Piekluves nosacījumos iekļauto apliecinājumu vērtēšanas kritērijus skatīt [šeit!](#)

1. skolēna darba piemērs. *Определение качества воды разных компаний по 3 показателям (PH, TDS, ОВП)*

ОПРЕДЕЛЕНИЕ КАЧЕСТВА ВОДЫ РАЗНЫХ КОМПАНИЙ ПО 3 ПОКАЗАТЕЛЯМ (PH, TDS, ОВП)

ДЖАСТИНА ДЖЕННИФЕР КАЛИНИНА

АННОТАЦИЯ

Около 70% человеческого тела составляет вода. [1]
Это второй по важности элемент (после воздуха) в нашей жизни. Вода играет очень важную роль, ведь все метаболические (обменные) процессы протекают только в водной среде. Качественной водой считается вода, соответствующая 12 параметрам водной нормы. Цель исследования – выяснить: вода какой фирмы наиболее подходит для нашего организма.

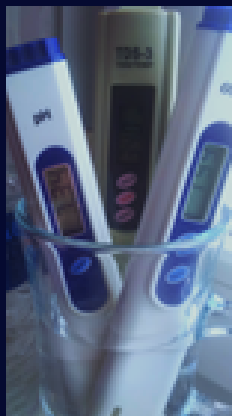
ИССЛЕДУЕМАЯ ПРОБЛЕМА

Питьевая вода каких компаний соответствует 3 показателям качества (рН; ОВП; TDS)?

МЕТОДЫ ИССЛЕДОВАНИЯ

Были взяты различные пробы воды и проверены на 3 из 12 показателей качества:

- рН – кислотно-щелочной баланс;
- TDS – количество растворенных в воде твердых частиц;
- ОВП – окислительно-восстановительный потенциал

Тестирование пробы воды с помощью рН-метра, ОВП-метра и измерителя качества воды TDS.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Результаты, после проведения исследования показывают, что вода, отвечающая всем 3 параметрам нормы качества, полученной в ходе исследования, является питьевой водой компаний Everest, Zaķumuiža, Lāsīte.

Venden и водопроводная вода "Jūrmalas ūdens" не соответствует биологическим требованиям живого организма. Можно также сделать вывод, что длительное употребление воды Mangāļi Sports опасно для здоровья человека.

РЕЗУЛЬТАТЫ ИССЛЕДОВАНИЙ

Тестируемый продукт	TDS (мг/л)	pH	ОВП (мВ)
	Оптимальная норма 70-100мг/л 101- 200 – нормальная вода 201- 300 – не рекомендуется для повседневного употребления 301- 999 — нельзя пить	Нормальный pH >7,4 pH <7,3 – не рекомендуется для употребления pH < 7 – не рекомендуется использовать даже в хозяйстве	В организме вода колеблется в пределах: "от -200 до +40" Чем меньше число, тем лучше
Everest	117	7,75	+14
Venden	278	7,53	+223
Zaķumuiža	159	8,16	+31
Mangāļi Sports	460	6,92	+180
Borjomi	213	7,30	+99
Lāsīte	112	7,36	+42
Lielbāta	188	7,78	+52
Водопроводная вода "Jūrmalas ūdens"	253	7,40	+228

[1] Kaļiņina, I. 11.12.2012. Mazā patiesība par ūdeni.
<http://www.terravita.lv/?p=364>

Darba vērtējums

Kritērijs	Komentārs	Punkti
Saturs (pētījuma jautājums, informācijas analīze, secinājumi)	<p>Darbā tiek aprakstīts pētījums, formulēta pētījuma problēma, nosauktas pētījuma metodes un secinājumi.</p> <p>Problēma un darba mērķis nav formulēti pietiekami skaidri. Iespējams, izskatāmā problēma ir tirgū pieejamā dzeramā ūdens daudzveidība un informācijas trūkums par ūdens kvalitāti. Šajā gadījumā darba mērķis ir pārbaudīt noteikta ūdens veida kvalitāti pēc noteiktiem parametriem.</p> <p>Darbā pietrūkst rezultātu interpretācijas, dažādu viedokļu salīdzinājuma un analīzes. Citātiem, attēliem nav norādītas atsauces. Neskaidrs elementu izvietojums un to nozīmīgums. Nav skaidri norādītas būtiskākās darba satura daļas. Izmantotais literatūras avots (http://www.terravita.lv/?p=364) nav zinātnisks, tajā pausts subjektīvs viedoklis.</p> <p>Secinājumu apraksts apkopots labi strukturētā tabulā. Taču secinājumi ir spekulatīvi, tiem trūkst pamatojuma. Tāpat pietrūkst zinātniska pamatojuma ūdens kvalitātes kritēriju aprakstam un triju (no divpadsmit) pētījumā izmantoto kritēriju izvēlei.</p> <p>Nav skaidrs, kā metodiski veiktas analīzes un vai izmantotais pH-metrs ir kalibrēts. Nav informācijas vai nav attēlots, cik reižu un kādos apstākļos notikuši mērījumi, kādos traukos veiktas analīzes, lai rezultāti būtu ticami. Nav zināms, vai eksperiments veikts kā testa izmēģinājums vai īstas laboratorijas apstākļos. Tāpat nav skaidrs, cik precīzi ir ievērota ūdens kvalitātes noteikšanas metodika. Pētījuma rezultāti un secinājumi par ūdens "Mangaļi Sports", "VENDEN" un "Jūrmalas ūdens" neatbilstību kvalitātes parametriem nepārlicina.</p> <p>Izmantoto avotu saraksts nepārlicina. Izmantotais fotoattēls ir identificēts kā attēls no mājaslapas www.terravita.lv, uz to nav atsauces.</p>	1
Multimodalitāte un vizuālie līdzekļi	<p>Atbilstoši darba satura izklāstam tiek kombinēti dažādi informācijas pasniegšanas līdzekļi.</p> <p>Multimodālās izteiksmes materiāli, teksta izkārtojums, noformējums un uzskates līdzekļi palīdz uztvert darba saturu. Pētījuma rezultāti apkopoti un demonstrēti tabulā; krāsa, skaitļi un skaidrojuma teksts papildina cits citu, palīdz viegli uztvert informāciju.</p>	3
Organizācija	<p>Darba elementi ir saskaņoti un saistīti. Attēla, tabulas, virsrakstu, teksta izkārtojums un to loģika daļēji atbilst darba satura izklāstam. Teksta daļu (noslēgums, secinājumi un rezultātu apkopojums) izkārtojumā valda nekonsekvence, trūkst loģikas. Nav izcelts galvenais darba nosaukums.</p>	2
Prasme iesaistīties dialogā/polilogā	<p>Prasme tiek demonstrēta un vērtēta prezentācijas/uzstāšanās laikā.</p>	
Valodas lietojums	<p>Valoda pārsvarā ir skaidra, liecina par atbilstošu valodas līdzekļu izvēli. Rindkopas daļēji atbilst teksta uzbūves principiem. Virsrakstā un tekstā nekonsekventi lietoti saīsinājumi: <i>pH/PH</i> un <i>OBП/MB</i>; darbā minētajā avotā – <i>TDS, pH, ORP</i>. Nekonsekventi lietots burtu lielums ūdens nosaukumā "VENDEN" atbilstoši tirdzniecības markai. Nekonsekventi lietotas pēdiņas dažādu kompāniju dzeramā ūdens nosaukumos.</p>	2

2. skolēna darba piemērs. Поведение главного героя в романе Д. Фаулза "Коллекционер"

Учитель: _____

Поведение главного героя в романе Д. Фаулза "КОЛЛЕКЦИОНЕР"

Цель работы
Проанализировать проблемы, о которых говорится в данном произведении

Исследовательский вопрос
Что влияет на поступки людей? Что повлияло на поступки Фердинанда?

Методы исследования

- Изучение, анализ сюжета и текста "Коллекционер"
- Анализ мнения психологов и фактов психологии о проблемах, затронутых в произведении
- Обобщение информации, выводы

Результаты

- Недостаточное внимание от родителей в детстве. "Те дни, что мы провели с ним вместе — не так уж все время вместе, я ведь уходил бабочек ловить, а он сидел со своими удочками на берегу." Фердинанд вспоминал о своём времяпровождении с отцом.
- Психологические проблемы и патологии взрослых, связаны с их детством. У мальчика в детстве, случился распад идеализма жизни, он был потерян и увлечение стало его спасением. Так он чувствовал себя не таким как все.(2)
- Он чувствовал себя не таким как все.
- Отношения Фердинанда и Миранды. Коллекционеры не любят живых бабочек. Поэтому главный герой никак не может привести созданный им идеал в соответствие с реальностью: Миранда - живая. Она тип «анимы» - «души» - одухотворенной красоты. Мир Миранды - движение, поиск творчества, искусства. Мир Фердинанда - мир замкнутого пространства, в котором творческая личность жить не в состоянии. (4)

Источники информации

- (1) Роман Д. Фаулза "Коллекционер"
- (2) [https://ru.m.wikipedia.org/wiki/Коллекционер_\(роман\)](https://ru.m.wikipedia.org/wiki/Коллекционер_(роман))
- (3) [https://ru.m.wikipedia.org/wiki/Коллекционер_\(фильм,_1965\)](https://ru.m.wikipedia.org/wiki/Коллекционер_(фильм,_1965))
- (4) <https://www.litres.ru/dzhon-faulz/kollekcjoner/otzivi/>
- (5) https://knigoposk.org/books/dzho_n_faulz_kolleksioner

Содержание
Для Фердинанда, смыслом жизни было коллекционирование бабочек. Но однажды его коллекция пополняется необычным «экспонатом». Им становится красивая студентка, в которую он безнадежно влюблен. Не видя другого способа заполучить девушку, он похищает её и прячет в обустроенном подвале. Главный герой обещает отпустить пленницу через месяц, понимая, что это ложь. Ему кажется, это недостаточным сроком для того, чтобы она смогла его полюбить. В итоге, Миранда умирает в подвале от болезни. (2)

Определение проблемы
Главный герой не в силах понять чувства девушки, не понимает неадекватность своих действий. Он считает абсолютно нормальным - похитить девушку, проводя с ней время в подвале, чтобы она его узнала и ответила взаимными чувствами.

Примеры из текста, помогающие понять проблему

- Я чувствовал, что могу на всё пойти, только бы узнать её поближе.(1)
- Сначала мне представилось, что вот на неё нападает какой-то человек, а я её спасаю. Потом как-то так повернулось, что человек этот — я сам, только я не делаю ей больно, никакого вреда не причиняю.(1)
- Думал, ведь я с ней так и не познакомлюсь никогда, если по-обыкновенному, но если она будет со мной и увидит все мои хорошие качества, она поймет. Всегда была эта мысль, что она поймет. (1)
- Собирался использовать хлороформ — я раньше уже пользовался им, чтобы усыплять бабочек. (1)
- Я не знал, что сказать. Говорю, с вами все в порядке, ничего не нужно? Но это прозвучало смешно. (1)
- Я слышал, как под моей ладонью, под пластырем, она говорит «нет, нет», это было ужасно, но я пересилил себя, довел дело до конца, знал, это все к лучшему. (1)

Вывод
Фердинанд - человек мёртвый, не способный ни любить, ни ненавидеть, ни размышлять, живущий исключительно категориями приличного и неприличного. На его поведение повлияли, в первую очередь, как и на всех других людей - мировоззрение, условия и уровень жизни. Фердик был необразованным, узко мыслящим. Он всегда жил в тени, от того у него и не было богатого словарного запаса, мировоззрения, которым можно было бы восхищаться. Низкий уровень жизни и не самые благоприятные условия жизни главного героя тоже сказываются на его восприятии и характере. Ничем непримечательный Фердик жил со своей тётёй, которая не была заинтересована его делами, также как его родители. Также, на поведение главного героя повлияли его детские психотравмы. Фердик, будь ребёнком не получил должной порции любви и вырос весьма замкнутым человеком. На работе он постоянно попадает под насмешки коллег, в его круге общения нет настоящих друзей, а единственные развлечения – ставки на лошадиные бега и коллекционирование бабочек. Образ классического неудачника, что обусловлено жизненной несправедливостью вкупе с жестокостью и равнодушием общества. Ещё в детстве у Фердика мальчика случился распад идеализма жизни, он был потерян и увлечение стало его спасением. Так он чувствовал себя не таким как все. Его родители не уделяли ему должное внимание и время, а потом Фердик уже жил со своей тётёй. Психологи утверждают, что травма покинутого, отвержения, недостаточного внимания от родителей вызывает сильный страх одиночества, нетерпимость к отказу и стремление контролировать других. Также на травматизацию чрезвычайно сильно влияет потеря социального статуса, главному герою не удалось реализовать себя в обществе. Такие люди могут использовать вызывающее или асоциальное поведение, для того чтобы завоевать любовь и внимание.

Darba vērtējums

Kritērijs	Komentārs	Punkti
Saturs (pētījuma jautājums, informācijas analīze, secinājumi)	<p>Darbā tiek aprakstīti pētījuma rezultāti, pētāmā problēma, metodes, formulēti secinājumi. Teksta daļu virsraksti atspoguļo darba saturu, tie ir arī konkrēti, saprotami un pietiekami informatīvi. Darbā tomēr trūkst dažādu viedokļu salīdzinājuma un dziļas analīzes. Viena no pētījuma metodēm ir psihologu viedokļu izpēte, secinājumos ir atsauce uz psihologu viedokli, taču nav minēti ne autori, ne avoti.</p> <p>Secinājumi formulēti garī, apjomīgi, vispārīgi. Trūkst lakoniskuma. Piemēram:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dažas domas vai teikumi nevajadzīgi atkārtoti: “На его поведение повлияли условия и уровень жизни” un “Низкий уровень жизни и не самые благоприятные условия жизни сказываются на его восприятии (чего?) и характере”. • Divas reizes tekstā atkārtots teikums “Ещё в детстве у Фредерика – мальчика случился распад идеализма жизни”. • Secinājumos ir nelogiski apgalvojumi. Piemēram, “Его родители не уделяли ему должного внимания и времени, а потом Фредерик уже жил со своей тётёй.” <p>Darbā iekļauts izmantoto avotu saraksts. Atsauces un citētie avoti ir pretrunīgi. Avots (1.) bibliogrāfiski neprecīzs. Uz (3.) un (5.) informācijas avotiem nav atsaucis. Nav skaidrs, kādam nolūkam norādīts literārā darba ekranizācijas avots (3.). Sadaļā “Результаты” otrajā rindkopā ir citāts no literāra darba, taču norādītajā avota (2.) lappusē https://ru.wikipedia.org/wiki/коллекционер_(роман) literārā darba teksts nav atrodams. Sadaļā “Результаты” pirmajā rindkopā autore komentārā ir faktu kļūda. Ferdinands raksta atmiņas par onkuli Diku, nevis tēvu. Ferdinanda tēvs aizgāja bojā, kad grāmatas varonim bija 2 gadi. (Мой отец погиб в автокатастрофе. Мне было два года. – 14. lpp.; ...я рос у тетушки Энни и дядюшки Дика, ... вот те дни с ним, пожалуй, самые счастливые в моей жизни. 15. lpp. – https://knigopoisk.com/dzhon-faulz/kollekcioner)</p> <p>Tekstā maldinoši izmantoti galvenā varoņa divi vārdi (Ferdinands un Frederiks). Trūkst skaidrojuma, ka galvenais varonis savam īstajam vārdam Frederiks līcis pievienot arī vārdu Ferdinands. Secinājumu daļā lasītājs, kas nepārzina romāna tekstu, tiek maldināts.</p>	2
Multimodalitāte un vizuālie līdzekļi	<p>Teksta izkārtojums, noformējums un vizuālie uzskates līdzekļi daļēji palīdz uztvert darba saturu. Darba autore kombinē tekstu, attēlus un krāsas. Melnās krāsas lietojums fonā un balto burtu izvēle ir saprotama un izskaidrojama, jo atbilst literārā darba saturam un emocionālajai nokrāsai. Teksta dominance pār pārējo vizuālo noformējumu apgrūtina informācijas uztveri.</p>	3
Organizācija	<p>Darba elementi ir saskaņoti un savstarpēji saistīti. Virsraksti izcelti un atbilst darba satura izklāstam. Teksta izkārtojums vietām nav loģisks, taču atbilst stenda referāta prasībām. Ja teksts tiek izkārtots no augšas uz leju, kreisajā pusē būtu jānorāda darba mērķi, pētījuma jautājums, pētījuma metodes, satura apraksts. Savukārt labajā pusē – pētījuma problēmas pamatojums, citāti, rezultāti un secinājumi. Šāda secība būtu jāievēro arī gadījumā, ja teksts tiktu izvietots no kreisās puses uz labo. Izmantoto avotu saraksts nepārlicina. Izmantotajai ilustrācijai nav atsaucis. Tekstā nepamatoti lietoti dažāda izmēra burti. Secinājumu daļa ir rakstīta maza izmēra burtiem – tā kā secinājumi ir apjomīgi, šo informāciju ir grūti uztvert.</p>	2

Kritērijs	Komentārs	Punkti
Prasme iesaistīties dialogā/polilogā	Prasme tiek demonstrēta un vērtēta prezentācijas/uzstāšanās laikā.	
Valodas lietojums	<p>Valoda pārsvarā ir skaidra, tā liecina par atbilstošu valodas līdzekļu izvēli. Rindkopas daļēji atbilst teksta uzbūves principiem. Ceturtajā rindkopā sadaļā “Результаты” ir lieka atstarpe. Otrajā rindkopā – divi lieki komati. Frāze “Он чувствовал себя не таким как все” divas reizes nepamatoti atkārtojas.</p> <p>Teksta daļās trūkst lakoniskuma (kodolīguma); liekvārdība apgrūtina izpratni par autora galveno domu.</p> <p>Tekstā ir gramatikas, leksikas un stila kļūdas, piemēram:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tekstā “узко мыслящий” vietā jālieto “узкомыслящий”; • teikumā “Он всегда жил в тени, от того у него и не было словарного запаса...” – vārds “оттого” šajā kontekstā ir jāraksta kopā, jo tas tiek lietots ar nozīmi “поэтому”; • teikums “Его родители не уделяли ему должное внимание и время...” pareizi jāraksta “Его родители не уделяли ему должного внимания и времени...”; • teikumā “Такие люди могут использовать вызывающее или асоциальное поведение...” vārds “использовать” lietots stilistiski nekorekti, tā vietā labāk iedēvētos “демонстрировать”; • teksta daļās nekonsekventi lietots burts “ё” – dažos vārdos diakritiskā zīme umlauts ir lietota (umlauts – divi punktiņi virs patskaņa), citos – nav. 	2

3. skolēna darba piemērs. Тема творчества в романе М. Булгакова "Мастер и Маргарита"

Тема творчества в романе М. Булгакова "Мастер и Маргарита"

"Рукописи не горят." (Воланд)

Автор: _____

Класс: _____

Школа: _____

Учитель-консультант: _____

Введение:

В романе М. Булгакова «Мастер и Маргарита» поднято множество разных и важных жизненных тем: Борьба добра и зла, религия, любовь и другие, но в своей работе я хочу затронуть то, как Булгаков раскрыл тему творчества в своём романе. Для своего исследования я ознакомилась с разными материалами для того, чтобы лучше понять и раскрыть тему. [1;2;3]

Тема творчества в романе раскрывается с трёх разных сторон - три уникальных человека, которые её представляют. Этими людьми являются: Берлиоз, Иван Бездомный и Мастер. У каждого из них своё понятие творчества, каждый из этих трёх человек разный, и у каждого свой жизненный путь.

Исследовательский вопрос:

Как М. Булгаков отобразил тему творцов и творчества в своём романе?

Цель исследования:

Узнать, как Булгаков показал тему творцов и творчества в своём произведении и какие персонажи помогают раскрыть эту идею.

Методы исследования:

- Анализ произведения и характеристики действующих лиц
- Критический анализ литературных и интернет ресурсов
- Обобщение материала и выводы

Персонажи, раскрывающие тему творчества

Тема творчества в романе Булгакова показана с разных сторон разных людей, которые занимаются одинаковой деятельностью. В своём произведении он упомянул трёх писателей с разными мнениями и видениями того, как должен жить художник. Этими персонажами являются:

Иван Бездомный, Берлиоз и Мастер.

На примере этих людей можно понять, что Булгаков знал, о чём писал, ведь их характеры и повадки автор воссоздал исходя их собственного опыта.

«Ему не раз приходилось сталкиваться с горе-редакторами. Его роман тоже не сразу будет понят и издан благодаря людям, что держат блазды правления организаций, в сути которых видят лишь способ удовлетворения собственных интересов, но никак не служение творчеству.» [4]

Берлиоз

Для Берлиоза в творчестве важно лишь удовлетворение собственных потребностей и самоутверждение. В его понятии творчество - это работа, причём весьма прибыльная. Он является директором МАССОЛИТа, эта должность является очень выгодной для него. Он заставляет художников данной организации писать лишь то, что выгодно для него и критиков. «...вовсе не удостоверением определяется писатель, а тем, что он пишет!» (глава 28; М. Булгаков ; 1929 - 1940 ; [1])

Бездомный

Бездомный - талантливый, но запутавшийся человек, который обменял своё творчество на «поэмы под заказ». Он полон рвения, желания творить, поэтому работал в МАССОЛИТе под руководством Берлиоза. Там из Бездомного сделали заложником критиков. Он писал только то что им могло понравиться, ради выгоды Берлиоза. После того как он попал в психиатрическую больницу, ему удалось поговорить с Мастером и осознать, что он творил не для себя, назвал свои стихи «чудовищными», и решил перестать писать их.
— ...Хороши ваши стихи, скажите сами?
— Чудовищны! - вдруг смело и откровенно произнес Иван.
— Не пишите больше! - попросил пришедший умоляюще.
— Обещаю и клянусь! - торжественно произнес Иван. (глава 13; М. Булгаков ; 1929 - 1940 ; [1])

Мастер

Мастер является настоящим творцом и гением. Он вложил всю душу в свой роман, он создавал не ради чьего-либо признания, он жил своим творчеством. Над своим произведением он работал долгие годы, порой забывал кто он такой, но в то же время помнил каждую написанную им страничку. После завершения романа он решился его опубликовать, но критики боялись издавать его труд из-за содержания. Мастер не вынес этого и съег свой шедевр. После оказалось, что «рукописи не горят», и его роман в итоге был признан высшими силами.
— Дайте-ка посмотреть, — Воланд протянул руку ладонью вверх.
— Я, к сожалению, не могу этого сделать, — ответил мастер, — потому что я съег его в печке.
— Простите, не поверю, — ответил Воланд, — этого быть не может. Рукописи не горят. — Он повернулся к Бегемоту и сказал: — Ну-ка, Бегемот, дай сюда роман. (глава 28; М. Булгаков ; 1929 - 1940 ; [1])

Подведение итогов

Исходя из вышесказанного можно понять, что в творчестве Булгаков видит три вида художников:

- 1) Творец, который работает ради выгоды и самоутверждения.
- 2) Творец, который "прогибается" под нужды критиков, забывая о себе.
- 3) Творец, который творит для себя, но не получает должного внимания и публики.

Поразительно то, что творцы не изменились за столько лет. Современных писателей и художников ждут всё те же три пути. Я могу это подтвердить, потому что являюсь художником.

Материалы:

Литература:

- [1] Мастер и Маргарита - М. Булгаков , 1940
[2] Генеалогия «Мастера и Маргариты» - Елиза И. Ф. , 1978
[3] Жизнеописание Михаила Булгакова. М. - Чудакова М. О. , 1988

Интернет-ресурсы:

- [4] <https://obrazovaka.ru/sochinenie/master-i-margarita/tema-tvorchestva-v-romane>.
[5] dissertat.com/content/khudozhestvennye-i-filosofskie-printsipy-kompozitsii-romana-m-bulgakova-master-i-margarita

Изображения:

- [6] Серия Мастер и Маргарита - Владимир Бортко, 2005

Darba vērtējums

Kritērijs	Komentārs	Punkti
Saturs (pētījuma jautājums, informācijas analīze, secinājumi)	<p>Darbā tiek aprakstīts pētījums, tā rezultāti, pētāmā problēma, metodes, formulēti secinājumi.</p> <p>Teksta daļu virsraksti atspoguļo darba mērķi, tie ir saprotami un atspoguļo darba saturu. Mēģināts uzsvērt pētāmās problēmas aktualitāti. Darbā trūkst dažādu viedokļu salīdzinājuma un analīzes; netiek atklāti atšķirīgi uzskati.</p> <p>Dažu jēdzienu, nosaukumu, vārdu vai citātu neprecizitāte apgrūtina pētījuma saturu uztveri. Piemēri:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Akronīms "МАССОЛИТ" tekstā minēts divas reizes, bet tam trūkst skaidrojuma. • Darbā nepietiek tikai ar varoņa vārdu vai pseidonīmu, lai pilnībā izprastu pētījuma ideju. Pilnīgai izpratnei ir svarīgi norādīt vai minēt ievadā varoņu nodarbošanos vai sociālo piederību. Romāna varoņi – trīs rakstnieki – ir trīs dažādu sabiedrības slāņu pārstāvji, kuri dažādi izprot jaunrades lomu sabiedrības apziņas veidošanā. Piemēram, Berliozs ir literāra žurnāla redaktors, literatūras kritiķis un Maskavas Literatūras asociācijas (МАССОЛИТ) valdes priekšsēdētājs, Ivans Bezdomnijs (Ponirevs) ir jauns dzejnieks, Berlioza māceklis, bet Meistars – rakstnieks, vēsturnieks, bijušais muzeja darbinieks, romāna autors. • Sadaļā "Берлиоз" ir Berlioza raksturojums un citāts, bet nav norādīts citāta autors. M. Bulgakova romānā citāts pieder citam varonim – Korovjevam (Коровьеву): "Помилуйте, это, в конце концов, смешно, – не сдавался Коровьев, – вовсе не удостоверением определяется писатель, а тем, то он пишет!" – Михаил Булгаков (Булгаков, М. <i>Мастер и Маргарита. Часть 2, // глава 28 Последние похождения Коровьева и Беземота</i>: http://nashbulgakov.ru/mim_2_28.htm l). <p>Dažiem apgalvojumiem trūkst loģikas. Piemēram, sadaļā "Мастер" ir rakstīts: "... критики боялись издавать его труд из-за содержания." Iespējams, autore gribēja teikt, ka kritiķi sniedza negatīvu vērtējumu un romāns netika publicēts politisku apsvērumu dēļ.</p> <p>Secinājumos pētāmās problēmas aktualitāte ir personalizēta.</p>	2
Multimodalitāte un vizuālie līdzekļi	<p>Teksta izkārtojums, noformējums un vizuālie uzskates līdzekļi palīdz uztvert darba saturu. Darbā tiek kombinēts teksts, attēli un krāsa. Kopumā teksts ir vizuāli pievilcīgs. Teksta apjoms un vizuālais materiāls ir sabalansēti, kas palīdz informācijas uztverei.</p>	4
Organizācija	<p>Darba elementi ir saskaņoti un saistīti. Virsraksti ir izcelti un atbilst darba satura izklāstam. Teksta izkārtojums atbilst stenda referāta prasībām.</p> <p>Atsevišķās teksta daļās nepamatoti lietoti dažāda izmēra burti.</p> <p>Darbā iekļauts izmantoto avotu saraksts. Avoti [1], [2], [3] noformēti bibliogrāfiski neprecīzi.</p>	3
Prasme iesaistīties dialogā/polilogā	<p>Prasme tiek demonstrēta un vērtēta prezentācijas/uzstāšanās laikā.</p>	

Kritērijs	Komentārs	Punkti
Valodas lietojums	<p>Valoda ir skaidra, daļēji atbilst darba saturam un saziņas situācijai, tā liecina par atbilstošu valodas līdzekļu lietojumu. Trūkst lietīšķas izteiksmes, neitrālas un oficiāla stila leksikas. Teksta daļās “Введение” un “Подведение итогов” tiek rakstīts 1. personā. Daži leksikas elementi tekstā tiek lietoti semantiski vai stilistiski nekorekti, piemēram:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tekstā vārda “упомянул” vietā jālieto “описал / изобразил / описал / отобразил”. • Tekstā vārda “повадки” vietā jālieto “поступки / действия / модели поведения”. • Tekstā vārda “воссоздал” vietā jālieto vārds “создал”. • Secinājumu daļā sarunvalodas vārdā “прогибается” vietā jālieto “прислуживает / льстит (кому?) / находится в услужении (у кого?)”. • Teksta daļā “Персонажи, раскрывающие тему” ir kļūda. Teikuma daļas “...исходя их собственного опыта” vietā jāraksta “...исходя из собственного опыта”. <p>Saīsinājums “МАССОЛИТ” nav atšifrēts.</p> <p>Nekonsekvēnti lietotas pieturzīmes citātu noformēšanā. Nav atsauces uz avotu [5].</p> <p>Avota [6] noformējums nav pietiekami informatīvs, darbā ir izmantoti kadri no V. Bortko televīzijas seriāla „Meistars un Margarita (“Мастер и Маргарита”), kā arī šī seriāla aktieru fotoattēli, tādēļ atsaucēs būtu jāliek šo aktieru vārdi un lomas, piemēram,</p> <ul style="list-style-type: none"> • [6] <i>сериал “Мастер и Маргарита”</i> В. Бортко (2005), А. Галибин – Meistara lomā, V. Галкин – Ivana Bezdomnija lomā, А. Адабашян – Берлиоза lomā, sk.: https://www.culture.ru/live/movies/1608/master-i-margarita 	2

4. skolēna darba piemērs. *Проблематика личности Гамлета*

Проблематика личности Гамлета.

«*БЫТЬ* или не
БЫТЬ – вот в чем
вопрос (. . .)»

Контекст и исследовательский вопрос

Контекст: Действие трагедии происходит в Дании, на переходе от Средневековья к ранним годам Возрождения. В этой пьесе рассказывается история скорби принца Гамлета по его недавно умершему отцу. На протяжении всей этой трагедии Гамлет охвачен бесчисленными неконтролируемыми эмоциями, вызванными серией напряженных событий. Сдвиги между периодами времени влияют на колебания Гамлета между жизненными взглядами и мышлением, что заставляет его погружаться в собственный непонятый разум. В конце концов, Гамлет теряет контроль над собой и сходит с ума.

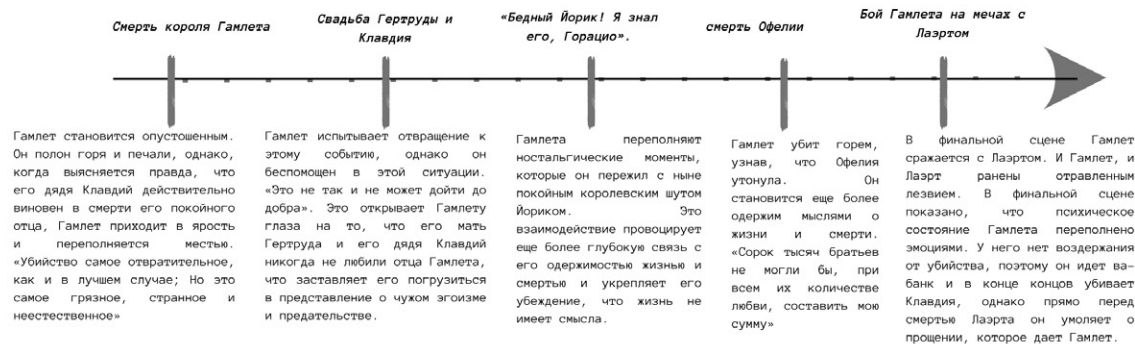
Вопрос: *Каковы были основные причины ухудшения психического состояния Гамлета на протяжении всей трагедии?*

Определение мести и примеры из пьесы У. Шекспира

Мечь была самым ярко выраженным психологическим состоянием, в котором находился Гамлет. Мечь – это желание возмездия. «Путешествие мести приведет к менталитету и осознанию того, что человек не обладает даром провидения, только Бог имеет право вознаграждать и наказывать» [1]

- «О, с этого момента мои мысли
будь прокляты или ничего не стоить!» – объясняет, что намерения Гамлета убийственны.
- «Что бы он сделал, если бы у него был мотив
для страсти, который у меня есть?» – когда происходит действие пьесы, эта цитата подразумевает, что игра настолько точна, будто актеры такие же мстительные, как Гамлет.

Анализ отражения событий в психическом состоянии Гамлета

Вывод

Трагедия У. Шекспира подразумевает, что наша человеческая жизнь бесцельна, но как мы ее воспринимаем – зависит от нас самих. Гамлет был непонятным человеком, который также не понимал других. Он воспринимал жизнь как ужасную и бессмысленную, находясь в окружении эгоистичных людей. Гамлет был истинным злонамеренным событием и взаимодействием, которые также привели к тому, что он потерял рассудок и волю к жизни. Эта трагедия учит «равноценности ценить то, что тебе дано. Хотя Гамлет и потерял контроль над своим разумом, весь рассудок, все позитивность, все – в конце концов он даровал Лаэрту прощение. «Остальное – тишина».

Использованная литература:

[1] Александр Дема, Граф Монте-Кристо, 1846.

Darba vērtējums

Kritērijs	Komentārs	Punkti
Saturs (pētījuma jautājums, informācijas analīze, secinājumi)	<p>Darbā tiek aprakstīti pētījuma rezultāti, pētījuma jautājums, secinājumi. Darbā nav atrodamas pētījuma metodes. Teksta daļu virsraksti atspoguļo darba saturu, tie ir saprotami, informatīvi. Darbā trūkst dažādu viedokļu apkopojuma un analīzes; netiek atklāti un salīdzināti atšķirīgi uzskati.</p> <p>Pētījuma saturs ir aprakstošs, pamatā veikta notikumu uzskaitē.</p> <p>Secinājumi formulēti vispārīgi, tie ir daļēji pretrunīgi. Apgalvojums “Гамлет был непонятным человеком, который также не понимал других” liecina par literārā darba vienkāršotu izpratni un ir pretrunā ar pētījuma tēmu “Проблематика личности Гамлета”. Plašs pētnieku loks (sk. zemāk “Piezīmēs” iekļauto pētnieku sarakstu) lugas varoņa problemātisko personību raksturo dažādi. Piemēram, “противоречивая личность; человек глубоких чувств; борец со злом; мститель; философ” un citi.</p> <p>Darbā trūkst pētījumā izmantotās literatūras saraksta.</p> <p>Virsrakstā “Смерть короля Гамлета” ir faktu kļūda, tā vietā jābūt “Смерть отца Гамлета”.</p> <p>Tekstā ir daži nelogiski apgalvojumi, kas apgrūtina darba satura izpratni. Piemēram, nav saprotams apgalvojums “Сдвиги между периодами времени влияют на колебания Гамлета между жизненными взглядами и мышлением, что заставляет его погружаться в собственный непонятный разум.”</p>	1
Multimodalitāte un vizuālie līdzekļi	<p>Informācijas izkārtojums, noformējums un vizuālie uzskates līdzekļi palīdz uztvert darba saturu. Satura strukturēšanai darba autors/autore veiksmīgi izmanto laika līniju, kombinējot to ar tekstu. Ir izvēlēti atbilstoši valodas līdzekļi. Grafiskie līdzekļi (teksta burtveidols, burtu izmērs) palīdz uztvert informācijas saturu. Darbā trūkst vizuālās informācijas līdzekļu, tāpēc darbs vizuāli nav pietiekami pievilcīgs.</p>	3
Organizācija	<p>Darbs ir pietiekami labi strukturēts un viegli lasāms. Darbā nav sadaļas “Методы” un “Список использованной литературы”. Pieminētais avots [1] 1846 g. nepārliedzina. Nav atsauces uz izmantoto ilustrāciju un citātiem sadaļās “Смерть отца Гамлета”, “Смерть Офелии” un “(..) примеры из пьесы (..)”. Nav norādīts darba autors/autore.</p>	2
Prasme iesaistīties dialogā/polilogā	<p>Prasme demonstrēta un tiek vērtēta prezentācijas/uzstāšanās laikā.</p>	

Kritērijs	Komentārs	Punkti																		
Valodas lietojums	<p>Valoda pārsvarā ir skaidra, tā liecina par atbilstošu valodas līdzekļu izvēli. Rindkopas daļēji atbilst teksta uzbūves principiem. Nav korekts izmantoto citātu noformējums. Piemēram:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Epitetā citātam “Быть или не быть – вот в чём вопрос (...)” nav norādīts citāta un tulkojuma autors, tāpat nav zināms, vai tekstā tiek ievērotas tulkojuma autora liktās pieturzīmes. Zināms, ka eksistē dažādi avotteksta tulkojumu varianti no angļu valodas, un tulkojuma autora liktās pieturzīmes katrā no variantiem var atšķirties. Piemēri: <table border="1" data-bbox="432 573 1273 1424"> <thead> <tr> <th data-bbox="432 573 667 703">Autori</th> <th data-bbox="667 573 1273 703">Frāzes “To be, or not to be: that is the question: (...)” (William Shakespeare. Hamlet, Prince of Denmark) tulkojuma un interpunkcijas varianti</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="432 703 667 770">М. Вронченко</td> <td data-bbox="667 703 1273 770">“Быть иль не быть – таков вопрос; (...)”</td> </tr> <tr> <td data-bbox="432 770 667 871">Н. Кетчер</td> <td data-bbox="667 770 1273 871">“Быть или не быть. Вопрос в том, что благородней: (...)”</td> </tr> <tr> <td data-bbox="432 871 667 938">А. Соколовский</td> <td data-bbox="667 871 1273 938">“Жить иль не жить – вот в чем вопрос. (...)”</td> </tr> <tr> <td data-bbox="432 938 667 1005">А. Московский</td> <td data-bbox="667 938 1273 1005">“Жизнь или смерть, вот дело в чем: (...)”</td> </tr> <tr> <td data-bbox="432 1005 667 1072">П. Гнедич</td> <td data-bbox="667 1005 1273 1072">“Быть иль не быть – вот в чем вопрос. (...)”</td> </tr> <tr> <td data-bbox="432 1072 667 1140">Н. Россов</td> <td data-bbox="667 1072 1273 1140">“Быть иль не быть? Вот в чем вопрос. (...)”</td> </tr> <tr> <td data-bbox="432 1140 667 1207">М. Лозинский</td> <td data-bbox="667 1140 1273 1207">“Быть или не быть, – таков вопрос; (...)”</td> </tr> <tr> <td data-bbox="432 1207 667 1274">Борис Пастернак</td> <td data-bbox="667 1207 1273 1274">“Быть или не быть, вот в чем вопрос. (...)”</td> </tr> </tbody> </table> <p>Avots: Бычков, М. Уильям Шекспир. Монолог “Быть или не быть...” в русских переводах XIX–XX веков. http://www.lib.ru/SHAKESPEARE/tobeornotobe.txt#:~:text=To%20be%2C%20or%20not%20to,And%20by%20opposing%20end%20them%3F ;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sadaļā “Смерть Офелии” nav atsaucis uz citāta un tulkojuma autoriem. • Secinājumu daļā nav atsaucis uz citāta un tulkojuma autoriem. <p>Tekstā ir gramatikas, leksikas un stila kļūdas, piemēram:</p> <ul style="list-style-type: none"> • virsraksts “смерть Офелии” rakstīts ar mazo sākuma burtu, • darba virsrakstā “Проблематика личности Гамлета” teikuma beigās ir lieks punkts; • citātā “Бедный Йорик! Я знал его, Горацио.” nav atsaucis uz citāta un tulkojuma autoriem; • teikumā “Эта трагедия учит нравственности, ценить то, что тебе дано.” trūkst komata; 	Autori	Frāzes “To be, or not to be: that is the question: (...)” (William Shakespeare. Hamlet, Prince of Denmark) tulkojuma un interpunkcijas varianti	М. Вронченко	“Быть иль не быть – таков вопрос; (...)”	Н. Кетчер	“Быть или не быть. Вопрос в том, что благородней: (...)”	А. Соколовский	“Жить иль не жить – вот в чем вопрос. (...)”	А. Московский	“Жизнь или смерть, вот дело в чем: (...)”	П. Гнедич	“Быть иль не быть – вот в чем вопрос. (...)”	Н. Россов	“Быть иль не быть? Вот в чем вопрос. (...)”	М. Лозинский	“Быть или не быть, – таков вопрос; (...)”	Борис Пастернак	“Быть или не быть, вот в чем вопрос. (...)”	2
Autori	Frāzes “To be, or not to be: that is the question: (...)” (William Shakespeare. Hamlet, Prince of Denmark) tulkojuma un interpunkcijas varianti																			
М. Вронченко	“Быть иль не быть – таков вопрос; (...)”																			
Н. Кетчер	“Быть или не быть. Вопрос в том, что благородней: (...)”																			
А. Соколовский	“Жить иль не жить – вот в чем вопрос. (...)”																			
А. Московский	“Жизнь или смерть, вот дело в чем: (...)”																			
П. Гнедич	“Быть иль не быть – вот в чем вопрос. (...)”																			
Н. Россов	“Быть иль не быть? Вот в чем вопрос. (...)”																			
М. Лозинский	“Быть или не быть, – таков вопрос; (...)”																			
Борис Пастернак	“Быть или не быть, вот в чем вопрос. (...)”																			

Kritērijs	Komentārs	Punkti
Valodas lietojums	<ul style="list-style-type: none"> • Rindkopu "О! С этого момента мои мысли будь проклят или ничего не стоишь!" un "Что бы он сделал, если бы (..)" noformējums neatbilst rindkopu noformēšanas prasībām; • teikums "У него нет воздержания от убийства." ir stilistiski un semantiski nekorekts; • neveiksmīgs tulkojums vai tulkojuma interpretācija citātā "Убийство самое отвратительное, как и в лучшем случае; Но это самое грязное, странное и неестественное"; rindkopā trūkst loģikas, nav atsaucies uz citāta un tulkojuma autoriem; nekorektas pieturzīmes. Viens no šī fragmenta tulkojuma variantiem varētu būt, piemēram, šāds: «Убийство гнусно по себе; но это гнуснее всех и всех бесчеловечней». «Гамлет, принц датский (перевод М. Лозинского)» стр. 166. (Skat. http://mirpoezylit.ru/books/6123/12/). 	
Piezīmes	<p>Mūsdienu pētījumi par tēmu (Viljams Šekspīrs "Hamlets")</p> <ul style="list-style-type: none"> • Аникст, А. (1963) <i>Творчество Шекспира</i>. Москва: Художественная литература (с. 373–402). • Верцман, И. Е. (1964) <i>"Гамлет" Шекспира</i>. Москва: Художественная литература. • Кеттл, А. (1966) <i>От "Гамлета" к "Лиру"</i> – в: <i>Сборник статей. Шекспир в меняющемся мире</i>. Москва: Прогресс. • Михоэлс, С. М. (1981) <i>Статьи, беседы, речи</i>. Москва: Искусство • Зубова, Н. (1958) <i>Два варианта "Гамлета"</i> – в: <i>Шекспировский сборник</i>. Москва: Всероссийское театральное общество. • Конрад, Я. И. (1972) <i>Шекспир и его эпоха</i> – в: Конрад, Н. И. <i>Запад и Восток</i>. Москва: Главная редакция восточной литературы • Урнов, М. В., Урнов, Д. М. (1964) <i>Шекспир. Его герои и его время</i>. Москва: Наука. • Weitz, M. (1964) <i>Hamlet and the philosophy of literary criticism</i>. London: Meridian Books. • <i>Discussions of Hamlet</i>. (1960) ed. by Levenson, J. C. Boston: D.C. Heath and Company. • <i>Hamlet enter critic</i>. (1960) ed. by Sacks, C. and Whan, E. New York: Appleton-Century-Crofts. • Shakespeare, W. <i>Hamlet. (Stratford-Upon-Avon Studies)</i>. (1963) London: Holmes & Meier. • Schulze, F. W. (1956) <i>"Hamlet", Geschichtssubstanzen zwischen Rohstoff und Endform des Gedichts</i>. Halle: Niemeyer Verlag. • Walker, R. (1948) <i>The time is out of joint</i>. London: A. Dakers. • Levin, H. <i>The question of Hamlet</i>. (1959) New York: Oxford University Press. • Knights L. C. (1961) <i>An approach to "Hamlet"</i>. Stanford: Stanford University Press • Grebanier, B. (1960) <i>The heart of Hamlet. The play Shakespeare wrote</i>. New York: Stanford University Press. 	

Skolēnu stenda referātu piemēri un to vērtējums kursā Svešvaloda II (vācu valoda)

Sasniedzamais rezultāts: skolēns veic kvantitatīvu un kvalitatīvu pētījumu, kombinē un integrē dažādus informācijas avotus un reprezentācijas veidus svešvalodā, lai pārliecinoši argumentētu un pierādītu savu viedokli.

<p>Uzdevums skolēnam</p> <p>Radīt stenda referātu par sev aktuālu un sabiedrībā nozīmīgu tēmu. Kombinējot un integrējot dažādus informācijas avotus, noformēt analītisku tekstu, kas pilnībā atbilst pētījuma hipotēzei/jautājumam un liecina par informācijas analīzi un iegūto rezultātu interpretāciju; patstāvīgi formulēt analītiskus secinājumus un demonstrēt pētījuma rezultātus, kas noformēti atbilstoši stenda referāta prasībām.</p>	<p>Uzdevuma nosacījumi</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Definēta darba problēma / hipotēze / pētījuma jautājums, tēma. 2. Formulēts darba mērķis, uzdevumi. 3. Izvēlētas metodes. 4. Veikta problēmas / hipotēzes / pētījuma jautājuma izpēte un analīze. 5. Radīts darba iespējama izpildījums informācijas sintēzei. 6. Atbilstoši stenda referāta formai un idejai izvēlēti izteiksmes līdzekļi: <ul style="list-style-type: none"> • teksts; • atbilstoši valodas līdzekļi; • ilustrācijas, attēli, fotogrāfijas; • referāta veidošanas tehnika, formāts, informācijas izkārtojums; • grafiskie līdzekļi (burtveidols, izmērs, krāsa); • droši avoti, atsauces; • izvērtēts teksta un vizuālas informācijas daļu balanss. 7. Prezentēts stenda referāts, pētījums un tā rezultāti.
<p>Multimodālā darba saturs</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nosaukums/tēma • Ievads/annotācija, teorētiskais pamatojums • Darba mērķis/uzdevumi • Hipotēze / problēma / pētījuma jautājums • Materiāli un metodes • Rezultāti • Secinājumi • Atsauces • Vizuālais un grafiskais noformējums atbilst stenda referāta prasībām 	<p>Prezentācija</p> <p>Loģiski strukturētā 5 minūšu stāstījumā prezentēt izpētīto tēmu, teorētisko pamatojumu, darba mērķi, hipotēzi/pētījuma jautājumu, materiālus un metodes, rezultātus un secinājumus. Atbildēt uz klātesošo klausītāju jautājumiem.</p>

Multimodāls darbs apliecina skolēna prasmi veikt teksta/tēmas izpēti, integrēt un atbilstoši savietot dažādus informācijas avotus un reprezentācijas veidus svešvalodā, sintezēt informāciju, piemēram, stenda referātā, multimodālā prezentācijā.

Piekluves nosacījumos iekļauto apliecinājumu vērtēšanas kritērijus skatīt [šeit!](#)

1. skolēna darba piemērs. *Symbolik im "Tschick" von Wolfgang Herrndorf***Symbolik im "Tschick" von Wolfgang Herrndorf****Kontext und Forschungsfrage**

Kontext: Die Handlung spielt während der Sommerferien in der Gegenwart und wird aus der Perspektive von Maik gezeigt.

Es gibt in der Geschichte einen Moment, in dem klar wird, dass Tschick und Maik in die Walachai fahren, aber laut Internet gibt es den Ort Walachai nicht.

Frage: Welche symbolische Bedeutung hat in der Geschichte Walachai?

Definition Symbol und Beispiele im Text

Das Symbol ist ein bildkräftiges Zeichen, das stellvertretend für eine Idee oder eine Handlung steht.

Walachai- In Deutschland und Österreich wird damit umgangssprachlich eine weit entfernte, verlassene Gegend bezeichnet.

Tatjana Cosic

Die Zeichnung für Tatjana Cosic ist ein Liebesbeweis von Maik, weil er in Tatyana verliebt ist und damit seine Grfühle zeigt.

Analyse der Symbole

Lada Niva

Das Auto Lada Niva symbolisiert die Herkunft von Tschick. Lada Niva ist ein russisches Auto, und Tschick hat die Verwandtschaft in Russland. Diese zwei Faktoren können miteinander verbunden werden.

Schlussfolgerungen

- Der Autor Wolfgang Herrndorf hat verschiedene Symbole in seinem hervorragenden Buch verwendet.
- Obwohl die Symbole einfache Sachen sind, haben sie eine Bedeutung.

Quellen

- Bedeutung von dem Symbol. <https://www.buecher-wiki.de/index.php/BuecherWiki/Symbol>
- Bedeutung von Lada Niva. <https://www.jenica-schneider.de/newsleser/tschick-maik-ein-lada-und-die-walachei.html#:~:text=Und%20dann%20gibt%20es%20noch,weit%20entfernte%2C%20verlassene%20Gegend%20bezeichnet.>

Darba vērtējums

Kritērijs	Komentārs	Punkti
Saturs (pētījuma jautājums, informācijas analīze, secinājumi)	<p>Ievadā autors sniedz īsu situācijas aprakstu (kontekstu) un formulē savu pētījuma jautājumu: <i>Welche symbolische Bedeutung hat in der Geschichte Walachai?</i></p> <p>Pētījuma uzdevumi un metodes nav minēti, tādēļ nav īsti skaidrs, kas un kādā veidā tiek pētīts.</p> <p>Pētījuma jautājums koncentrēts uz vienu no vairākiem romānā lietotajiem simboliem (<i>Walachai</i>), stenda referātā kā piemēri norādīti divi citi simboli, pēc kuru analīzes izdarīti secinājumi (formulēti divos apakšpunktos), bet neietver secinājumus par pētījuma jautājumu.</p> <p>Atbilde uz pētījuma jautājumu atrodama darbā norādītajā interneta adresē <i>Tschick, Maik, ein Lada und die Walachei - Jenica-Schneider.de</i>.</p>	2
Multimodalitāte un vizuālie līdzekļi	Atbilstoši satura izklāstam izmantoti un integrēti dažādi informācijas pasniegšanas līdzekļi. Tekstu izkārtojums, noformējums un vizuālie līdzekļi atbilst darba saturam un palīdz informācijas uztverē.	3
Organizācija	<p>Darba elementi ir saskaņoti un saistīti, ar skaidru domas izvērsumu, atbilst darba satura izklāstam.</p> <p>Darbā nav minēts, vai pētījumā izmantots literārais darbs un/vai tā ekranizējums; ievietotajiem attēliem nav atsauču; norādīti divi avoti, bet nav minēts ne romāns, ne tā ekranizējums.</p>	2
Prasme iesaistīties dialogā/polilogā	Prasme tiek demonstrēta un vērtēta prezentācijas/uzstāšanās laikā.	
Valodas lietojums	Valoda ir skaidra un pamatā precīza, liecina par atbilstošu valodas līdzekļu izvēli.	3

2. skolēna darba piemērs. *Lust und Liebe. Die erste Beziehung zwischen Hanna und Michael in "Der Vorleser"*

Lust und Liebe. Die erste Beziehung zwischen Hanna und Michael in *Der Vorleser*

Samuels Ozoliņš 12. VI

Frage: Was sind die Motive für die erste Beziehung zwischen Hanna und Michael?

Kontext: Die Handlung des Romans spielt im 1959-1980er Jahre in Deutschland und beschreibt die Liebe zwischen dem 15-jährigen Schüler Michael Berg und der 21 Jahre älteren Hanna Schmitz. Der Leser erfährt die Entstehung der Liebe und ihre Wandlung, als Hanna plötzlich verschwindet und Michael sie erst als Angeklagte im Gerichtsaal wiedersieht, aus der Ich-Perspektive Michaels. Sie muss ihrer Vergangenheit als KZ-Wärterin offenbaren - und ihr Liebhaber Michael muss von einer neuen Perspektive über die Geschichte denken.

Szene aus dem Film «Der Vorleser»

Motive der Beziehung

Schlussfolgerungen

1. Die Beziehung von Hanna und Michael, die sie im ersten Teil des Buchs haben, war ganz wirt, anstrengend und intensiv für sie beide.
2. Sie beide haben viele verschiedene Gefühle und Motive gehabt, deshalb sollte die Affäre von beiden Seiten analysiert werden.
3. Der Film von Stephen Daldry ist eine direkte Darstellung des Buchs und hilft die Beziehungen und Emotionen besser zu verstehen.

Quellen

1. Motive Hannas für Ihre „Beziehung“ zu Michael.
<https://www.abipur.de/referate/stat/695744977.html>
2. "Der Vorleser" – Zusammenfassung
<https://www.studysmarter.de/schule/deutsch/epische-texte/der-vorleser/>

Kritērijs	Komentārs	Punkti
Saturs (pētījuma jautājums, informācijas analīze, secinājumi)	<p>leavadā autors sniedz īsu situācijas aprakstu (kontekstu) un formulē savu pētījuma jautājumu: <i>Was sind die Motive für die erste Beziehung zwischen Hanna und Michael?</i></p> <p>Pētījuma metode nav pieminēta, nav arī skaidrs, kāpēc rezultātu atspoguļojumam autors izvēlējies tieši šos motīvus. Nav zināms, vai pētīts un analizēts arī grāmatas un filmas materiāls, vai darba pamatā ņemti referātā minētie motīvi, jo avotos nav minēts ne literārais darbs, ne tā ekranizējums.</p> <p>Atbilde uz pētījuma jautājumu atrodama darbā norādītajā interneta saitē <u>Schlink, Bernhard - Der Vorleser (Motive der Beziehung zwischen Hanna und Michael) :: Hausaufgaben / Referate => abi-pur.de (abipur.de)</u>.</p> <p>Secinājumi formulēti trīs apakšpunktos, no kuriem trešais attiecas uz ekranizējumu, lai gan avotos tas nav norādīts. Secinājumi daļēji izriet no darbā norādītajiem rezultātiem (motīviem) un liecina par informācijas apkopojumu.</p>	2
Multimodalitāte un vizuālie līdzekļi	Teksta izkārtojums, noformējums un vizuālie uzskates līdzekļi daļēji palīdz uztvert darba saturu. Autors samērā meistarīgi kombinē tekstu, attēlus un krāsas. Krāsu piesātinātais fons un baltās krāsas izvēle burtiem ir saprotama, jo atbilst literārā darba emocionālajai noskaņai un saturam, materiāls ir labi pārskatāms.	3
Organizācija	Darba elementi ir saskaņoti un saistīti, ar skaidru domas izvērsumu, atbilst satura izklāstam. Rezultāti atspoguļoti pārskatāmi. Darbā norādīti divi avoti un viena atsauce pie attēla no filmas.	3
Prasme iesaistīties dialogā/polilogā	Prasme tiek demonstrēta un vērtēta prezentācijas/uzstāšanās laikā.	
Valodas lietojums	Valoda ir skaidra un pamatā precīza, liecina par atbilstošu valodas līdzekļu izvēli.	2

3. piemērs. Verbindung von Wissenschaft und Literatur in "Die Vermessung der Welt"

Die Verbindung von Wissenschaft und Literatur in Die Vermessung der Welt

Autor: [REDACTED]

Die Rolle von Wissenschaftlern in der Gesellschaft

In Die Vermessung der Welt werden die beiden Protagonisten, Alexander von Humboldt und Carl Friedrich Gauß, als geniale Wissenschaftler dargestellt, die sich der Vermessung der Welt verschrieben haben. Als Wissenschaftler stehen Humboldt und Gauß vor vielen Herausforderungen. Sie müssen sich gegen Skeptiker und Kritiker durchsetzen, die ihre Arbeit anzweifeln oder sogar als irrelevant abtun. Insgesamt zeigt Die Vermessung der Welt, dass Wissenschaftler nicht nur in ihren Fachgebieten tätig sind, sondern auch eine wichtige Rolle in der Gesellschaft spielen. Sie müssen ethische und moralische Entscheidungen treffen und sich für das Wohl der Menschheit einsetzen.

Unterschied vom Film und Buch

Zu diesem Thema gibt es keine Große Unterschiede, neben nur der Häufigkeit wo Wissenschaftliche Fakten in Form von Texttafeln oder Grafiken eingebildet werden, um das Verständnis zu erleichtern im Film.

Und im Buch wird oft mehr Wert auf literarische Elemente wie Sprache, Beschreibungen und Charakterentwicklung gelegt und damit können Wissenschaftliche Informationen auch durch Beschreibungen, Erklärungen oder Dialoge vermittelt werden, aber sie sind oft weniger visuell und müssen vom Leser aktiv interpretiert und verarbeitet werden.

Die Verbindung von Wissenschaft und Literatur

In Die Vermessung der Welt zeigt Daniel Kehlmann, wie eng Wissenschaft und Literatur miteinander verbunden sein können. Die Sprache und Erzähltechniken, die Kehlmann verwendet, spiegeln die wissenschaftliche Arbeit von Humboldt und Gauß wider und tragen dazu bei, ihre Erkenntnisse auf eine zugängliche und unterhaltsame Weise zu vermitteln.

Ein Beispiel dafür ist die Verwendung von Metaphern und Analogien. Humboldt und Gauß verwenden diese Techniken in ihrer Arbeit, um komplexe Konzepte auf verständliche Weise zu erklären. Kehlmann nutzt diese Techniken auch in seiner Erzählung, um die wissenschaftlichen Themen für den Leser zugänglicher zu machen. Kehlmann nutzt auch literarische Techniken wie die Verwendung von Symbolen und Motiven, um die wissenschaftlichen Themen seines Buches zu vermitteln. Ein Beispiel hierfür ist die Darstellung der Messgeräte und Instrumente, die Humboldt und Gauß verwenden, als Symbole für ihre Entdeckungen und Erfolge. Diese Symbole helfen dem Leser, die Bedeutung und den Wert ihrer Arbeit besser zu verstehen.

Zusammenfassung

Die Vermessung der Welt von Kehlmann ist ein Beispiel dafür, wie Wissenschaft und Literatur miteinander verschmelzen und sich gegenseitig bereichern können. Durch den Einsatz literarischer Techniken werden die wissenschaftlichen Erkenntnisse von Humboldt und Gauß vermittelt und die Leser werden gefesselt. Auf diese Weise zeigt das Buch, dass Wissenschaft nicht nur trocken und langweilig sein muss, sondern auch auf unterhaltsame und faszinierende Weise dargestellt werden kann. Gleichzeitig können wissenschaftliche Erkenntnisse dazu beitragen, dass literarische Werke an Authentizität und Detailreichtum gewinnen, während literarische Werke wissenschaftliche Themen und Erkenntnisse einer breiteren Öffentlichkeit zugänglich machen können.

Wie sieht es heutzutage aus?

Die Verbindung von Wissenschaft und Literatur hat heutzutage eine vielfältige Ausprägung. Einerseits gibt es literarische Werke, die wissenschaftliche Themen behandeln oder sich mit wissenschaftlichen Erkenntnissen auseinandersetzen. Andererseits gibt es auch wissenschaftliche Arbeiten, die literarische Elemente und Erzähltechniken verwenden, um komplexe Sachverhalte verständlicher und zugänglicher zu machen.

In vielen Bereichen der Wissenschaft spielt die Literatur eine wichtige Rolle als Informationsquelle und Inspiration. So werden beispielsweise in der Medizin und Psychologie oft Fallstudien und Berichte von Patienten verwendet, um Krankheitsbilder und Therapieansätze zu beschreiben. Auch in den Naturwissenschaften werden oft populärwissenschaftliche Bücher geschrieben, um komplexe Themen einem breiteren Publikum zugänglich zu machen.

Andererseits haben auch viele literarische Werke wissenschaftliche Themen zum Inhalt oder nutzen wissenschaftliche Erkenntnisse als Grundlage für ihre Handlung. Ein bekanntes Beispiel ist der Roman "Frankenstein" von Mary Shelley, der die Ideen der damaligen Naturwissenschaften aufgreift und einen humanoiden Monster erschafft.

Kritērijs	Komentārs	Punkti
Saturs (pētījuma jautājums, informācijas analīze, secinājumi)	<p>Ievadā autors aprakstoši definē problēmu un sniedz īsu situācijas aprakstu. No konteksta izriet, ka autors vēlas</p> <ul style="list-style-type: none"> • salīdzināt literāro darbu ar tā ekranizējumu; • pētīt zinātnes un literatūras saistību romāna tapšanas laikā un šobrīd. <p>Tēma ir interesanta, iekļautā informācija atklāj pētījuma būtību. Ja būtu formulēts arī pētījuma mērķis, uzdevumi, jautājums un metode, darba saturs būtu vieglāk uztverams. Darbā iekļauta rezultātu interpretācija brīvā formā.</p> <p>Patstāvīgi formulētie secinājumi liecina par informācijas apkopojumu un salīdzinājumu, taču secinājumi ir vispārīgi un nav pamatoti ar piemēriem (par mūsdienām), tie formulēti kā samērā gari apraksti, kas apgrūtina uztveri.</p>	2
Multimodalitāte un vizuālie līdzekļi	<p>Atbilstoši satura izklāstam izmantoti un darbā integrēti dažādi informācijas pasniegšanas veidi (teksts, dažādi krāsu toņi, audiofails, attēli).</p> <p>Teksta izkārtojums, noformējums un vizuālie uzskates līdzekļi atbilst darba saturam, bet nepalīdz uztvert darba saturu.</p>	2
Organizācija	<p>Darba elementi ir saskaņoti un saistīti. Lai gan katrs no tiem jau ir neliels kopsavilkums, tiek piedāvāts vēl papildu kopsavilkums. Virsraksti ir izcelti, teksta izkārtojums atbilst darba satura izklāstam.</p> <p>Darbā nav norādīti avoti, trūkst atsauču pie attēliem un audiofaila.</p>	2
Prasme iesaistīties dialogā/polilogā	<p>Prasme tiek demonstrēta un vērtēta prezentācijas/uzstāšanās laikā.</p>	
Valodas lietojums	<p>Valoda ir skaidra un precīza, liecina par prasmīgu, mērķtiecīgu un saziņas situācijai piemērotu valodas līdzekļu izvēli.</p>	4

4. piemērs. Paul Bäumers Gedanken über den Krieg in "Im Westen nichts Neues"

Paul Bäumers Gedanken über den Krieg: "Im Westen nichts Neues"

Jānis Bičevskis 12.eu

Kontext

Die Geschichte passiert in der Western front des Ersten Weltkriegs in den Jahren von 1916 bis 1918, wenn der Hauptcharakter, Jugendlicher Paul Bäumer in dem deutschen Heer kämpft. Die Hauptidee des Romans von Erich Marie: "Im Westen nichts Neues" ist, dass der Krieg eine Generation von Menschen physisch und psychisch zerstört hat, deswegen wird die Idee, dass Krieg großen Schaden hat, bei Zuschauer oder Leser ganz klar. Der Film (2022) hat den Originaltext ganz anders, in moderne Wege gezeigt.

Forschungsfrage: Wie hat der Protagonist, Paul Bäumer den Krieg am Anfang und Ende wahrgenommen?

Schlussfolgerung

Erich Maria hat den Leser an der Geschichte und dem Romanhauptproblem, mit Hilfe der Hauptfigur, Paul Bäumer gefühlvoll gemacht. Von Anfang als Jugendlicher, der nicht viel über den Krieg weiß und hartnäckig in die Armee eintritt, bis Ende, wenn Paul ein polares Gegenteil Verständnis über Krieg hat, könnte der Leser ein Bild über den Krieg vorstellen, als Paul seinem Tagebuch schrieb.

Als Fazit könnte sagen, dass Paul Bäumers Wahrnehmung des Krieges im Laufe des Romans von einer romantischen und heroischen Vorstellung zu einer desillusionierten und ablehnenden Haltung wechselt.

Am Anfang des Kriegs hat der Protagonist Paul Bäumer den Krieg als eine aufregende und abenteuerliche Erfahrung erlebt. Er glaubt an die patriotischen Ideen, die er sich von der Schule und der Gesellschaft enormen hat, und er ist bereit, für sein Land und seine Ehre zu kämpfen.

Wie viele Soldaten, Paul Bäumer wird mehr und mehr von dem Krieg psychisch beschädigt, wegen der Artilleriefire und dem grausamen Ereignissen. Er wird mehr selbstverständlich, dass der Krieg gar nichts gutes bringt.

Am Ende des Romans, wenn Paul im Graben stirbt, hat er ein vollständiges Verständnis für den Krieg erreicht. Er versteht, dass der Krieg nicht nur den Tod bei Menschen bringt, sondern auch den Verlust von Menschlichkeit und Empathie bedeutet. Mit Zitate von Text: „an die Front gehört“ und „eine Woche Urlaub“, wird Pauls Selbstfleht gezeigt, dass er jetzt nur den Frontkrieg versteht.

"Wir sind nicht mehr die Jungen von einst, wir sind Müde, zerfleischt Männer, die sich nichts mehr wünschen als Ruhe, still, Frieden. Es gibt so viel, was ich noch sagen könnte, aber es ist ja schon alles gesagt worden. Wir leben im Schützengraben und haben nie aufgehört, den Feind zu hassen, aber es ist kein Hass mehr da, nur noch Müdigkeit und Verzweiflung."

Reiner Bajo/Netflix (2022)

Kritērijs	Komentārs	Punkti
Saturs (pētījuma jautājums, informācijas analīze, secinājumi)	<p>Ievadā autors sniedz īsu situācijas aprakstu (kontekstu) un formulē savu pētījuma jautājumu: <i>Wie hat der Protagonist, Paul Bäumer, den Krieg am Anfang und Ende wahrgenommen?</i></p> <p>Ievadā pieminēts arī literārā darba ekranizējums, bet, tā kā nav formulēts darba mērķis, uzdevumi un pētījuma metode, kā arī nav minēti avoti, netop skaidrs, vai pētīta arī filma vai tikai romāns.</p> <p>Pētījuma rezultāti un secinājumi aprakstīti brīvā formā, kas nepalīdz uztvert galveno domu, teksts nav pārskatāms.</p>	1
Multimodalitāte un vizuālie līdzekļi	Atbilstoši satura izklāstam izmantoti un kombinēti dažādi informācijas pasniegšanas līdzekļi – melnbaltais noformējums un izvēlētie attēli piešķir saturam atbilstošu emocionālu nokrāsu.	2
Organizācija	<p>Darba elementi ir saistīti, to izkārtojums atbilst satura izklāstam, taču darbā nav iekļautas visas nepieciešamās daļas.</p> <p>No izvēlētajiem citātiem un attēliem tikai vienam (ar attēlu fonā) ir atsauce uz romāna ekranizējumu. Nav norādīti avoti.</p>	2
Prasme iesaistīties dialogā/polilogā	Prasme tiek demonstrēta un vērtēta prezentācijas/uzstāšanās laikā.	
Valodas lietojums	<p>Autors ne vienmēr izvēlēties atbilstošus valodas līdzekļus, pieļauts daudz kļūdu arī elementārās konstrukcijās, piemēram, <i>“der nicht viel über den Krieg weißt”, “als Fazit könnte (man) sagen”, “wenn”</i> lietošana <i>“als”</i> vietā, partikulas <i>“nur”</i> lietošana <i>“erst”</i> vietā, piemēram, <i>“dass er jetzt nur den Frontkrieg versteht”</i>, jūtama arī angļu valodas ietekme, piemēram, <i>“in der Western front des Ersten Weltkrieges”, “Er wird mehr selbstverständlich”</i>, ir pieļautas pareizrakstības kļūdas, piemēram, <i>“mit hilfe”, “der Tot”</i> u. c., tomēr valoda pārsvarā ir skaidra.</p>	1

Nobeiguma pārbaudes darba piemēri 6. tematā "Izteiktā viedokļa pamatojums"

Piemērs. Svešvaloda II (angļu valoda)

Akadēmiskā stila prasībām atbilstošs analītisks jaunrades teksts (*argumentētā esēja*)

Sasniedzamais rezultāts: skolēns mērķtiecīgi meklē informāciju svešvalodā, kritiski to izvērtē pēc noteiktiem kritērijiem, lai izmantotu savā radošajā un pētniecības darbībā, izmantojot daudzveidīgas teksta uztveres stratēģijas savu mērķu sasniegšanai.

Uzdevums	Uzdevuma nosacījumi
<p>Izmantojot savu stenda referātu un tajā atrodamo informāciju, uzraksti argumentēto esēju, kas atklāj tavu pētījumu!</p> <ul style="list-style-type: none"> • Formulē problēmu/jautājumu! • Parādi, analizē un izvērtē informāciju! • Salīdzini viedokļus par pētāmo objektu, apkopojot un aprakstot izpētes rezultātus! • Formulē secinājumus! <p>Esejas apjoms – līdz 800 vārdiem.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Akadēmiskā stila prasībām atbilstoša argumentētā esēja. 2. Ievadā formulēts esejas/pētījuma mērķis vai definēts pētījuma jautājums/problēma un pētījuma aktualitāte. Vēlams sasaiste ar grāmatu, kurā smēlās pētījuma ideju. 3. Otrajā rindkopā drīkst skaidrot esejā izmantotos konceptus vai jēdzienus. 4. Galvenajā daļā formulēti 2–3 tēmai atbilstoši argumenti, veikta skaidra un pamatota izpēte un analīze ar izvērstiem, pārlicinošiem argumentiem un atsaucēm uz mērķtiecīgi izvēlētiem pētījumu, rezultātu vai viedokļu fragmentiem par pētāmo objektu, raksturojot/komentējot un interpretējot tos. 5. Secinājuma daļā ir veikts esejas kopsavilkums un izdarīti patstāvīgi un skaidri secinājumi.

Akadēmiskā stila prasībām atbilstošs analītisks jaunrades teksts

Vērtēšanas kritēriji	Snieguma apraksts, punkti			
	Patstāvīgs lietotājs Vidējais līmenis 1 punkts	Patstāvīgs lietotājs Augsts vidējais līmenis 2 punkti	Patstāvīgs lietotājs Gandrīz augstākais līmenis 3 punkti	Prasmīgs lietotājs Augstākais līmenis 4 punkti
Saturs un uzdevuma izpilde (teksta atbilstība uzdevuma prasībām, argumentācija)	<p>Daļēji uzdevuma nosacījumiem atbilstošs saturs.</p> <p>Ievads: neprecīzi formulēta problēma/pētījuma jautājums. Pētāmā objekta izvēles aktualitāte var nebūt pieminēta.</p> <p>Izpēte, analīze un diskusija: veikts atsevišķu avotu apraksts ar nepilnīgu argumentāciju un atsevišķām atsaucēm uz izvēlētajiem pētījumu, rezultātu vai viedokļu fragmentiem par pētāmo objektu, dažreiz pārstāstot tos.</p> <p>Secinājumi: formulēti ļoti vienkāršoti vai vispārīgi secinājumi, daļēji atbilstoši tematam.</p>	<p>Pārsvarā uzdevuma nosacījumiem atbilstošs saturs.</p> <p>Ievads: formulēta problēma/pētījuma jautājums. Pētāmā objekta izvēles aktualitāte var būt pieminēta pārāk vispārīgi vai nepilnīgi.</p> <p>Izpēte, analīze un diskusija: veikts atsevišķu avotu apraksts ar samērā izvērstiem argumentiem un atsaucēm uz izvēlētajiem pētījumu, rezultātu vai viedokļu fragmentiem par pētāmo objektu, pārsvarā īsi raksturojot/komentējot tos.</p> <p>Secinājumi: formulēti vispārīgi secinājumi, pārsvarā atbilstoši formulētajam pētījuma jautājumam.</p>	<p>Uzdevuma nosacījumiem atbilstošs saturs.</p> <p>Ievads: skaidri formulēta problēma/pētījuma jautājums, kas papildināts ar pētāmā objekta izvēles aktualitāti mūsdienu kontekstā.</p> <p>Izpēte, analīze un diskusija: veikta izpēte un analīze ar izvērstiem argumentiem un atsaucēm uz mērķtiecīgi izvēlētiem pētījumu, rezultātu vai viedokļu fragmentiem par pētāmo objektu, raksturojot/komentējot tos.</p> <p>Secinājumi: formulēti secinājumi, atbilstoši formulētajam pētījuma jautājumam.</p>	<p>Pilnībā uzdevuma nosacījumiem atbilstošs saturs.</p> <p>Ievads: skaidri un precīzi formulēta problēma/pētījuma jautājums, kas papildināts ar pētāmā objekta izvēles aktualitāti mūsdienu kontekstā.</p> <p>Izpēte, analīze un diskusija: veikta skaidra un pamatota izpēte un analīze ar izvērstiem, pārliecinošiem argumentiem un atsaucēm uz mērķtiecīgi izvēlētiem pētījumu, rezultātu vai viedokļu fragmentiem par pētāmo objektu, raksturojot/komentējot un interpretējot tos.</p> <p>Secinājumi: skaidri formulēti secinājumi, atbilstoši formulētajam pētījuma jautājumam.</p>
Organizācija un tekstveide	<p>Daļēji strukturēts teksts; saistītāvjārdi un rindkopas daļēji atbilst teksta uzbūves principiem un satura izklāstam</p>	<p>Pārsvarā loģiski strukturēts teksts; saistītāvjārdi un rindkopas pārsvarā atbilst teksta uzbūves principiem un satura izklāstam.</p>	<p>Skaidrs un loģiski strukturēts teksts; saistītāvjārdi un rindkopas atbilst teksta uzbūves principiem un satura izklāstam.</p>	<p>Skaidrs, loģiski strukturēts un līdzsvarots teksts; saistītāvjārdi un rindkopas pilnībā atbilst teksta uzbūves principiem un uztveri atvieglojošam satura izklāstam.</p>

Vērtēšanas kritēriji	Snieguma apraksts, punkti			
	Patstāvīgs lietotājs Vidējais līmenis 1 punkts	Patstāvīgs lietotājs Augsts vidējais līmenis 2 punkti	Patstāvīgs lietotājs Gandrīz augstākais līmenis 3 punkti	Prasmīgs lietotājs Augstākais līmenis 4 punkti
Valodas līdzekļu (vārdu krājuma un gramatisko struktūru) daudzveidība	Ierobežots savu vārdu krājums un vienkāršas gramatiskās struktūras, kas bieži atkārtojas.	Pietiekams vārdu krājums, pārsvarā vienkāršas gramatiskās struktūras, kas pārsvarā izmantotas atbilstoši kontekstam.	Bagāts vārdu krājums un pārsvarā kompleksas gramatiskās struktūras, kas izmantotas atbilstoši kontekstam.	Ļoti bagāts vārdu krājums un daudzveidīgas kompleksas gramatiskās struktūras ļauj atklāt smalkas nozīmes atšķirības un valodas nianšes, kā arī izvērstas pārdomas.
Valodas lietojuma pareizība un precizitāte (leksika, gramatika un pareizrakstība)	Valodas lietojums ir kļūdainis, kas dažreiz traucē saprast rakstīto	Valodas lietojums ir samērā precīzs un pareizs, kļūdas netraucē saprast rakstīto	Valodas lietojuma precizitāte un pareizība ir diezgan augsta, nepieļauj kļūdas, kas rada pārpratumu.	Valodas lietojuma precizitāte un pareizība ir nemainīgi augsta. Ir retas un grūti pamanāmas.

1. skolēna darba paraugs

Taylor Jenkins Reid's book "Carrie Soto Is Back" (2022) provides a glimpse into inner struggles of professional athletes who often face intense pressure and high expectations from both themselves and others. This can lead to a range of mental health issues and struggles (Carreathers, 2020). As a result, sports psychology focuses on the role of physical activity in the prevention and its connection to the mental health. Athletes psychology encompasses a specific mindset and mental toughness by creating compelling techniques that will be mentioned in this essay. Therefore, elite athletes experience a higher rate of mental struggles compared to the general population and these issues are often undertreated (Garrick, 2017). This essay exhibits a variety of coping strategies that pro-athletes use to manage and stabilize mental health.

To begin with, athletes might struggle with staying motivated after failures so they need to develop mental resilience. According to psychologist Peter Clough, there are four key traits of mental toughness that are prevalent in sports psychology – concentration, confidence, control and commitment (Clough, 2015). Thus, mental toughness makes people resilient when they face obstacles because they know they have the power to overcome them. It is also the ability not to give up when things become challenging or do not go as smoothly as one hoped. This mindset can often move the person away from harsh judgement of themselves and be more focused on their goals.

Another key technique is mindfulness training, specifically the ability to live in the moment, embracing person's current circumstances without judgment. As Creswell suggests, "The 5 senses technique" might help the person to keep focus on what is real and keep one present (Creswell, 2019). With "the 5 senses" a person run through what each of one's senses are experiencing in the moment that includes sound, smell, sight, taste and touch. Furthermore, this method can help pull anxious mental energy back into the body, grounding and calming it so that a person can release stress and focus again. As a matter of fact it not only helps athletes to regulate the anxiety they experience during competitions, but also helps athletes to stay confident, focused and mentally tough.

It is important to mention that specific emotions at certain intensities will influence athlete's performance (Hamin, 2020). Last but not least crucial method is to learn to differentiate emotion from situations that a person is being put in. The idea is to accept that an athlete cannot change a situation. Theriault gives an example explaining what is a radical acceptance. Indeed, a person can imagine that a tornado is coming their way. Obviously, stopping the tornado is not possible so, if one can accept the fact that it is coming, they can act and prepare (Theriault, 2011). In other words, it is significant to identify factors that are not possible to change and to be responsible for one's own work and things a person can control. Acceptance can be an empowering tool for athletes who want to perform without being distracted by their internal experiences. Consequently, if an athlete understands what emotional state helps them perform at their best, they can use targeted emotion management strategies and significantly enhance their performance.

Overall, mental health is a neglected topic in the sports community, athletes are pushed to their limits on a daily basis and it is really hard to define when it starts to affect mental health negatively. On the whole, there are various coping mechanisms that athletes can implement into their routines. Such as developing mental resilience, improving one's mindfulness and differentiating emotions instead of letting them control the person in order to make athletes feel more comfortable to be able to admit and work through their struggles.

(617 words)

References:

1. Carreathers, B.T. (2020) Athlete's Substance Abuse and Mental Health. McNair Scholars Research Journal.
2. Garric, V. (2017) Athletes and Mental Health: the Hidden Opponent. TEDx USC.
3. Clough, P. (2015) Developing Mental Toughness, London: Strycharczuk D., Kogan Page.
4. Creswell, J.D. et. Al. (2019) Training and Physical Health: Mechanisms and Outcomes", Psychosomatic Medicine.
5. Hanin, J.L. (2020), Emotions in Sport, Champaign Human Kinetics.
6. Theriault, B. (2011), "Radical Acceptance: A Nondual Psychology Approach", International Journal of Mental Health and Addiction.

Darba vērtējums

Kritērijs	Komentārs	Punkti
Saturs un uzdevuma izpilde (teksta atbilstība uzdevuma prasībām, argumentācija)	Veikta skaidra izpēte un samērā izvērsta analīze. Izdarīti patstāvīgi secinājumi.	4
Organizācija un teksteide	Veiksmīgi strukturēts un saistīts teksts.	4
Valodas līdzekļu (vārdu krājuma un gramatisko struktūru) daudzveidība	Kopumā skolēns demonstrē C1 līmenim atbilstošu vārdu krājumu un kompleksas gramatiskās struktūras, kas izmantotas atbilstoši kontekstam.	4
Valodas lietojuma pareizība un precizitāte (leksika, gramatika un pareizrakstība)	Valodas lietojuma precizitāte un pareizība ir diezgan augsta, pieļauj atsevišķas kļūdas (vairāk pareizrakstībā), bet nepieļauj kļūdas, kas rada pārpratumus.	3
	94 %	15/16

2. skolēna darba paraugs

In the book "The Secret History" by Donna Tartt, it is implied that the main characters are lonely and/or socially isolated. This largely affected their actions, their thoughts as well as their health. With the Covid-19 pandemic and the restrictions that came with it, people had to stay at home more and reduce their social contacts with others. This caused many physical and mental health issues, especially seen among teenagers and seniors. This essay aims to examine the effects of social isolation on adolescents (people ages 10 to 19) and adults during the pandemic.

It needs to be clarified that people tend to mix up social isolation and loneliness which, despite being similar and often related, are different. According to the Centers for Disease Control and Prevention (2021), loneliness is the feeling of being alone, regardless of the amount of social contact, but social isolation is a lack of social contact, regardless of the emotions experienced. Therefore, social isolation can lead to loneliness, but people can feel lonely without being socially isolated.

Adolescents are majorly affected by social isolation, because during adolescence (a time between childhood and adulthood) people experience rapid psychological, physical and cognitive growth. The World Health Organization stated that these changes affect how adolescents act, feel, make decisions and interact with others throughout their whole lives. A study conducted by researchers of the University of Amsterdam and Emma Children's Hospital on the mental health of adolescents in the Netherlands after their lockdown period due to Covid-19 found that during this time young people experienced a significant increase in severe anxiety and sleeping problems. Aya Raji (who was 14 at the start of quarantine) admitted, "I felt like I was trapped in my own little house and everyone was far away. When you're with friends, you're completely distracted and you don't think about the bad stuff going on. During the beginning of quarantine I was so alone. All the sad things I used to brush off, I realized I couldn't brush them off anymore." (Goldberg, 2020). While a person's mind is still developing and they are not independent yet, they are more easily affected by social isolation. This in turn causes many health issues – anxiety, depression, poor sleep quality, increased levels of stress etc. that are especially impactful while people are still maturing and, therefore, have a bigger need for social interaction and communication with their peers.

Adults, of course, are also affected by social isolation, having the biggest effect on elderly people. According to National Academies about one quarter of Americans aged 65 and older are socially isolated and the results from a survey indicate that 53,4% of adults who have lost their jobs since March 13th, 2020 (the start of the pandemic) reported symptoms of anxiety and/or depressive disorder, while only 31,8% of people who had no job loss experienced similar symptoms (Panchal, et al., 2021). This data shows that seniors are highly affected by social isolation as well as different factors, like job loss due to social restrictions can lead to health problems in adults of any age. This causes the same effects seen in adolescents and they are especially dangerous for elderly people, because of underlying issues such as chronic illnesses, limited mobility, living by themselves etc. that can also make it harder to ask for assistance.

This essay has examined the effects of social isolation on both adolescents and adults. Mental and physical health issues (caused by social isolation) – poor sleep quality, anxiety, depression, increased levels of stress etc. majorly affect adolescents, because

during this time people experience rapid psychological, physical and cognitive growth, making them more reliant on social interaction with their peers. When it comes to elderly people, they tend to have more pre-existing health issues or are living alone thus increasing the effects of social isolation. In conclusion, everyone is affected by social isolation regardless of their age but the above-mentioned factors make the experience more impactful specially for adolescents and elderly people.

(667 words)

References:

1. Centers for Disease Control and Prevention. Loneliness and Social Isolation Linked to Serious Health Conditions. (2021, April 29)
2. World Health Organization. Adolescent Health.
3. Goldberg E. (2020, November 12). Teens in Covid Isolation: "I Felt Like I Was Suffocating".
4. Social Isolation and Loneliness in Older Adults. National Academies.
5. Ponchal N., et al. (2021). The Implication of Covid-19 for Mental Health and Substance Use.

Darba vērtējums

Kritērijs	Komentārs	Punkti
Saturs un uzdevuma izpilde (teksta atbilstība uzdevuma prasībām, argumentācija)	Veikta izpēte un analīze, bet pietrūkst datu un pilnvērtīgas un izvērstas analīzes sadaļā par pieaugušajiem. Arī daļā par pusaudžiem daļu no rindkopas aizņem garš citāts. Vērojamas neprecizitātes atsauču norādīšanā un noformēšanā.	3
Organizācija un teksteide	Teksts nav pilnībā līdzsvarots. Atsevišķās vietās pietrūkst teksta plūduma (piemēram, pirmie divi teikumi nobeiguma rindkopā) un saistījuma.	3
Valodas līdzekļu (vārdu krājuma un gramatisko struktūru) daudzveidība	Lai gan atsevišķās vietās varētu būt izmantoti vairāk sinonīmu, tomēr kopumā skolēns demonstrē C1 līmenim atbilstošu vārdu krājumu un kompleksas gramatiskās struktūras, kas izmantotas atbilstoši kontekstam.	4
Valodas lietojuma pareizība un precizitāte (leksika, gramatika un pareizrakstība)	Valodas lietojuma precizitāte un pareizība ir nemainīgi augsta. Kļūdas ir retas un grūti pamanāmas.	4
	87,5 %	14/16

3. skolēna darba paraugs

The disbelief for fair ruling for the governments, company owners and other big decision makers has been on the all time high, because people have been loosing fate, when leaders rarely have had good intentions for future governing. The systemised order of control for global busineses has already proved to work for centuries. Individuals or institutions can buy and sell shares in companies to gain more control of said company. The understanding of this specific system gives great benefits for younger generations to not only make the current system more stable than before but also to build it more suitable for the growing finansial markets, expanding population, climate change and other factors that influence a change in general. The aim of the research is to prove how can a company be controlled and who can and already has obtained the contolling aspect of the biggest companies of the world.

In today's world the system is organised in a specific order, when a company (public company that is involved in stock exchanges) can be influenced by the governments, banks, investors and, most importantly, shareholders. Shares are one of the equal parts into which a company's capital is divided, entitling the holder to a proportion of the profits. Each company sells their shares for a price that can change every minute when the markets are open. The more money invested into a company, the more shares received, the more power gained for board meeting having bigger percentage for all votes. Buying shares of a company is an excellent way to earn money, get involved in the finansial world more and if having enough shares, even voting rights.

Researching the structure of shares and shareholders conceive knowledge and prove the economic order of the power of control. The links between company's ownerships, that were operating in more than one country, were 43 000 ownerships. If put in account all the TNCs' (transnational corporations) shareholders and shareholder' shareholders etc. going all the way upstream, ended up with a network containing around 600 000 nodes and 1 million links. Only a few of the shareholders make a difference, not only playing with the stock price, that most people, that can't afford to buy more, do. All these people are involved in a company's life are crucial and needed. With the calculations done, turned out that the 737 top shareholders have the potential to collectively control around 80% of the company's value (mainly in UK and the USA). Results showed that, there are 146 players in the core, and together they could have more than 40% of the power. This specific order of control of the companies has been successfully worked for hundreds of years and it has been extremely inclusive for all people interested in involving in a specific company's life. (Glattfelder, 2007)

Shareholders have a great impact on every company and the people behind it can not only affect the company itself but also the future of it. Shareholder is a person or an institution that has invested money in a corporation in exchange for a "share" of the ownership. The biggest shareholders (individual or institution that has stood out for buying a lot of shares) are usually companies or investment funds that can invest that kind of money for the future. The biggest investment fund in the world is the NBIM (Norges Bank Investment Management) that manage assets around \$1.4 trillion. Since its inception in the 1990s, Norway's wealth fund has invested the country's enormous oil and gas revenue widely across the world, across all economic sectors. Today, the fund holds nearly 1,5% of all shares within companys. They keep shares in the biggest companies (Apple Inc., Microsoft, Alphabet Inc., Nestle SA, Amazon.com Inc., Shell PLC and so many more) and owning over 1% of all shares globally. (NBIM, 2023)

If looked at Apple (biggest company in the world by the market capitalisation values – total value of a company's outstanding shares of stock, which include publicly traded shares plus restricted shares held by company officers and insiders), biggest shareholders are Vanguard (8%), Blacklock (6%) and Berkshire Hathaway (6%), meaning they control Apple the most. (Frank, 2022)

In conclusion, proving how can a company be influenced, and who can and already have obtained the controlling aspects of the biggest companies in the world, will be an important aspect in the proves of learning about and knowing the current order of how this world works and functions. To get to the top 1% of the most influential individuals and organisations, a person or a corporation need to invest millions of US dollars in the transnational corporations, buying minimum of 1% of all shares for the desired company. The investments can be a personal asset or a specific company's profits but the best way is to have a state company that menages assets in millions or billions of US dollars, having a great chance to acquire desired power.

(822 words)

- Glattfelder, J. (2007). Ted X – Who controls the world? Zurich, Switzerland. Retrieved on Jan 15th, 2023 from <https://olc.worldbank.org/content/who-controls-world>
- Franek, K. (2022). Who own Apple: The Largest Shareholders Overview. Retrieved Jan 18th, 2023 from <https://www.kamilfranek.com/who-owns-apple-largest-shareholders/>
- NBIM (2023). The Fund investments. Retrieved Jan 29, 2023 from
- <https://www.nbim.no/thefund/investments/#/2022/investments/equities>

Darba vērtējums

Kritērijs	Komentārs	Punkti
Saturs un uzdevuma izpilde (teksta atbilstība uzdevuma prasībām, argumentācija)	Pētījuma mērķis ir tikai daļēji skaidrs un nav veiksmīgi formulēts, proti, nav saprotama tā otrā daļa – kāpēc ir jāpierāda, kas kontrolē uzņēmumus. Eseja sastāv no faktu uzskaitījuma (galvenās daļas rindkopas beidzas ar atsauci uz vienu avotu (katrai rindkopai cits)), un nav skaidri redzama analīzes daļa. Secinājumi veikti par pētījuma mērķa pirmo daļu. Kopumā samērā grūti uztverams saturs un neveiksmīgi izvēlēts pētījuma mērķis. Izmantoto avotu ir ļoti maz. Atsauces nav veiksmīgi noformētas.	2
Organizācija un tekstveide	Lai gan teksts ir diezgan plūstošs, tomēr esejai pietrūkst loģiskas struktūras. Piemēram, 5. rindkopas nepieciešamība nav skaidra; tāpat nav skaidra 3.–5. rindkopas secības pamatotība. Piemēram, <i>shareholders</i> (akcionāri) tiek pieminēti jau 2. rindkopā, bet šis vārds tiek īpaši izskaidrots tikai 4. rindkopā.	2
Valodas līdzekļu (vārdu krājuma un gramatisko struktūru) daudzveidība	Pārsvarā bagāts vārdu krājums un kompleksas struktūras. Tomēr novērojama atsevišķu vārdu atkārtošanās. Piemēram, vārds <i>big</i> , <i>bigger</i> vai <i>biggest</i> tiek lietots deviņas reizes; vārds <i>shares</i> vai <i>shareholders</i> – 27 reizes.	3
Valodas lietojuma pareizība un precizitāte (leksika, gramatika un pareizrakstība)	Valodas lietojums ir samērā precīzs un pareizs, kļūdas netraucē saprast rakstīto. Tomēr kļūdas ir pamanāmas. Vērojamas arī kļūdas pamatstruktūrās.	2
	56 %	9/16

Piemērs. Svešvaloda II (franču valoda)

Akadēmiskā stila prasībām atbilstošs analītisks jaunrades teksts (argumentētā eseja)

Sasniedzamais rezultāts: Skolēns mērķtiecīgi meklē informāciju svešvalodā, kritiski izvērtē to pēc noteiktiem kritērijiem, lai izmantotu savā radošajā un pētniecības darbībā, izmantojot savu mērķu sasniegšanai daudzveidīgas teksta uztveres stratēģijas.

Uzdevums	Uzdevuma nosacījumi
<ul style="list-style-type: none"> • Izlasiet piedāvāto fragmentu no grāmatas! • Pamatojoties uz vienu no fragmentā izvirzītajām problēmām, kas mūsdienās joprojām ir aktuāla, formulējiet pētījuma/problemātisko jautājumu un uzrakstiet akadēmiskā stila prasībām atbilstošu argumentēto eseju! • Esejā jāiekļauj ievads, galvenā daļa (2–3 argumenti, to ilustrācija ar sniegtā teksta piemēriem), secinājums. • Esejas apjoms – līdz 800 vārdiem. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Akadēmiskā stila prasībām atbilstoša argumentētā eseja. 2. Pirms esejas rakstīšanas izstrādāts eseju plāns (dialektiskais / analītiskais / tematiskais): <ol style="list-style-type: none"> 1) ievadā formulēts tēmas atjauninājums un definēts pētījuma jautājums/problēma; 2) galvenajā daļā formulēti 2–3 tēmai atbilstoši argumenti; 3) argumenti ilustrēti ar piemēriem no grāmatas fragmenta un papildināti ar komentāriem; 4) secinājumā ir skaidri formulētas vai salīdzinātas galvenās daļas pamatidejas; 5) secinājumā ir piedāvāta viena no iespējamām atbildēm uz ievadā definēto pētīto/problemātisko jautājumu ar iespēju turpināt tālākas pārdomas.

Akadēmiskā stila prasībām atbilstošs analītisks jaunrades teksts

Vērtēšanas kritēriji	Snieguma apraksts, punkti			
	Patstāvīgs lietotājs Vidējais līmenis 1 punkts	Patstāvīgs lietotājs Augsts vidējais līmenis 2 punkti	Patstāvīgs lietotājs Gandrīz augstākais līmenis 3 punkti	Prasmīgs lietotājs Augstākais līmenis 4 punkti
Saturs un uzdevuma izpilde (teksta atbilstība uzdevuma prasībām, argumentācija)	<p>Daļēji uzdevuma nosacījumiem atbilstošs saturs.</p> <p>Ievads: neprecīzi formulēta problēma/pētījuma jautājums. Pētāmā objekta izvēles aktualitāte var nebūt pieminēta.</p> <p>Izpēte, analīze un diskusija: veikts atsevišķu avotu apraksts ar nepilnīgu argumentāciju un atsevišķām atsaucēm uz izvēlētajiem pētījumu, rezultātu vai viedokļu fragmentiem par pētāmo objektu, dažreiz pārstāstot tos.</p> <p>Secinājumi: formulēti ļoti vienkāršoti vai vispārīgi secinājumi, daļēji atbilstoši tematam.</p>	<p>Pārsvarā uzdevuma nosacījumiem atbilstošs saturs.</p> <p>Ievads: formulēta problēma/pētījuma jautājums. Pētāmā objekta izvēles aktualitāte var būt pieminēta pārāk vispārīgi vai nepilnīgi.</p> <p>Izpēte, analīze un diskusija: veikts atsevišķu avotu apraksts ar samērā izvērštiem argumentiem un atsaucēm uz izvēlētajiem pētījumu, rezultātu vai viedokļu fragmentiem par pētāmo objektu, pārsvarā īsi raksturojot/komentējot tos.</p> <p>Secinājumi: formulēti vispārīgi secinājumi, pārsvarā atbilstoši formulētajam pētījuma jautājumam.</p>	<p>Uzdevuma nosacījumiem atbilstošs saturs.</p> <p>Ievads: skaidri formulēta problēma/pētījuma jautājums, kas papildināts ar pētāmā objekta izvēles aktualitāti mūsdienu kontekstā.</p> <p>Izpēte, analīze un diskusija: veikta izpēte un analīze ar izvērštiem argumentiem un atsaucēm uz mērķtiecīgi izvēlētiem pētījumu, rezultātu vai viedokļu fragmentiem par pētāmo objektu, raksturojot/komentējot tos.</p> <p>Secinājumi: formulēti secinājumi, atbilstoši formulētajam pētījuma jautājumam.</p>	<p>Pilnībā uzdevuma nosacījumiem atbilstošs saturs.</p> <p>Ievads: skaidri un precīzi formulēta problēma/pētījuma jautājums, kas papildināts ar pētāmā objekta izvēles aktualitāti mūsdienu kontekstā.</p> <p>Izpēte, analīze un diskusija: veikta skaidra un pamatota izpēte un analīze ar izvērštiem, pārliecinošiem argumentiem un atsaucēm uz mērķtiecīgi izvēlētiem pētījumu, rezultātu vai viedokļu fragmentiem par pētāmo objektu, raksturojot/komentējot un interpretējot tos.</p> <p>Secinājumi: skaidri formulēti secinājumi, atbilstoši formulētajam pētījuma jautājumam.</p>
Organizācija un tekstveide	<p>Daļēji strukturēts teksts; saistītāvjārdi un rindkopas daļēji atbilst teksta uzbūves principiem un satura izklāstam</p>	<p>Pārsvarā loģiski strukturēts teksts; saistītāvjārdi un rindkopas pārsvarā atbilst teksta uzbūves principiem un satura izklāstam.</p>	<p>Skaidrs un loģiski strukturēts teksts; saistītāvjārdi un rindkopas atbilst teksta uzbūves principiem un satura izklāstam.</p>	<p>Skaidrs, loģiski strukturēts un līdzsvarots teksts; saistītāvjārdi daudzveidība un rindkopas pilnībā atbilst teksta uzbūves principiem un uztveri atvieglojošam satura izklāstam.</p>

Vērtēšanas kritēriji	Snieguma apraksts, punkti			
	Patstāvīgs lietotājs Vidējais līmenis 1 punkts	Patstāvīgs lietotājs Augsts vidējais līmenis 2 punkti	Patstāvīgs lietotājs Gandrīz augstākais līmenis 3 punkti	Prasmīgs lietotājs Augstākais līmenis 4 punkti
Valodas līdzekļu (vārdu krājuma un gramatisko struktūru) daudzveidība	Ierobežots vārdu krājums un vienkāršas gramatiskās struktūras, kas bieži atkārtojas.	Pietiekams vārdu krājums, pārsvarā vienkāršas gramatiskās struktūras, kas pārsvarā izmantotas atbilstoši kontekstam.	Bagāts vārdu krājums un pārsvarā kompleksas gramatiskās struktūras, kas izmantotas atbilstoši kontekstam.	Ļoti bagāts vārdu krājums un daudzveidīgas kompleksas gramatiskās struktūras ļauj atklāt smalkas nozīmes atšķirības un valodas nianšes, kā arī izvērsta pārdomas.
Valodas lietojuma pareizība un precizitāte (leksika, gramatika un pareizrakstība)	Valodas lietojums ir kļūdainš, kas dažreiz traucē saprast rakstīto.	Valodas lietojums ir samērā precīzs un pareizš, kļūdas netraucē saprast rakstīto.	Valodas lietojuma precizitāte un pareizība ir diezgan augsta, nepieļauj kļūdas, kas rada pārpratumu.	Valodas lietojuma precizitāte un pareizība ir nemainīgi augsta. ir retas un grūti pamanāmas.

Teksta fragments uzdevumam no Amēlijas Notombas (Amélie Nothomb) grāmatas “Stupeur et tremblements” 7.–8. lpp. Fragments sākas ar “J’aimais mon labeur.” Fragments beidzas ar “J’achevai mes photocopies dans un état second. Une grande carrière s’ouvrait devant moi. Je posai la liasse de feuilles A4 sur la table de monsieur Saito et m’en allai, triomphante”.

Skolēnu argumentācijas esejas piemēri un vērtējums

1. skolēna esejas piemērs

La relation entre le salarié et le patron est souvent tendue et désagréable, provoquant une irritation et parfois même une agression des deux côtés. Les conflits entre les salariés et les dirigeants se produisent toujours pour diverses raisons, mais l'une des plus courantes est le désir du salarié de prendre l'initiative au milieu du travail, de se manifester, d'aller au-delà des tâches assignées et de l'autre côté le patron qui refuse prendre l'initiative et le pénalise. L'image de ces patrons est souvent affichée dans le cinéma, parfois d'une manière caricaturale et exagérée, ainsi que dans la littérature. Le passage du livre *Stupeur et tremblements* d'Amélie Nothomb nous amène à nous demander comment la punition des employés par les supérieurs au sein d'une entreprise peut influencer la productivité des employés. Cette question nous semble pertinente, car de nombreux travailleurs font face à des défis similaires dans leur environnement de travail. Nous entendons des histoires similaires de parents, d'amis, probablement nous-mêmes avons eu l'expérience face à des problèmes avec l'employeur pendant le travail d'été.

En premier lieu, nous attirons notre attention à la domination hiérarchique dans l'entreprise, illustrée dans le récit du livre. Cela nous devient évident, car les employés obéissent à leurs supérieurs et sont souvent confrontés à des directives strictes. La discipline au travail est certes un indicateur essentiel du succès du travail, mais la rigueur doit être justifiée. Par exemple, lorsque le personnage principal d'un récit, une jeune fille, est critiqué pour avoir agi de manière stupide en déchirant les pages du calendrier, la réprimande de M. Saito est légère, mais elle démontre clairement son autorité sur son subordonné : « Il me répondit sans aucune colère, sur le ton de simple mécontentement qui lui était habituel ». Monsieur Saito a dit « Vous pouvez continuer. Mais ne vous donnez plus en spectacle: vous déconcentrez les employés. » Sa remarque a une raison, car une blague peut distraire les autres employés du travail. Dans ce contexte, le chef a le droit de faire une remarque à son subordonné afin qu'il ne permette pas de telles actions à nouveau. D'autre part, le patron peut user de ses pouvoirs pour obliger les employés faire des tâches inutiles ou punitives, ce qui nous illustre l'ordre de M. Saito de faire des photocopies qu'il oblige à refaire encore et encore, indiquant de manière déraisonnable que les copies sont de mauvaise qualité. Le désaccord du personnage principal, qui a retravaillé qualitativement les photocopies, est perçu négativement par le patron: «C'est terrible gros de dire cela à un supérieur.». Par cette phrase, il souligne délibérément sa position élevée et le manque de toute possibilité de ne pas être d'accord avec lui. Une telle domination hiérarchique peut entraîner des conséquences négatives, telles que la démotivation des employés, la réticence à effectuer leur travail de manière qualitative, le manque d'enthousiasme. De tels effets ont un impact négatif non seulement pour les employés, mais aussi pour l'employeur, car la productivité de son entreprise peut diminuer.

Deuxièmement, le passage nous montre clairement l'absurdité de la punition de M. Saito. Une jeune fille est obligée de faire des photocopies manuelles laborieuses sans se servir à l'avalouse, ce qui entraîne une perte de temps. Cette tâche fastidieuse et inefficace est imposée par M. Saito comme punition, mais nous ne pouvons nous empêcher de noter que le personnage principal ne perd pas son sens de l'humour. La comparaison « Je m'installe à la photocopieuse comme aux galeries » nous renvoie avec un peu d'ironie à la peine des galeries, une condamnation aux travaux forcés. « Il était quinze heures quand j'étais arrivée à mon ergastule. A dix-neuf heures, je n'avais pas encore fini. ». Après avoir passé quatre heures dans une photocopieuse, une jeune fille la compare très juste à une ergastule, une sorte de prison servant au logement des esclaves. L'absurdité de son travail devient encore plus évidente lorsqu'elle décide de lire les feuilles qu'elle copie si durement – le règlement du club de golf. En réalisant ce qu'elle fait, une jeune fille perd finalement sa motivation à travailler. Cette sorte de punition a un impact négatif sur la productivité, car pendant ce travail insensé, une jeune fille pourrait bénéficier à l'entreprise.

Finalement, nous pouvons conclure que le chef a le droit d'indiquer les erreurs du subordonné et de contrôler la qualité du travail, toutefois l'exemple de la punition de M. Saito est négatif, car il n'était pas objectif, influencé par le désir de montrer son pouvoir. En réponse à la question comment la punition des employés par les supérieurs au sein d'une entreprise peut influencer la productivité des employés, nous pouvons résumer que la punition des employés pour de petites fautes qui n'ont pas de conséquences graves, sous la forme que M. Saito a choisie, affecte négativement la motivation et le moral de l'employé. L'environnement de travail équilibré est essentiel pour améliorer les relations et la productivité dans une entreprise. Cela peut être réalisé en encourageant une communication ouverte entre le personnel et la direction, en créant des possibilités de participation et de prise de décisions et en favorisant une culture d'égalité et de respect mutuel. Les employés doivent se sentir valorisés et être en mesure de contribuer activement à la réalisation des objectifs de l'entreprise.

Darba vērtējums

Kritērijs	Komentārs	Punkti
Saturs un uzdevuma izpilde	<p>Uzdevuma saturs atbilst nosacījumiem.</p> <p>Ievads: skaidri formulēts pētījuma jautājums ar pētāmā objekta izvēles aktualitāti mūsdienu kontekstā; pētāmā objekta izvēles aktualitāte ir aprakstīta vispārīgi.</p> <p>Izpēte, analīze un diskusija: atlasītie argumenti ilustrēti un komentēti ar precīziem piemēriem no teksta. Otrā argumenta piemēri ir mazāk precīzi un sakrīt ar pirmā argumenta secinājumiem.</p> <p>Secinājumi: formulētie secinājumi atbild uz ievadā uzdoto pētījuma jautājumu, nav atklāta iespēja turpināt tālākas pārdomas. Tiek piedāvāts alternatīvs problēmas risinājums.</p>	3
Organizācija un tekstveide	Skaidrs un loģiski strukturēts teksts. Katrā rindkopā tiek izmantoti iespraudumi un saistītārvārdi atbilstoši teksta uzbūves principiem un satura izklāstam. Citāti nokopēti un noformēti precīzi. Ievērota interpunkcijas lietošana.	3
Valodas līdzekļu daudzveidība	Bagāts vārdu krājums un pārsvarā kompleksas gramatiskās struktūras, kas izmantotas atbilstoši kontekstam. Trūkst sarežģītāku gramatisko formu, dažādu laiku un struktūru izmantošanas.	3
Valodas lietojuma pareizība un precizitāte	Valodas lietojuma precizitāte un pareizība ir nemainīgi augsta. Kļūdas ir retas un grūti pamanāmas.	4

2. skolēna esejas piemērs

L'extrait du livre met en évidence le protagoniste, une employée de bureau, qui se retrouve confrontée à un problème de travail lié à la photocopieuse. Cependant, l'interaction avec ses supérieurs soulève des questions plus profondes sur la signification du travail et l'impact de la hiérarchie dans un environnement professionnel. On analysera les problèmes soulevés dans l'extrait et explorera leur pertinence continue dans le monde du travail d'aujourd'hui.

Dans l'extrait, l'employée mentionne que son travail lui permet d'emprunter l'ascenseur et de profiter de la vue. Cette phrase soulève la question de l'importance de l'image et de la perception sociale dans le milieu professionnel. Les employés subalternes peuvent se sentir dévalorisés et chercher à compenser cette situation en trouvant d'autres moyens d'obtenir une certaine reconnaissance, même si cela signifie effectuer des tâches non essentielles. Cela souligne l'importance d'une reconnaissance équitable et de la valorisation de toutes les contributions au sein d'une organisation.

L'interaction entre l'employée et son supérieur met en évidence l'abus de pouvoir et la perte de sens au travail. Malgré son dévouement pour accomplir correctement ses tâches, l'employée est critiquée sans raison apparente et se voit imposer une punition disproportionnée. Cela soulève des questions sur la façon dont certains gestionnaires peuvent utiliser leur autorité pour humilier ou dévaloriser leurs subordonnés, entraînant une perte de sens et de motivation au travail. Il est essentiel de promouvoir des relations de travail saines et respectueuses pour maintenir un environnement productif et épanouissant.

L'extrait montre que l'employée est confrontée à une réprimande injuste et à une punition excessive pour un simple problème de photocopie. Son supérieur, monsieur Saito, utilise cette occasion pour exercer son pouvoir et la dévaloriser davantage. La punition consiste à lui retirer l'avaleuse et à lui faire effectuer une tâche fastidieuse et chronophage, réduisant ainsi son travail à une activité dénuée de sens. L'extrait met également en évidence l'impact de la hiérarchie sur la créativité et l'innovation. Lorsque monsieur Tenshi, un cadre de haut niveau, se rend compte de la situation de l'employée, il propose une opportunité intéressante qui lui permettrait d'utiliser ses compétences et son expertise dans un projet de recherche. Cependant, cette opportunité ne lui est offerte qu'après avoir attiré l'attention d'un cadre supérieur. L'employée, bien qu'elle soit compétente et motivée, ne reçoit pas de reconnaissance ou de possibilités de développement professionnel de la part de son supérieur direct, monsieur Saito. C'est seulement lorsque monsieur Tenshi, un cadre de haut niveau, s'intéresse à ses capacités qu'elle se voit offrir une opportunité de travail significative. Cela soulève la question de savoir si les structures hiérarchiques limitent l'innovation et la créativité en favorisant uniquement les idées et les contributions des employés les mieux positionnés.

L'extrait du livre met en lumière plusieurs problèmes pertinents dans le monde du travail contemporain, tels que la dévalorisation du travail subalterne, l'abus de pouvoir et la perte de sens au travail, ainsi que l'impact de la hiérarchie sur la créativité et l'innovation. Ces problèmes soulignent l'importance de promouvoir une culture organisationnelle basée sur le respect mutuel, la reconnaissance équitable et l'épanouissement professionnel pour tous les employés. En repensant ces dynamiques et en les améliorant, les organisations peuvent créer un environnement de travail plus productif et plus épanouissant pour l'ensemble de leurs employés.

Darba vērtējums

Kritērijs	Komentārs	Punkti
Saturs un uzdevuma izpilde	Daļēji uzdevuma nosacījumiem atbilstošs saturs. Ievads: nav definēta problēma/pētījuma jautājums; nav pieminēta pētījuma objekta izvēles aktualitāte. Izpēte, analīze un diskusija: pirmais arguments ir vājš, trūkst komentāru un ilustrāciju no teksta fragmenta. Otrajā un trešajā argumentā piemēri no teksta minēti neprecīzi, komentāri ir vispārināti. Argumentiem trūkst struktūras, tie kalpo kā teksta fragmenta pārstāsts, jo ievadā netiek definēta pētījuma jautājums vai problēma. Secinājumi: vispārīgi secinājumi, kas neatbilst pētījuma jautājumam vai problēmai.	1
Organizācija un tekstveide	Daļēji strukturēts teksts. Rindkopas daļēji atbilst teksta uzbūves principiem un satura izklāstam, trūkst saistītātvārdu.	1
Valodas līdzekļu daudzveidība	Bagāts vārdu krājums atbilstoši kontekstam un satura izklāstam, izmantoti vairāki sinonīmi, vārdi reti atkārtojas. Trūkst sarežģītu laiku un gramatisko formu izmantošanas, saistītātvārdu.	3
Valodas lietojuma pareizība un precizitāte	Nemainīgi augsta valodas lietojuma precizitāte un pareizība. Kļūdas ir retas un grūti pamanāmas.	4

3. skolēna esejas piemērs

Essai argumenté

Une partie importante de la civilisation humaine et de la Race réside dans le développement. Nous sommes obligés d'évoluer et de mieux en mieux pour que notre race continue d'exister et soit adaptée aux difficultés qui se produisent dans nos vies. L'aspect principal du développement est de sortir de la zone de confort, de se retrouver dans un environnement et des conditions inconnus de nous. Tout le monde comprend l'importance d'une tâche donnée, mais la peur inhérente à l'inconnu nous éloigne souvent de la possibilité d'évoluer. Dans l'extrait du livre nous pouvons voir une problème de la peur de sortir de la zone de confort pour se développer.

Tout d'abord lorsque nous sortons de notre zone de confort, nous sommes confrontés à de nouveaux défis, situations et défis qui nous obligent à faire des efforts et à nous adapter. Dans le texte, l'héroïne a été obligée d'effectuer beaucoup de travaux de copie, qui à première vue semblaient inutiles. Cependant, cette épreuve lui a ouvert de nouvelles possibilités. Son attention a été attirée par un projet avec une coopérative belge et elle a eu la chance de participer à l'étude. Cela prouve que ce n'est qu'en surmontant la peur et en allant au-delà de l'habituel que nous pouvons découvrir de nouvelles perspectives, élargir nos horizons et réaliser notre potentiel.

Deuxièmement, nous pouvons nous demander qu'est-ce qui a poussé notre héroïne à une telle étape décisive, comme un changement de travail? Au tout début du matériel qui nous a été donné, nous pouvons observer que, en général, notre héroïne est satisfaite de tout et elle dit qu'elle aime son travail actuel : « J'aimais mon labeur ». Malgré les certaines inconvénients, elle triplait tout. Peut-être que tout ne dépend pas de nous et que nous sommes placés à certaines circonstances? À mon avis, si M. Saito n'avait pas donné une telle tâche pénible et que le personnage principal n'aurait pas dû rester jusqu'à huit heures du soir au bureau, la rencontre avec Tenshi aurait pu ne pas avoir lieu. Ainsi, nous pouvons voir un excellent exemple de la raison du lien d'enquête, l'effet papillon,

si l'héroïne n'avait pas fait une blague avec le calendrier, elle n'aurait pas rencontré le directeur du département des produits laitiers et n'aurait pas eu l'occasion de se développer plus loin dans l'échelle de carrière.

Enfin, nous pouvons conclure que sortir de la zone de confort est une partie très importante de la vie. Arrêter de craindre de sortir de notre zone de confort nous aide à découvrir de nouvelles opportunités et à élargir nos horizons. L'exemple de l'héroïne confirme que surmonter les difficultés et rencontrer des situations inattendues peut conduire à des résultats que nous ne nous attendons pas, ouvrant de nouvelles perspectives et favorisant la croissance de carrière. Ainsi, la motivation interne et les circonstances externes qui influencent nos décisions et nos choix peuvent être à la fois une motivation au développement.

Darba vērtējums

Kritērijs	Komentārs	Punkti
Saturs un uzdevuma izpilde	Pārsvārā uzdevuma nosacījumiem atbilstošs saturs. levads: formulēta problēma, pētījuma objekta izvēles aktualitāte pieminēta vispārīgi un tiek atklāta daļēji. Izpēte, analīze un diskusija: divi argumenti ir daļēji atklāti, ilustrēti ar piemēriem no teksta fragmenta, īsi komentēti. Secinājumi: formulēti vienkāršoti secinājumi, kas pārsvārā atbilst formulētajai problēmai. Nav atklātas iespējas turpināt tālākas pārdomas.	2
Organizācija un tekstveide	Pārsvārā loģiski strukturēts teksts. Rindkopas lielākoties atbilst darba struktūras nosacījumiem. Loģisks saistītāvjārdu izmantojums. Citāts nokopēts un noformēts precīzi un pareizi.	2
Valodas līdzekļu daudzveidība	Pietiekams vārdu krājums. Pārsvārā vienkāršotas gramatiskās formas, kas izmantotas atbilstoši kontekstam. Trūkst sarežģītu gramatisku konstrukciju, sinonīmu izmantošanas.	2
Valodas lietojuma pareizība un precizitāte	Valodas lietojums ir samērā precīzs un pareizs. Dažas kļūdas rada pārpratumus, bet pārējās kļūdas netraucē rakstīto saprast.	2

Vērtēšanas secinājums

Vērtējot argumentēto eseju, jāpievērš uzmanība uzdevuma nosacījumu izpildei, argumentācijai un pamatojumam. Ir svarīgi, lai skolēna dotais pamatojums attiektos tieši uz attiecīgo teksta fragmentu. No iesniegtajiem darbu piemēriem visprecīzāk argumentētās esejas rakstīšanas prasībām atbilst pirmais piemērs. Otrajā un trešajā piemērā atklātas iespējamās problēmas, ar kurām skolēns var saskarties. Pirms šī uzdevuma veikšanas ieteicams atkārtot argumentētās esejas plānu un argumentācijas veidošanu.

**DOMĀT.
DARĪT.
ZINĀT.**

Valsts izglītības satura centra īstenotā projekta "Kompetenču pieeja mācību saturā" mērķis ir izstrādāt, aprobēt un pēctecīgi ieviest Latvijā tādu vispārējās izglītības saturu un pieeju mācīšanai, lai skolēni gūtu dzīvei 21. gadsimtā nepieciešamās zināšanas, prasmes un attieksmes.

Projekts Nr. 8.3.1.1/16/I/002 Kompetenču pieeja mācību saturā

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ